ri: qm̄ ignea ſunt: ſecꝫ nunq̄ꝫ a natali ſuo anglie
mallet exiſſe: aut in clauſtro beati ruffi apud va
lentiā ꝑpetuo latuiſſe q̄ꝫ tantas intraſſe āguſtias
niſiqꝫ diuine diſpenſationi reluctari n̄ auderet.
Hoc etiā ſepiſſime affirmabat q̄ cū de gradu in
gradū a clauſtrali clerico ꝑ oīa officia in ſūmuꝫ
pontificem aſcendiſſet: nihil vnq̄ꝫ felicitatis aut
tranquille quietis vite priori adiectū eſt ab aſcē
ſu: ⁊ vt verbis eius vtar: in incude ⁊ malleo dila
tauit me dn̄s. Sꝫ nūc oneri qḋ infirmitati mee
impoſuit: ſi placet ſupponat dexterā: q̄ꝫ importa/
bile eſt mihi. Nōne miſeria dignus eſt: qui pro
tanta pugnat miſeria? Sit ditiſſimus q electus ē
ſequenti die pauper erit: ⁊ infinitis fere creditori
bus tenebitur obligatus. Ambire vero ad ſūmū
pontificē ⁊ nō ſine fraterno ſanguine ad illud ēt
aſcendere: ⁊ romulo ſuccedere in patricidijs nō
petro in ouibus paſcēdis. Bene ḡ dicit̄ nō tam
nūcupatiue q̄ꝫ etiā ſubſtantiue ſūmus pontifex
ſeruus ſeruoꝝ. Seruiat eni ſeruis auaritie .i. ro/
manis. neceſſe eſt vt niſi ſeruierit: fiat aut expon
tifex aut exromanus. hec dicit dictus adrianus
cuidā ſuo familiari dicto Johāni: vt refert Uin.
li. 3. ſpec. hiſtor. c. 5. ¶ Notandū etiā q̄ poſt petꝝ
apl'm primū ſummū pontificē alij ſuccedētes ei
in papatu retinebant ſibi nomen ꝓprium prius
habitū in baptiſmo. Sed p⁹ quadringentos an/
nos ab incarnatione ⁊ vltra ordinatū fuit ab ec
cleſia q̄ in creatione ſūmi pontificis mutaretur
nomen ꝓprium. Qḋ rationabilit̄ factū eſt tripli
ci de cauſa: vt notat archi. ſup. 6. in ꝑ̄ncipio. Pri/
mo exemplo xp̄i qui ſūmo pontifici quē ſuū vi
cariū dereliquit in terris: mutauit ei nomen pro
priū. Naꝫ prius vocabat̄ ſimon: vt pꝫ math. 16.
vbi xp̄s ei dicit. Beatus es ſimon bariona .i. fili
us Johānis. ⁊ Joh. vlti. Simon Johānis dili/
gis me plus his? Sed xp̄s mutauit ei nomen vo
cans eū cephas .i. petrus: vt pꝫ Joh. 3. qn̄ andre/
as frater eius adduxit eū ꝑmo ad ieſū. Secūda
ratio eſt ad innuendū: q̄ totus dꝫ innouari in re
⁊ ſanctitate cōuerſationis: ſicut mutat̄ in nomīe
quicqd eſt in eo de veteri hoīe .i. defectuoſitatiſ
⁊ paſſionū totū a ſe auferat ⁊ exuat induens no/
uū hominē: q ſm̄ deū creatus eſt in iuſticia ⁊ ſan
ctitate veritatis. Tertia rō eſt ob quandā decē/
tiam nūcupationis ipſius. Nā aliqn̄ aſſumeban
tur aliqui: qui nūcupabant̄ nominib⁹ nō decenti
bus: ſicut dicit̄ de quodam papa leone: qui pri⁹
dicebat̄ os porci. Qn̄ vero creatus eſt: īmediate
affert̄ corā eo: vt dicit̄: tabula ſūmoꝝ pontificuꝫ
ꝑ̄deceſſorū: ⁊ vnū ex illis ad bene placitū aſſu/
mit. Uerū eſt q̄ ex nominib⁹ eoꝝ qui fuerūt an/
te ſilueſtrū papā: pene nulli nuncupant̄ niſi cle/
mens ⁊ alexander. Sed ex omnibus eoꝝ qui
fuerūt poſt ſilueſtrū: ⁊ eo nomine nūcupant̄ cuꝫ
numero ſucceſſionis in tali noīe. Unde ſub noīe
Joh. fuerūt. xxiij. iō vltim⁹ vocatus eſt Jo. 23. Et
ſub noīe greg. fuerūt vſqꝫ hodie. xij. iō vltim⁹ di
ctus ē greg⁹. xij. Et ſub noīe nicolai fuerūt. v. iō
q nūc viuit ⁊ regnat vocat̄ nicola⁹. v. Anno dn̄i
a natiuitate. M. cccc. xlvij. creat⁹ papa ⁊ de alijs
Greg⁹. autē magnus qui eſt primus in illo noīe
fuit ille qui hoc adinuenit: vt dicat ſe ſeruū ſer/
uorū dei: vt cognoſcat ſe maxime illū: cuius vi/
carius eſt dominū ſcilicet ieſum chriſtum debe
re in humilitate imitari: qui ait diſcipulis. Qui
maior eſt veſtrum: ſit miniſter veſter: ſicut filius
hoīs non venit miniſtrari ſed miniſtrare math.
.20. ⁊ in vltima cena eis dixit. Ego in medio ve/
ſtrū ſum: ſicut qui miniſtrat.

¶ Titulus. xxiiij. de concilijs ſermo.

NOn abſcōdi miſe/
ricordiā tuam ⁊ veritatē tuā a ɔcilio
multo: pſalmo. 39. Propterea p⁹ titulū
de ſūmis pontificib⁹ ponit̄ vltimo de
ɔcilio: n̄ q: ɔciliū ſit mai⁹ papa: vt de elec. c. ſigni
ficaſti. ſed quia concilium nō ſolum comprehē/
dit papam: vt caput quod eſt ꝑ̄ncipale in conci/
lijs: ſed etiam ⁊ reliquum corpus eccleſie: vt ali
os prelatos: de quo concilio inquit ꝓpheta. Nō
abſcondi miſericordiam tuam ⁊c̄. vt ait aug⁹ in
libro de ciui. dei. vt homo confidentius ambu/
laret ad veritatē: ipſa veritas dei filius homine
aſſumpto: non deo conſumpto veniens funda/
uit ⁊ ſtabiliuit fidem veritate pleniſſimam ⁊ mi
ſericordiā fecundiſſimam: vt omnis qui credit
in deum habeat vitam eternam. Joh. 3. vbi ad/
imitur omnis miſeria. Cepit enim mediator dei
⁊ hominū homo xp̄s ieſus facere ⁊ docere. viaꝫ
enim dei in veritate docuit: vt contemnant̄ ter/
rena: ⁊ appetantur ſuperna: illuſtrentur hominū
corda ad recte agenda. ¶ Tria enim ſunt vt ait
Empedocles ph̄us in tota rerum varietate ꝑ̄ci/
pua. ſ. nobilis affluentie contemptus: future feli/
citatis appetitus: mentis illuſtratio: quorum ꝑ̄/
mo nihil honeſti⁹. 2⁰ nihil felicius. 3⁰ nihil ad am
borum conſecutionem efficacius. Philoſophus
in libro de vegetabilibus. Paſſionem miſeri/
cordiſſime ſuſtinuit ad redimendum genus hu
manum: ac etiam virtutem paſſionis in ſacramē
tis relinquendo. Unde ex latere eius pendentis
in cruce exiuit ſanguis ⁊ aqua. Joh. 19. que deſi/
gnat precipue ſacramenta: aqua baptiſmum qḋ
eſt primum ⁊ maximum ſacramentorum in effe
ctu efficaciſſimum ad delendum omnem culpā
⁊ reatum: ſanguis ad exprimendam euchariſtiā
quod eſt finis omnium ſacramentorum: ad qḋ
alia quodammodo ordinantur: maximū in eſſe
memoriale perhenne dominice paſſionis. ¶
Hanc veritatem ⁊ miſericordiam deus huma/
natus nō abſcondit: ſed patefecit ⁊ exhibuit mū
do. non abſcondit a concilio multo: dūmodo ſit
concilium nō conciliabolum: ⁊ ſynagoga ſatha/
ne congregatio. ſ. adunata: nō niſi ad vnū tendēs
.ſ. honoreꝫ dei veritatē indagandā: ⁊ ſalutē ani/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

marum̄ perpetrandam:tale fuit conciliū malignā
tiū chriſtū obſidens: qn̄ collegerunt pontifices
⁊ pharisei concilium aduerſus veritatem ⁊ miſe
ricordiam tractantes occidere chriſtum:quod
deteſtatus eſt Jacob patriarcha:cum in ſpiritu
hoc preſciuit: ait in concilio eorum non veniat
anima mea:quia in furore ſuo occiderunt viruȝ
ſcilicet chriſtum:geñ penul. virtuoſiſſimum cō
tra omnem miſericordiam ⁊ veritatem. Simile
concilium congregantibus hereticis et fauto/
ribus hereticorum : abſcondit deus ab eis ve/
ritatem fidei : ⁊ miſericordiam ſaluatoris. Qua
le fuit concilium ariminenſe congregatum a cō/
ſtantiuo heretico ⁊ fautore arrianorum: quod ī
eternum dānatū fuit:quia cōtra veritatem fidei
di.15.ſancta romana.ps.quoqȝ renuit ſedē ī con
cilio vanitatis:⁊ cū iniqua gerentibꝰ non introi/
re quale fuit conſiliū ſeu cōcilium qđ ↄgregauit
abſolon cōtra patrem ad auferendū ei pncipatū
⁊ roboam cū iuuenibꝰ occaſio fuit ſciſmatis ⁊ di
uiſionis regni vnius in partes duas:vt pȝ in.z. ⁊
3.Regū li.hoc eſt cōcilium ſciſmaticoꝝ ſcindere
querentes ſed nō valētes tunicam xpi īcōſutilē
cū ſcindi vere nō poſſit:qꝛ vna eſt colūba mea :
vt dr̄ Cāti.ſ.ſacroſancta eccleſia:ergo recedētes
ab vnitate eccleſie iſta cōſtituūt aliam eccleſiaȝ
ideſt ſynagogā ſathane:ſȝ ex̄ arcam.ſ.ſanctam ec
cleſiā catholicam repti diluuio dānationis ab/
ſorbenť:quale fuit cōciliū vel potiꝰ ſupciliū pre
ſumptionis cōgregatū ab hērico impatore quo/
ndā epoꝝ ad irritādū decreta greg.8.⁊ deponē
dū eū:⁊ alium non papā ſed antipapā ⁊ antixp̄m
inſtituēdo ſimile cōciliū baſilienſe congregatum
pꝰ canonice:ſed potius diſſolutionem eius ſeu
mutationem per eugenium papam.4.anno dn̄i
m.cccc.factū eſt cōciliabolum ēt latibulum ſer/
pentis antiq baſilicū generantis. Nā vt ſciſma/
tici temere deponētes eugeniū idolū ſibi ſtatue
rūt ducē ſabaudie: felicē appellātes cum feliciſſi
mus ſit effectus.ab his ergo cōcilijs vanitatis ⁊
malignitatis abſcondit deus miſericordiaȝ ⁊ ve
ritatem:ſȝ nō abſcōdit a concilio mltoꝝ.ſ.tendē
tiū ad vnū ſcilicet cōſeruationis vnitatis eccl'ia/
ſtice:de qua diciť.24.q.i.ibi vide de vnitate ec/
cleſie. In cōcilio veritas credēdoꝝ manifeſtať:
⁊ obſcuritas omnis vel dubietas tolliť. veritas
conuerſatōnis religioſe per canones ampliatur.
ſacramentorum confectio:⁊ ritus ⁊ miniſtratio:
quibus homines miſericordiam conſequūtur in
ſinuať.ſicut autem verax ⁊ miſericors deus īfe/
riora corpora illuſtrat decorat ⁊ fecundat p cor
pora ſuperiora:ita ⁊ animas fidelium irradiat p
preſidentes veritate doctrine ac morum:⁊ a mi
ſerijs reuocet erroꝝ ⁊ viciorum. Creauit eniȝ lu
minaria magna ⁊ poſuit in firmamento:geñ.i.fe
cit enim ſolem in poteſtatem diei:lunam ⁊ ſtel/
las in poteſtatem noctis.inquit ps.ad lumināndū
ſua claritate:⁊ vigorandum ſua influenti virtuo
ſitate.per ſolem auteȝ vt maius luminare intelli
gitur poteſtas ep̄alis:⁊ per lunaȝ dignitas tēpo/
ralis:vel mediocres prelati eccleſiaruȝ:vt abba
tes priores ⁊ huiuſmodi : per ſtellas auctoritas
doctoralis ⁊ ſacerdotalis curaȝ habentis aīma
rum.hec ſunt in celo eccleſie:⁊ in cōcilio congre
gātur. Primo nō in ſole ſublimitateȝ poſitionis
eleuatus eniȝ ſol a terra ſuper noſtrum orizōteȝ
aſcendit vſqȝ ad mediū celi:⁊ tunc virtutes vſqȝ
ad punctū declinatiōis fortiores efficiūť:qꝛ cuȝ
vita prelati proficientis ī ſpiritualibus eleuatur
a terrenis:tota eccl'ia ornať:⁊ bonis operibꝰ ro/
borať:eccleſi.26.ſicut ſol oriens mundo in altiſſi
mis dei:ſic mulieris bone ſpēs in ornamentum
domus eius:lucerna ſplendens ſup candelabrū
ſanctū:quedam gēme ſunt ſplendidiores in ob/
ſcuro q̄ȝ in luce:quia quidam ante prelationem
ſatis commendabilis vite fuerunt:ſed ſuper can
delabrum eccleſie conſtituti lucem in tenebras
famam in infamiā conuerterunt:quibus melius
fuiſſet ſub modio latuiſſe q̄ȝ cum infamia cande
labrum aſcēdiſſe. Effundat ergo prelatus eccle
ſie radios vite exemplaris in omnibus factis ſu
is:vt refulgeat ſol in clypeos aureos:⁊ reſplēde/
ant montes ab eis : hoc eſt a prelato in clericos
ſuos:⁊ a clericis fulgeat ſanctitas ī laicis. Sit.n.
purus animo:benignus eloquio:manſuetus ob
ſequio:iuſtus in conſiſtorio:largus in conuiuio:
caſtus in thalamo:deuotus in choro : ſeuerus in
occulto:honeſtus in publico. ¶ Secundo vtili/
tatem operationis.celum enim eius lumine illu/
minatur:⁊ terra eius calore inflammatur : quia
prelati doctrina illuminant.i.illuminare debent
corda ſubditorum ad veritatem: ⁊ inflammant
i.inflammare debent corda ſubditorū ad chari
tatem. Sol enim eſt origo ⁊ principium fontale
luminis.z. Reg.i.⁊ caloris.z. Re.14.lux auro/
re oriente ſole mane abſqȝ nube rutilat:dum p̄/
latus predicationi non vanitatibus aut ſcientijs
ſecularibus vacat:que ſunt ſicut nubes vacuita
tem non ſoliditatem habent : dicente hiero.do/
ctore eximio. Nonne videtur vobis in nouita/
te ſenſus ⁊ obſcuritate mentis ingredi:qui diebꝰ
ac noctibus dialectica arte torquetur:qui phyſi
cus pſcrutator oculos trans celum leuat:vltra p
fundum terrarum ⁊ abyſſi in quodaȝ inane mer
gitur:qui tantam metrorum ſiluam in ſuo ſtudi/
oſus corde congerit ⁊ diſtinguit:di.37.hic ⁊ p/
digꝰ filius ſiliquis porcorū paſcitur:q̄ īflant non
ſatiant:ſed doctrinis ſacris vt veri ſolis īflāmāť
homines ad charitateȝ.i.Re.z. Cras erit vobis
ſalus:cum incaluerit ſol:vbi enim lumē ſolis dif
funditur:non facile inueniuntur venena peruer/
ſorum dogmatum :nec vbi calor eius inflam/
mat:gramina leuium ⁊ fragilium morum perſe/
uerant:quia Jacobi.i.dicitur. Exortus eſt ſol cū
ardore:⁊ areſecit fenum. ¶ Tertio ſol habet vo
lubilitatem circuitionis:oritur enim ſol ⁊ occi/
dit:⁊ ad locum ſuum reuertitur : ibiqȝ renaſcēs
gyrat per merediem:⁊ flectitur ad aquilonem:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eccle.i.oꝛitur ſol. quando bona vita prelati de/
claratur:occidit cum oꝛationi vacat:publicis aſ
pectibus ſe ſubtrahit:gyrat ꝑ meridiem:cum ex
zelo ſeruoꝛis diligenter viſitat cōmiſſaꝫ ſibi ple
bem:ſed tamen ad locum ſuum reuertitur: cum
ad conſcientiam ſuam ingreditur ⁊ flectitur ad
aquilonem: quando in humilitate ſe cuſtodit:
habens pre oculis ventum illum aquilonarem
turbidū ſcilicet penā gehēnaleꝫ ſicut heſdre.
¶ Quarto velox eſt curſus ſolis et conuertit in
gyro celum in locum ſuum in vno die:quia licꝫ
firmamentum quotidie reuoluendo ſolem rapi
at:ſecum tamen ſemper in fine anni reuertitur:
quaſi ad punctum ꝓpꝛiuꝫ:ſic prelatus dum mul
ta egit:dum vltra ſe rapitur ad ſeipſum ſolicitus
infirmitatis freno reuocetur. Si ergo epiſcopi ⁊
alij prelati ad ꝑlationem bene veniant: imitant̄
ſolem in nobilitate conditionis:ſi in ea bene vi/
uant imitant̄ eum in ſublimitate poſitionis:ſi bn̄
doceant:imitant̄ eum in vtilitate operationis:ſi
humiliter ad ſe redeāt:imitantur eum in volubi
litate regyrationis. ¶ Lune comparantur recto
res tempoꝛales vel mediocres ꝑlati eccleſiarū
qui lumē recipiunt a ſuperioꝛi prelatura: ſicut lu
na a ſole. Scdm enī ſeculi ſapientes luna a ſole
lumen recipit:ſic rectoꝛes ſeculares ſaltem ī ſpi/
ritualibus a ꝑlatis eccleſie habent gubernari:vt
inferioꝛ a ſupioꝛi:vt pꝫ di.96.duo ſunt. Eſt autē
luna ſm Iſidoꝛum menſura tempoꝛis dn̄atrix
maris miniſtra roꝛis. Unde ex luna colligimus
varietatis initium:humiditatis dominiū:ſereni/
tatis preſagium:vt ſint ſeculares rectoꝛes:vel ꝑ/
lati mediocres: vt abbates ⁊ pꝛioꝛes diſcreti in
diſpenſatione ꝑ tempoꝛalem ꝓuidentiam:ſeue/
ri exterius in culparum coꝛrectione per iuſticiaꝫ
ſereni luminis:per clementiam in penarū mitiga
tione. Eſt ergo luna varietatis initium. Nā ſm
philoſophum a circulo lunari tempoꝛalia ⁊ ca/
duca incipiunt:ps pſalmo. Fecit lunā in tēpoꝛe
ſingulis noctibus nō mutato ſubiecto figura lu/
ne mutatur:quia pꝛo neceſſitatibus ingruentibꝰ
ab eodem prelato tempoꝛalia prouide diſpen/
ſantur.ſeneca. Si prudentiā amplecteris: vbiqꝫ
idem eris:⁊ ꝓut rerum ac tempoꝛū varietas exi
git: ita te accōmodes tempoꝛi: nec te aliquibus
mutes ſed potius aptes: ſicut manus que eadeꝫ
eſt:cum in palma extenditur: ⁊ cum in pugnum
conſtringitur:nec eodem modo credimus pre/
latum ſe habendum ad omnes. Naꝫ elleboꝛus
vno modo cibus eſt:alio modo venenum: alio
modo medicamentū:⁊ idem panis qui hominē
nutrit: accipitrem interimit: et leuis ſibilus qui
equos mitigat:catulos inſtigat:eccle.43. luna in
omnibus in tempoꝛe ſuo oſtenſio tempoꝛis ⁊ ſi/
gnum eui eius. Summopere autem cauere de/
bent rectoꝛes cupiditatem:vt radicem omnium
maloꝛuꝫ. ¶ Hec enim inducit ad leges iniquas
condendas ad libertatem eccleſiaſticam infrin/
gendam:ad noua pedagia inuenienda: vel anti
qua augenda contra canonicas ſanctiones. Hec
iniuſtis talijs populos grauat:eccleſias ſpoliat:ſi/
monias in beneficijs ꝓcurandis multiplicat pie
tatem eliminat: theſauros nō tam auri qꝫ crimi
num cōgregat.hec fouet litigia:ſuſcipit bella in/
iuſta: vendit officia:peruertit iudicia:nec abſtine
re nouit a vetitis:nec gaudere conceſſis:nec ve
ritati adhibere conſenſum permittit. Eſt etiam
luna habens humiditatis dominium: humoꝛeꝫ
enim illum quem caloꝛ ſolis arefecit de die: lu/
na roꝛiflua reponit de nocte:vnde qui ſub lumi
ne lune doꝛmiunt:capita ſua humectata ſentiūt
ſm illud cant.5. Caput meum plenum eſt roꝛe:⁊
cincinni mei guttis noctium: pꝛopter quod vo/
cabant gentiles lunam reginam celi: hiere.7.et
.44.⁊ ſapien.13. ſolem ⁊ lunam rectoꝛes oꝛbis
terrarum deos putauerunt. Gratiam enim quaꝫ
ardoꝛ peccati ſiccauit:iuſticia prelati coꝛripien/
do reducit:ps.pſalmo.71. Oꝛietur in diebus eiꝰ
iuſticia ⁊ abundantia pacis:donec auferatur lu/
na. Luna aufertur quando ſeneſcit ⁊ deficit:cuiꝰ
defectu omnia elementa patiuntur. nam vacui/
tas ⁊ vanitas tunc inuenitur in cerebꝛis pecoꝛū
in viſceribus marmoꝛum: in medullis arboꝛuꝫ
⁊ ligna tunc ceſa cito conuertuntur in puluerem
ſic ablata iuſticia membꝛa eccleſie in diſſolutio
neꝫ adducuntur: vt enim ait Auguſtinus in libꝛo
de ciuita.dei.amota iuſticia quid ſunt regna niſi
magna latrocinia. In concilio ſenatoꝛum pꝛoli/
xius diſſeruit lelius rempublicam diu nō poſſe
conſiſtere:ſed ruituram foꝛe.opoꝛtet ergo prin/
cipes punire facinoꝛa:debellare ſuperba.exter/
minare abuſionuꝫ vetuſta:pꝛobos exaltare ma
gnificare rectos. Eſt etiam luna ſerenitatis pre/
ſagium:quia ſm beatum ambꝛo.in exameron.ſi
luna.4.ſerenitatem oſtendat:totus etiam ille di
es:⁊ qui naſcentur ex illo exactus ad menſē ven
to pluuijſqꝫ carebunt:quia rectoꝛ quadratus vir
tutibus ⁊ perfectus:nullis exagitatur turbulen/
tis impꝛeſſionibus:ſed eſt ſicut luna plena luci/
dus ⁊ ſerenus:eccle.6.quaſi ſtella matutina ī me
dio nebule:⁊ quaſi luna plena in diebus ſuis lu
cet: ⁊ quaſi ſol refulgens: ſic iſte refulſit in tem/
plo dei. Sicut enim ſtatus gratioꝛ eſt ad viden/
dum:quando ex ſerenitate luminarium dies eſt
ſerenus ⁊ purus: qꝫ quando omnia quatiuntur
fragoꝛibus ⁊ intermicantibus fulgoꝛibus ⁊ cele
ſtibus ignibus:ita ſe habet in eccleſia:cuꝫ rectoꝛ
vel prelatus eſt non turbidus:ſed pacatus: ⁊ ſi/
cut pueri gratulantur ⁊ gaudent ad aſpectum ſe/
reni ſolis:ſic ſubditi ex clementia paſtoꝛis letan
tur:ſed fugiunt turbidum ⁊ crudelem:ſicut ani/
malia puſilla leonem ⁊ dꝛaconem:ps. Thronuſ
eius ſicut ſol in conſpectu meo: ⁊ ſicut luna per/
fecta ineternum.pſalmo.88.quia in prelato per/
fecto clementia non habet intra defectum. Pro
uerbio.20.c.dicitur. Miſericoꝛdia ⁊ veritas cu
ſtodiunt regem: ⁊ clementia firmatur thꝛonus
eius. ¶ Stellis etiam comparantur inferioꝛes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

1° A

doctores ⁊ prelati: qui ĩ nocte gratie ſm ſuas vi/
ciſſitudines illuminant mundum: ſicut ſtelle de
nocte celum: eccle. 43. ſpecies celi gloria ſtella/
rum mundum illuminans in excelſis dominus:
⁊ daniel. 12. dicitur. qui ad iuſticiã erudiunt plu/
rimos: quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. ſ. ful/
gebunt: que eruditio peroptime fit pagina ſacra
Sicut enim ſtellas non extinguit nox: ita mẽtes
fidelium inherentes ſacre ſcripture firmamẽto
non obſcurat mundana iniquitas inquit zephi
rinus papa diſ. 38. conſideratur autem in ſtellis
actus naturalis: effectus actualis: motus circu/
laris: curſus canonicus ⁊ regularis. Lucent enĩ
ſtelle naturaliter: illuminant accidentaliter: mo/
uentur orbiculariter: currunt indeclinabiliter et
regulariter. Debent enim tales lucere in ſeipſis
per puritatem conſcientie: illuminare ſubditos ꝑ
claritatem fame: moueri orbiculariter: id eſt fa/
ciliter per promptitudinẽ obedientie: ⁊ hoc quã
tũ ad ſuperiores currere regulariter quo ad deũ
per ordinem intentionis recte. De primo apoca.
5. Ego ſum genus dauid ſtella ſplendida ⁊ ma/
tutina. ſplendida vt non ſit concupiſcentia in af/
fectu: laſciuia in aſpectu: ĩmundicia in tactu: luxu
ria in actu. Lux enim diuina quanto mutabilius
fulget: tanto penetrabilius videt: ⁊ cum nos vi/
deri non credimus: velut in ſole oculos clauſos
tenemus: ⁊ deum nobis: ⁊ nõ nos deo abſcondi
mus. De ſecũdo math. 2. Stella antecedebat ma
gos: donec venirent ad locũ vbi erat puer. Stel
le lumen ſm philoſophũ nihil aliud eſt: niſi lux
ſui orbis circũquaqꝫ diffundens radios ſue cla/
ritatis: quia ſacerdotes ⁊ doctores diffundere
debẽt lucem ſui nominis ex bona doctrina ⁊ fa
ma illuminare: ⁊ conuertere populum ſicut ſtel/
la magos reduxit ad chriſtum: que licet illumi/
net tenebras noctis: tamen diſparet eorum lu/
men in preſentia ſolis: nam eorum famam ſecre
tius opera eorum diffundunt: cum fauorem hu
manum non appetunt: ſapi. c. x. Fuit illis in vela
mento diei ⁊ in luce ſtellarum nocte. Et vt dicit
Greg⁹. in paſtorali. Officium preconis id eſt do
centis ſuſcipit: quiſquis ad ſacerdotium accedit.
Unde in ornamento ꝑmi ſacerdotis: quod dice
batur rationabile ante pectus erat poſitum ſcri
ptum manifeſtatio ⁊ veritas. Et Chryſo⁹. dicit
ꝙ ſacerdos debitor eſt vt veritatem quam au/
diuit a deo in ſcripturis: manifeſtet populo: alio/
quin proditor eſt veritatis. 11. q. 3. nolite timere.
De tertio baruch. 3. Stelle dederunt lucem in
cuſtodijs ſuis: vocate ſunt ⁊ dixerunt: adſumus
quia poſtqꝫ laudabiliter conuerſati ſunt clerici
in locis: ⁊ vocãtur ad beneficia ⁊ officia: nõ que
runt dilationes: non ſubterfugia: non priuilegia
nõ dimittunt minus beneficium pro pinguiori
cum viderit ſe proficere poſſe in minori: ne ſint
ſicut lenones: qui minus pulchraꝫ concubinam
dimittunt pro pulchriori. De quarto iudi/
cum. 5. Stelle manẽtes in ordine ⁊ in curſu ſuo
contra ſyſaram pugnarunt: id eſt diabolũ qui
nos excludere nititur a gaudio. Sic enim inter
pretatur ſyſaram expugnauerunt: nihil enĩ ita
expugnat diabolum: ſicut habere rectitudinem
intentionis ordinate ad deum. Tunc auteꝫ mihi
videtur intentio ordinata in doctore ⁊ ſacerdo/
te: quando timorem ſuſcipiendi officium conci/
pit ex dilectione dei: ⁊ tamen quodammodo ſo
licitudinem appetit ex edificatione proximi: et
in dubio conſtitutus intra ſe recurrit ad exami/
nationem ſui: ⁊ puritatem ſuam conſpiciens: ⁊ ꝙ
ita expedit videns deo humiliter obedit in ſuſ
ceptione officij. Timebat hieremias ire ad pre/
dicandum: apparebat Iſaias: recurrebat ad cõ/
ſcientiam ſuam moyſes: ⁊ poſt excuſationẽ hu/
miliẽ ſuſcepit officij executioneꝫ. Superbia enĩ
eſſet ſi tantum officium aſſumeret ſine timore.
Superbia nihilominus ſi deo reſiſtit pertinaci
mente: ⁊ ſic patet de doctorum ⁊ ſacerdotũ glo
ria curatorum comparata claritati luminarium
que lucent: ⁊ a multis miſerijs nos ſubleuant: ſic
epiſcopi ⁊ prelati ſuperiores mundi principes ⁊
rectores tenebrarum harum doctores ⁊ curati
quiqꝫ luceant veritatis doctrina: miſereantur ſi/
bi ⁊ alijs perfecte conuerſationis ſanctimonia:
vt quilibet dicere valeat. Non abſcondi miſeri
cordiam tuam ⁊ veritatem tuam a concilio mul
to. Sed o dolor: o pudor: o magna miſeria
mundi. nam ſigna que dominus predixit contin
gere perituro ſeculo in ſole luna ⁊ ſtellis. Luce.
21. ſigna ſcilicet ignominie que deſcribit Iohel
propheta. 2. c. ſcilicet ſol ⁊ luna obtenebrati ſunt
⁊ ſtelle retraxerunt ſplendorem ſuum: impleri
quotidie cernimus: vt non ſit veritas: nec miſeri
cordia inueniatur in terra: vt dicitur oſee.
Nam quantum ad ſolem prelationum epiſco/
palium obtenebratum omittendo ꝙ olim deus
hunc fabricauit ſm illud. ꝑs. 83. Tu fabricatus
es auroram ⁊ ſolem: quia ad prelaturam voca/
ti latebant: fugiebant: cogebantur: inuiti detine/
bantur: vt eccleſiarum curam aſſumerent: nõ fre
quentabant curiam: non faciebant ſibi caudam:
non prouocabant ad appellationem friuolam:
ſed nunc ſimulachruꝫ ſolis fabricatur manibus
hominum: ſm illud pſalmo. 113. Simulachra gẽ
tium argentum ⁊ aurum opera manuum homi/
num: quia per ſimoniacam prauitatem quedam
ſtatue prelationẽ acquirunt: ſed vt dicitur hiere.
43. Conteret deus ſtatuam domus ſolis: que ſũt
in terra egypti: ⁊ cum vnus prelatus aliquando
fabricatur de vili materia: congregant̃ ad eũ cõ
ſanguinei ⁊ nepotuli: vt tota progenies videat̃
in eo epiſcopatu. Prelati autem fabricati quaſi
ſemper ſunt ſub tutela: ita ꝙ plures epiſcopi ſint
in vna dyoceſi: ⁊ ſm philoſophos aliquando vi
dentur in celo duo ſoles: ſed vnus nõ eſt verus
ſol: ſꝫ q̃dam nubes ſimillima ſoli: ⁊ vocat̃ parel/
lion: q̃ ſignũ ẽ future inundatiõis: ita ⁊ hoc ſignũ
ẽ future ſubuerſiõis de pxio eccl̃ie. Sublimitas

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poſitionis ſolis degenerat per vite depreſſio/
nem.2.paralip.18. Mortuus eſt achab rex mu/
tato occidente ſole:⁊ ſol occidit cū p̄latus ab ar
ce ſapiētie terrenis incūbit. Nō decet paſtorez
more pecoris vultu deiecto in terram celi con/
templatione reiecta ſenſibus incubare corpore/
is:inherere terrenis:ſed que ſurſum ſunt ſapere:
celum mente ſuſcipere:alioquin que differentia
paſtoris et ouis. Que vtilitas conſtruere varia
caſtra ⁊ turres fimo ⁊ tecta agri ſationariuz im/
pinguare:ſi rigor penitentie relaxatur:ſi in cultu
ra dominice meſſis nec auellit̄ ſpina nec extir/
patur tribulus nec triticum verbi domini ſemi/
natur? Nunquid domini cura eſt de bobus ⁊ a/
ſinis de legibus extorquendis:de regiſtris anti/
quiſſimis expiandis p̄ pecuniam:⁊ non de ani/
mabus ſaluandis? vtilitas operationis ſolis de
generat p̄ ocium ⁊ torporem:quod figurabat ia
cob:geñ.28. Volebat enim requieſcere poſt ſo/
lis occubitum ⁊ ipſi ſcilicet curati poſt feruorez
charitatis extinctum nō corrigunt exceſſus: ac/
cipiunt ꝓcurationes: nō exercent curationes: ſz
magis exultationes:quia poſtq̄z de locis poſt vi
ſitationem recedunt:ipſa frequenter in deterio/
ri ſtatu relinquunt:⁊ mala que fuerant ante ſopi
ta: reuiuiſcunt ſuſcitata ⁊ publicata.1.macha.12.
Conuenerunt vt edificarent ciuitatem: ⁊ cecide
runt muri:ducunt familiam infinitam:expetunt
menſam ferculis oneratam. Occurrunt milites
⁊ ſcutiferi ex diuerſis locis: ⁊ quia timēt religio
ſi pauperes vim compulſiuam: ablatiuam ⁊ in/
quietatiuam comedunt:iacent ibi.ps. Ortus eſt
ſol ⁊ congregati ſunt:⁊ in cubilibus ſuis colloca
buntur.proponunt pſonas indignas:faciunt fie/
ri receptiones prauas:ſuſcitant eis angarias ex/
actiones:īpediūt correctiōes: lr̄as ſuas defacili
ꝯcedūt regularib⁹:ne poſt factā receptionez vel
appellationē qs violēter eijciat̄ vel iniuſte vexe
tur:quouſq̄z cauſa eius coram epiſcopo canoni/
ce terminetur. In quibus diſſolutionis fomes
⁊ diſſenſionis incendium cōtinetur.creſcunt cri/
mina correctiones mutant: poſtulant iudicem
ordinarium:conflant excuſatiōes:patrocinia re/
quirunt: ⁊ que ſecretius in capitulo corrigi de/
buerant: in conſiſtorio publice ꝓponuntur: ec/
cleſia.3. Vidi ſub ſole in loco iudicij iniquitatez
⁊ in loco iuſticie impietatem: ⁊ hoc multum de
format ſanctitatem eccleſie: ⁊ veritatem reddit
obſcuram:volubilitas regnationis degenerat in
ſpiritus defectionem. Joḃ.2. Spiritus in prela/
to deficit ⁊ caro efficitur:quia ad ſecretum men
tis non reuertitur.eccľ.17. Quid lucidius ſole:et
hic deficiet:aut quid nequitius:q̄z quod excogi
tauit caro ⁊ ſanguis:⁊ hoc arguetur. Arguamus
igitur tales carnales prelatos: qui perdunt glo/
rie ſue titulum: intrant conſcientie ſcrupulum:
ſcandalizant populum: ingerunt nepotulis ſuis
periculum: quia dum conferunt nepotulis ſuis
male meritis beneficia eccleſiaſtica:ſunt eis mul
torum peccatorum ⁊ periculoruz occaſio ⁊ cau
ſa. Fragilem enim murum ponunt in fundamē
to edificij:⁊ eos qui preliari neſciūt:⁊ primo cor
nu vbi eſt pondus prelij:⁊ eos in ſublime extol/
lunt in preſagium future ſuſpendij: ⁊ mari tur/
bato dant eis regem nauium in periculum nau/
fragij:⁊ ideo quia ſeminant in carnem de carne
metent corruptionem:⁊ iſte ſunt quatuor paſſio
nes ſolis: propter quas hic dicitur ſol obtene/
brari. Nube igitur tegitur:dum prelatus ad pre
lationem accedit per ambitionez:ezech.32. So
lem nube tegam:fragilitas nubis vanitas ē am/
bitionis. Eclypſim patitur:cum in prelatione lu
men ſuum perdit per vite depreſſionem:quan/
do deſcendit vſq̄z ad temporalium opacitatem:
Johel.3. Sol conuertetur in tenebras a feruore
ſuo remittitur per torporem:ideo nemie.7.c.di
citur. Non aperientur porte vſq̄z ad calorem ſo
lis:quia refrigerium feruoris ſpiritualis in pre/
latis cauſa eſt damnationis in ſubditis:quare n̄
aperitur ianua paradiſi eis de natura creature:
⁊ in nihil vel in primam materiaz ſol reſoluitur:
cum reuertitur ad carnis corruptionez. Sic eni
prelatus deficit: ⁊ cū tempore motus ſolis tran
ſit:eccľ.3. Omnia tempus habent: ⁊ ſuis ſpacijs
tranſeunt vniuerſa ſub ſole. Male ergo accedit
male viuit male officium facit male in ſe reddit
ſol ⁊ luna ⁊c̄.

Vidimus de ignomi/

nia ſolis quantum ad prelatos ſuperiores:vide
amus de illa quo ad mediocres ſeu dominos tē
porales: ſub ratione lune in eis degenerauit ſa/
pientia ⁊ prouidentia:que debet eſſe in eis:dege
nerat per negligentiam ⁊ ignorantiam: iuſticia
per licentiam:clementia per ſeuitiam. Inde eſt
q̄ quattuor paſſiones legimus in luna: luminis
defectionem:itineris conſueti inordinationem:
macule infuſionem:ſanguinis infectionē:ad iſta
quatuor deſignanda. De primo ps. Scd̄m aliaz
litteraz peccatores intenderunt arcum pa/ſa.ſu.
in pha. vt ſagitent in obſcura luna rectos corde.
Heretici enim ſicut fures noctiuagi:aut ſicut veſ
pertiliones lucifuge:dormiunt de die ⁊ vigilāt
de nocte:⁊ ſuarum falſitatum ſententijs eccleſi/
am impetunt ſub prelatorum cecitate. Vacant
ergo prelati iure ciuili:⁊ male reſiſtent emergen
tibus periculis fidei. Scimus q̄ demones pro/
curant ignorantiam doctorum et ſilentium: vt
cadat populus ſine lumine in precipitium:⁊ cuz
ſoluetur ſathanas:⁊ erit ī maxima poteſtate: tūc
conticeſcent verba doctrine: ⁊ implebitur illud
iſaie.13. Luna nō ſplendebit in lumine ſuo:⁊ vi/
ſitabit dominus ſuper orbis mala: ⁊ propt̄ hoc
animarum perditio: quia ceſſante lege diuina
in prelatis: quibus incumbit ex officio docere:
ſilente iure poſitiuo cōſuetudines humane ſunt
in exercitio: ⁊ ſi vnaqueq̄z pars proprium diri/
git artificem in finem ſuum:ſicut lex diuina non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

requiritur ad cauſarum forenſium ſtrepitus:ita
nec humana neceſſario ad ſalutē aīarū. De ſcdo
in apochiphis heſdre ſcribit̄: ꝙ ſol ſubito relu/
ceſcit noctu ⁊ luna ī die:hoc ē negligētia,⁊ inor
dinatio ꝑlatorū ⁊ rectorum ſeculi:qr viri ſpūales
⁊ ſapientes: quaſi ſepeliunt̄ ⁊ viles ⁊ inſtabiles
ꝑficiuntur:eccl̄.27. Stultus vt lana mutat̄: ⁊ qr
prelati ſūt hodie ſub tutela:iō tot ꝑlati quot offi
cia:tales etiā conſtituunt̄ in ſuis officijs:qui ſcā
dalizant populum ⁊ velut exactores fiſcaliū tri
butorū quintum humorem purgantes cum me
dicina nimium laxatiua ſpiritū extrahunt : dum
victum auferunt miſerorum. De.3. ꝓuerbio.7.
Vir nō eſt in domo ſua ⁊c. In die plene lune re/
uerſurus:mō enim nō eſt luna plena: qr nō ē ſi/
ne macula:ſed impura:quia nō ſumus ſine fragi
litate humana:que nimis inualeſcit in eis: ꝗ per
mittūt ſubditos ꝑ campos licentie vagari ad ꝑ/
cipitia. Nam ꝗdam ex pigritia ⁊ puſillanimita/
te nō corrigūt:ꝗdam qr rep̄henſibiliter viuunt:
quidam quia ꝑ indiſcretā humilitatē auctorita
tem corripiendi ꝑdiderunt:quidā quia fauores
ſubditorū querunt. Quidam quia tantum creuit
malicia ꝑ conſuetudinē obdurata:ꝙ eam amo/
uere nō pñt:⁊ ſic a modica ſcintilla auget̄ ignis:
a modica ruina ſubmergit̄ nauis:a modica ſtilla
cauatur lapis:dormit nauta cū nauis ꝑiclitatur:
medicus cū peſtilentia graſſatur:ianitor cū fur
deꝑdatur: vigiles cum ciuitas obſidetur: que ſi
capiatur:ꝑmo in eos irruetur. Chryſo.ſup epl̄as
ad he. Miror ſi ꝗdem contigerit ſaluari ex his:
qui ꝑncipantur in tantis minis ⁊ in tanta pigritia
De hoc abach.vlti. Sol ⁊ luna ſteterūt in habi/
taculo tuo:ibunt in ſplendore fulgurantis haſte
tue. In fremitu conculcabis terram:qō ad litte
ram exponitur de dario ⁊ cyro: ꝗ receperūt ſe ī
domo regia:⁊ alij vaſtauerūt terrā iſrl̄: qr prela
tis corrigere diſſimulantibus ⁊ ociantibꝰ diripi
tur populus a demonibus:ꝗ irruunt:ſicut arma
tus exercitus. De.4.iohel.z. Luna conuertet̄ in
ſanguinem:anteꝗ̄ veniat dies dñi magnus: qō
hodie experimur in ꝑlatis:qui relicta humanita
te:ꝗ eſt ꝓprium hominis:induūt ferinā rabiem:
ſpirantes ſanguinē: vix eſſet maior crudelitas:
ſi leones ⁊ vrſi poteſtatem regendi accepiſſent:
apoc.6. Luna tota facta eſt quaſi ſanguinis:tñ ſi
fere peſſent:puto ꝙ humaniores eſſent:quia no
bilium ferarum eſt parcere ſubiectis ⁊ debella/
re ſupbos. Unde elephantes ⁊ apri ⁊ leones pre
mordent ⁊ tranſeunt illa que ad terram impule
rūt. Ignobiles vero beſtie: vt ſues ⁊ hꝰ reuoluē
do conculcant: ⁊ ꝑfodiendo ꝑtinaciter conuol/
uunt. Et iſti tyrannidē ſuam exercent in paupes
religioſos:quibus detrahūt paupes ſacerdotes:
quos deuorant ⁊ corrodūt.apoca.8. Percuſſa ē
tertia pars lune:qr iſti nō ſeuiunt in ſubditos re/
belles: nō in milites in eccleſia inſurgentes:ſed
tantū in tertiam ꝑtem.ſ.ꝑſonas miſerabiles. De/
cime a militibus auferuntur: eccleſie ſpoliantur

ſacerdotes mentiunt̄ ⁊ occidunt̄: hic ꝑlatorum
iuſticia exerceatur:certe vobis imputat̄ o ꝑlati:
pilati in pauperes: ꝙ a philiſteis archa dei capit̄
ꝙ ſaul cū filijs ſuis occiditur:ꝙ malchus ſeuit in
xp̄m: phaſur in hieremiā: balthaſar in vaſa dñi:
ꝙ gladius petri rubigine conſumit̄:eccleſia con
temnitur:ſacramenta vileſcunt.

Videamus tertio de ignominia ſtellarum. Stelle enim retraxerūt lumen ſuum:quan
tū ad minores ſacerdotes ⁊ doctores:qui creue
runt hodie:ſicut ſtelle celi. Degenerauit in qui/
buſdam eorum puritas conſcientie in carnis cō
cupiſcentiam:claritas fame in infamiam:promp
titudo obedientie per inobedientiam ⁊ contu/
maciam:ordo intentionis recte in fraudulentiā.
Inde eſt ꝙ legimus ſtellas īmundas corrupti/
uas fixas erraticas. De ꝑmo iob.25. Stelle nō ſūt
munde in conſpectu eius. Amiſit enim eccleſia
mundiciam in illis doctoribus ⁊ ſacerdotibus:
qui vacant incontinentie: immūdiſſimi luxurie
vilitate:⁊ hoc in conſpectu eius: quia cū ſint for
nicatores:⁊ aliquando notorij ſine timore con/
ſecrant:ſine honore myſteria tractant:ſine amo
re diſpenſant: ſine pudore frequentāt myſteria:
etiam angelicis poteſtatibus reuerenda ⁊ mani
bus cruētis ⁊ labijs pollutis:oculis meretricijs
viſceribus venenatis corporibus fetidis ſpiriti
bus mortuis:ad ſacroſanctum xp̄i corpus acce/
dunt:cum dauid ſanctus ⁊ pueri eius panē figu
ralem nō auderēt tangere:niſi ꝑus abſtinuiſſent
a mulieribus:⁊ benedicit in conſpectu eius:quia
quidam eorum ⁊ ſi caueant peccare in cōſpectu
hominū:tamen in cōſpectu dei faciunt qō turpe
eſt dicere:tanto audacius quanto ſecretius:ſi ta
men ſecretum eſt: vbi iudex videt ⁊ angeli: qui
indignabundi recedunt:⁊ aduerſarius: qui ſug/
gerit vt in ore trium teſtium ſequatur ſententia
iuſta damnationis. De.z.apo.8. Stella magna:
cui nomen abſinthium ardens quaſi facula ceci
dit ī aquas:⁊ multi homines mortui ſūt ex aqs.
quia amare facte ſunt:magna per ſuperbiam:ar
dens per luxuriam:ſicut facula:fetēs per īfami/
am: velut abſynthium: amarus et corruptiuus
per exempli mali influentiam: ſed ſm grego.tot
prelati mortibus digni ſunt:quot perditōnis ex
empla ad ſubditos tranſmittūt: propterea libri
laicorū falſi videt̄:qr ſacerdotū exēplo corrūpūt̄
Chryſoꝰ.in libro de dignitate ſacerdotali. Cer/
tius puto aliquem laicorum:qui gemens ꝑ pec/
catis ſuis probetur obnoxius adiuuandum eſſe
ſuffragio:ꝗ̄ ſacerdotem cū accuſatur pro aliorū
delictis:idem in eodem. Tanto indigent vulne/
ra ſacerdotis auxilio:quanto ſimul vniuerſi po
puli multitudo. Non video ꝙ indigent amplio
ri ſacrificio ſacerdotes ꝗ̄ populꝰ expiari:niſi gra
uiores deberent eorū culpe cenſeri. Grauiores
aūt eas facit:non conditio vel genus operis: ſed
dignitas facientis. De.3.iob.9. Qui precipit ſoli

ꝛ nõ oꝛitur: ꝛ ſtellas claudit ſub ſignaculo: iurat
clericus: ꝙ faciet ſe ꝓmoueri ſucceſſiue: ꝛ inobe
dientiam ſuã colorat ꝑ preces vel falſas ſugge/
ſtiones vel priuilegij impetratõe: ꝛ nõ oꝛitur ſol
ſup parochianos: ꝛ clauduntur ſtelle fixe: vel in
ſcholis vel alijs officijs: ꝛ qđ per ſeipſos ſoluere
noluerunt: ꝑ vicarios ſoluunt. Similes illis de q̃
ruth. 4. qui voluerũt habere agrũ abimelech: ꝛ
nõ ruth: qꝛ eccleſias ꝛ ꝓbendas habere volũt: ſ3
animas curare nolũt: nec ſemen ſuſcitare xp̃o: ſ3
vxorem ſuam. i. carnẽ: cũ poſſunt vicijs ꝛ adul/
terijs exponentes: qđ abuſio eſſet in vxore car
nali: dicũt ꝙ tradũt vxorem impregnandã: cu3
tñ ſpado nõ generet: ſed deuirginet: nec ꝓſtituta
paſſim pariet: ſed vbi eſt illud agatheni concilij
Diaconus vel ꝑ̃ſbyter ſi ꝑ tres hebdomadas ab
eccleſia ſua defuerit: triennio a cõione ſuſpenda
tur. Sed illud inno. 3. in concilio generali: q pa/
rochialem eccleſiã h3: nõ ꝑ vicariũ: ſed ꝑ ſeipſu3
illi deſeruiet in oꝛdine: quem ipſius eccleſie cura
requirit. Procedit hꝰ inobedientia ꝛ contuma/
cia vſq3 ad quoſdam religioſos: q nõ ſũt cõtenti
ꝓ multitudine obedientie ſue: ſ3 impetu quodã
contra gratiã currũt ad gratiã: vt impleat illud
math. 24. Stelle cadent de celo ꝛ virtutes celo
rũ mouebunt. Ita enĩ a ſupremo deſcendũt ad
infimũ: vt a ſomno cõtemplationis cadũt ad in/
fimum terrene ſollicitudinis: nec ſufficit eis ex/
emptiones decimaꝝ ĩmunitates ꝓcurationũ cõ
tra deum querere: ſed etiã tꝑalia vſurpare. Nam
multo laboꝛe multo precio vtunt adeptis priui
legijs ꝛ epiſcopalibꝰ inſignijs mitra anulo ꝛ ba/
culo ꝛ ſandalijs: ſed verius ſcandalis. Reſpon/
deat mihi: ſed attendit rerum dignitas: ꝓfeſſio
ni monachoꝝ hoc nõ congruit: ſed miniſterium
hoc eſt ꝓprie epoꝝ: puta ꝙ darent multã pecu/
niam: ſi poſſent impetrare: vt vocarent epi. ſed
laboꝛ ꝛ latebꝛe ꝛ voluntaria pauptas: hec ſũt in
ſignia monachoꝝ. De. 4. ſ. fraudulẽtia vel pſi/
dia. Inde hi ſũt. ſidera errantia dicunt planete:
q̃ mouent duplici motu contra firmamentum:
ꝛ cũ firmamento ſacerdotes ꝛ capellani ſũt: qui
ouibus ꝓcurant paſcua: ꝛ tñ cu3 lupis diripiunt
ouiũ ſpolia. Recipiũt enĩ ad ꝑ̃dicationẽ ꝑ̃dica/
toꝛes queſtuarios: q abuſiones ꝑ̃dicãt: ꝛ cũ eis
ꝑticipant preciũ: quaſi paſtoꝛes cõicant cũ lupis
vt ipſi lupi deuoꝛent ouium carnes: ꝛ paſtoꝛes
habeant lanam: ꝛ licet in hoc nõ ſint minoꝛes ꝑ/
lati immunes a culpa: tñ ꝓcedit hec noxa ab epi
ſcopis: q dant eis incaute litteras ſuas: ĩmo ven/
dunt: ꝛ ad conſiliarios epoꝝ: qui recipiũt mune
ra Apocl. 9. Stella cecidit in terra3: ꝛ data eſt ei
clauis putei abyſſi: ꝛ aſcendit fumus ꝛ obſcura/
tus eſt aer: ꝛ exierũt locuſte: ꝛ data eſt oĩs ptãs:
ſicut habent ſcoꝛpiones terre: ꝛ cũ deberent eos
repꝛimere ꝛ ſubditos ſuos defendẽ: dant eis po
teſtatem ad diſcurrendũ ꝛ deuoꝛandũ: ꝛ inuale/
ſcit hereſis: ꝛ reſuſcitatur plaga egypti: ꝛ iõ ſol ꝛ
luna obtenebꝛati ſunt: ꝛ ſtelle retraxerunt ſplen/
doꝛem ſuum: ꝛ qꝛ veritas cũ expediat: tacenda
nõ eſt: ne oppꝛimat: ꝛ miſericoꝛdia nulli dene/
ganda. ꝛ qui coꝛrigit miſericoꝛdiã ꝓ̃ſtat coꝛrec/
to: vt ſe valeat emendare: iõ nõ abſcondi miſeri
coꝛdiã tuam ꝛ veritatẽ tuã a concilio multo.

¶ De concilijs vniuerſalibus prouincialibus ꝛ
ſynodalibus: ad quos pertineat ipſa congrega/
re: ꝛ qui habeant cõuenire. Ca. ij.

Quid ſit cõciliũ vel
ſynodus: ꝛ vnde dicat: Dicit autẽ Iſido
rus in. 6. etymologiarũ ꝙ ſynodus ex greco in/
terꝑ̃tatur comitatus vel cetus. Concilij vero no
men tractum eſt ex romano moꝛe. Tempoꝛe. n.
quo agebatur cauſa. ſ. reipublice omnes ꝯuenie
bant in vnũ: cõmuniq3 intentiõe tractabãt. Vñ
ꝛ conciliũ a cõi intentione dictũ eſt quaſi cõſi/
liũ: ꝛ cõſiliũ quaſi ꝯſidiũ. d. in. l. littera tranſeũte
vel conciliũ dictũ ex cõmuni intentione: eo ꝙ i.
vnũ dirigat omnẽ mentis intuitum. Supercilia
enĩ oculoꝝ ſũt: vnde q ſibimet diſſentiunt: oĩno
nõ agunt conciliũ: qꝛ nõ ꝯſentiũt in vnũ. Cetus
vero cõuentus eſt vel cõgregatio a coeũdo. i. cõ
ueniendo in vnũ dicta: ꝛ ſicut cõuentus ẽ cetus:
ſic ꝛ conciliũ a ſocietate multoꝝ in vnũ appella
tur: hec Iſido. di. 15. c. i. Nõ tñ oĩs cetus ſeu con
gregatio hominũ dicit cõcilium vel ſynodus: ſ3
congregatio ꝑ̃latoꝝ eccleſiaſticoꝛũ ſub aliq̃ vno
capite ad tractandũ de ſalute animarũ ꝛ debita
cõuerſatõne fideliũ: ꝛ q̃uis ſinonima ſint conci
lium ꝛ ſynodus: ꝯſueuit tñ cõgregatio facta ge/
neralis ſub papa vel legato dici conciliu3: ꝛ ea q̃
fit ab inferioꝛibus: vt metropolitano vel dyoce
ſano cũ clero ſuo dici ſynodus. Conciliorũ autẽ
ſeu ſynodoꝛũ triplex eſt dĩa: vt notat glo. di. 16.
in ſũma. Quoddã. n. generale: vt illud qđ fit pre
ſente papa vel eius legato ad hoc ſpecialit de/
putato a papa: cõuenientibus epĩs ꝛ alijs ꝑ̃latis
plurimis: put ipſe oꝛdinauit: ꝛ iſtud nõ põt cele/
brari niſi auctoꝛitate pape: vt p3 di. 17. ꝑ totum.
alias nullũ eſſet: ꝛ nõ conciliũ: ſed ꝯciliabulũ et
ſynagoga ſathane diceret ꝛ eſſet. Unde pelagiꝰ
papa. Multis de vno apl̃icis ꝛ canonicis ac ec/
cleſiaſticis inſtruimur regulis non debere abſq3
ſnĩa romani pontificis cõcilia celebꝛari. ſ. gene/
ralia: qua ꝓpter nõ conciliũ: ſed veſtrũ cõuenti/
culũ vel conciliabulũ caſſat: ꝛ quicq̃d in eo actũ
eſt: irritũ habet ꝛ vacuũ: diſ. 17. Hec ſcribit epĩs
conſtantinopolitanis. Hinc ꝛ rex theodoꝛicus
cum vocaſſet plurimos epõs de diuerſis ꝓuin/
cijs ad conciliũ celebꝛandũ in vrbe: ꝓpter crimi
na que impingebant ab aduerſarijs contra ſym
machũ aduenientes ob reuerẽtiã regis dixerũt
hoc fieri nõ poſſe. ſ. celebꝛare conciliũ: ſed ſpec/
tare ad ſymmachũ papam: qui impetebatur. Et
ꝑſuadentibus ipſis ſymmacho pape: vt ipſe cõ/
uocaret ſeu auctoꝛitate eius congregarentur in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

concilio:aſſentit eis:⁊ eũ immunẽ ⁊ liberum ab
illis vicijs ꝑlatis contra eũ declarauerũt:diſ.16.
hinc etiã ⁊ ea que ſtatuunt in hiꝰ concilijs gene/
ralibꝰ:omnes fideles aſtringunt.

Concilium prouinciale

eſt:qḋ celebratᷣ a metropolitano cuȝ ſuis ſuffra/
ganeis:vel a ꝑmate vel patriarcha: q eſt ſup me
tropolitanum.pōt tñ metropolitanus celebrare
conciliũ cũ ſuis ſuffraganeis ſine auctoritate ꝑ/
matis:vt di 92.ſi quis eṗs. Et in tali cōcilio poſ
ſunt fieri cōſtitutiones ſeu ordinationes cũ ſen/
tentijs fulminatorijs:q̄ aſtringũt omnes illius ꝓ
uincie ſeu metropol.clericos ⁊ laicos nō exem/
ptos. Nã exempti nō tenentᷣ ad illa:nec poſſunt
cogi ad veniendum ad talia cōcilia:ſed oēs alij
epi ⁊ abbates illius ꝓuincie nō exempti debent
accedere.ibi etiã poſſunt terminari litigia:q̄ ha
berent clerici contra ſuos eṗos.

Concilium epiſcopale

qḋ magis cōſueuit dici ſynodus ⁊ congregatio:
quã facit eṗs clericoꝝ de dyoceſi ſua:qḋ facere
pōt irrequiſito ſuo metropolitano:ad quod de/
bent accedere oēs rectores eccleſiaꝝ illiꝰ dyoce
ſis:⁊ alij clerici taȝ de ciuitate q̄ȝ de comitatu:⁊
etiã religioſi ⁊ abbates nō exempti:in quo fieri
poſſũt cōſtitutiones:que dicuntur ſynodales ab
epiſcopis:cum cōſenſu tamẽ capituli ſui.ſ.cano/
nicoꝝum eccleſie cathedralis:⁊ ſententias fulmi
nare:que aſtringũt omnes illius dyoceſis ⁊ non
alios. de huiuſmodi concilio eṗali ſeu ſynodo
ſeu ꝓuinciali in.§.ſe.

Adde et quartaȝ diffe/

rentiã cōcilioꝝ ſm anto. de butri.⁊ Jo. de imo.
ſup.c.graue de ꝑben.vȝ concilium religioſoꝝ:de
quo habetᷣ de ſtatu mo.c.in ſingulis.⁊.c.ea que
Sed iſta magis cōſueuerunt dici capitula gene/
ralia vel ꝓuincialia: de quibus agitᷣ in cōſtituti
onibus eoꝝum: ⁊ in dicto.c.ĩ ſingulis dicitur de
triennio in triennium: ſed diuerſe religiones in
hoc diuerſo modo ſe habent.

De concilio particula

ri ꝓuinciali vel eṗali agitur di.18.ꝑ totum. vbi
dicitᷣ ad q̄d celebrentᷣ ⁊ q̄ tpe ⁊ qui debent veni
re:⁊ ꝙ nil epi debēt exigere. Ad q̄d celebrentur
declaratᷣ.di.19.c.i. Dicᷣ leo papa. De cōcilijs eṗali
bus nō aliud dicimus:q̄ȝ ſancti patres ſalubriter
ordinauerũt:in q̄bus de omnibus querelis:que
in diuerſos eccleſie ordines naſci aſſolent:iudi/
cet:⁊ di.ea.dicit.conciliũ laodicenſe. Non optet
vocatos ad cōciliũ cōtemnere:ſed adire debere
⁊ aut docere aut doceri:q̄ ſũt ad eccleſie cetero/
rumq̄ȝ correctionem vtilia. pñt ḡ facere ſtatuta
⁊ metropolitani in ſuis cōcilijs ꝓuincialibus:et
epi in ſuis dyoceſibus: nec obuiat qḋ dicit gra/
tianus in ꝑn.di.ſ.ꝙ ſũt inualida ad diffiniendū
⁊ conſtituendũ:nō aũt ad corrigendũ:q2 vt di/
cit glo. hoc intelligitᷣ de maioribus negocijs.ſ.
ſpectantibus ad fidem:q2 hoc ſpectat ad papam
vt ſint obligatoria vniuerſaliter:q2 hoc ſpectat
ad cōcilia generalia. Quantũ ad tempus ſciendũ
ꝙ antiquitꝰ celebrabantᷣ talia cōcilia bis in ãno:
vt pȝ ꝑ.c.i.di.ea.ꝑma vice ante q̄drageſimã.2ᵃ ĩ
autumno:vt pȝ.c.2.di.ea.ſed hodie nec ſemel in
anno nec in ſpacio multoꝝũ annoꝝũ fiunt ex ma
xima negligentia ꝑlatoꝝ:q̄ in dicto.c.qñ repre/
henditᷣ.⁊ ex hiꝰ neglectu ſequuntᷣ multa mala in
clero. debent aũt oēs ſuffraganei epi venire ad
cōcilium ꝓuinciale:niſi impediti ſint.vñ dicitur
di.ea. Placuit vt quotienſcũq̄ȝ conciliũ congre
gandum eſt:epi qui nec etate nec egritudine nec
alia grauiori neceſſitate impediũtᷣ:competenter
occurrant:ꝙ ſi nō poterũt occurrere: excuſatio/
nes ſuas litteratorie ſubſcribãt: ⁊ rōnẽ impedi/
menti:vbi dicit glo.ſup verbo egritudine.ſ.gra/
ui:vt di.ea.ſi quis epiſcopus. Nō enim leuis fe/
bricula vel quartana vetus glo. ſup verbo litte
ratorie:vel etiã certũ nunciũ cui poſſit credi:di.
.97.nobiliſſimꝰ.glo.ſup verbo rōnẽ. Nota ꝙ
nō ſufficit dicere ſe nō poſſe venire: niſi rationẽ
impedimēti aſſignet:ſic extra de offi. dele.c.pru
dentiam.⁊ illam cauſã ꝓbabit:vt.4.q.5.quiſq̄ȝ
⁊ ꝑ vnũ teſtem ſufficit ꝓbare cũ iuramento ſuo.
debent aũt accedere nō ſolum epi:ſed etiã abba
tes nō exempti.pñt ⁊ alij clerici venire: q habēt
cauſas diſcutiendas:vt di.ea.decernimus. Qui
autem nō venirent ad conciliũ vel venientes re
ceſſerint ante diſſolutionem concilij puniuntur:
vt pȝ.c.ſi quis.⁊.c. ſequenti diſ.ea. Non debent
autem metropolitani aliquid exigere ab eṗis et
alijs venientibus ad concilium: vel conuicti de
hoc debent reſtituere in quadrupluȝ: vt dicitur
di.ea.qñq̄ȝ quidem in fi. Et leo papa dicit de eu/
logijs.i.muneribus ad ſacra concilia deferēdis
nihil inuenimus a maioribus determinatum:ſȝ
ſicut vnicuiq̄ȝ presbytero placuerit.ſ.deferat.di.
ea.vbi dicitᷣ in fi.c.ꝙ hiꝰ ꝑ benedictiones:nec ſũt
vt arbitror requirende:nec vltro delate reſpuen
de.⁊ in.c.decernimus dicitᷣ di.ea.ꝙ quilibet eṗs
reuerſus de concilio ꝓuinciali infra ſpacium ſex
menſiũ dȝ cōuocare omnes abbates ⁊ clericos
⁊ totam plebem:⁊ declarare eis ſeu inſinuare:q̄
ordinata ſũt in ipſo concilio: alias puniũtur hoc
omittentes: ⁊ quia iſta nō ſeruantur: ideo male.
Uerum ꝑ hoc nō tollitur quin eṗus nō poſſit ce
lebrare conciliũ in ſua dyoceſi. nec ob.qḋ dicitᷣ
in.c.ꝑ eccleſiaſticas di.14. quia illud intelligitur
de cōcilijs ꝓuincialibus:q̄ nō facere debent epi:
ſed archiepiſcopi. Si auteȝ archiepi nō celebrēt
concilium ꝓuinciale: vt deberēt: tamen debent
epiſcopi celebrare ſua concilia ſeu ſynodum: et
cuncta que obſeruanda dicũtur in cōcilijs pro/
uincialibus ſeruari debent in epiſcopalibus: ſed
in eis cōueniũt epiſcopus cum omnibus rectori
bus eccleſiaꝝ abbatibus nō exemptis ⁊ reliquiſ

clericis: ⁊ admonere debet de agendis ꝓ ſalute
aïaꝝ: ⁊ declarare ſeu inſinuare ſuas cõſtitutões:
a ſimili ſũt adinuenta in religiõibus capitula ge-
neralia ⁊ puincialia: in quibus fiũt ordinationes
ſeruande: que dicũtur acta: que obligant ad ſer-
uandum vſq₃ ad ſequens caplm̃: poſtq₃ fuerint
ꝓmulgate: de quibus quilibet prior debet ſuo
cõuentui intimare.

De conciliis generali-

bus quãdo initium habuerunt: refert gratianus
di.15. in ꝑncipio. Iſidorum in libro etymolo.6.
aſſerẽ q᷑ a tempore conſtantini imꝑatoris: vnde
⁊ ſiluestri pape. Nã in ꝑcedentibus temporibꝰ
perſecutione infidelium contra xp̄ianos feruen-
te docendaꝝ plebium nõ dabat̃ facultas: ⁊ quia
nõ erat epiſcopis licentia conceſſa cõueniendi ĩ
vnum: ideo eccleſia in diuerſas hereſes ſciſſa ẽ:
que p concilia poſtmodũ confutate ⁊ damnate
ſũt. Nõ obuiat. c. placuit. 13. q. 2. in quo oſtendit̃
p melchiadem papam celebratum conciliũ: qui
tñ ꝑceſſit ſilueſtrum. Nam vt dicit glo. ⁊ archi.
Et q̃uis cõcilium fecerit melchiades: nõ tamẽ
ita generale: ſicut poſtea facta fuerũt: ſed cũ pau
cis. Similiter q₂ di.16. in prin. fit mentio de ca-
nonibus apoſtoloꝝ recipiẽdis. ſ. autenticis non
apocryphis. Ex hoc videtur q᷑ apl̃i aliquando
etiã cõuenerũt: ⁊ ſic cõcilium fecerint. Erant enĩ
omnes epiſcopi ad componẽdos illos canones.
Quinimmo primũ concilium eccleſie celebra-
tum fuit hieroſolymis ſub petro apl̃o ꝑmo pon
tifice ſũmo: pñte etiã ibi iacobo hieroſolymorũ
patriarcha ſeu archiepiſcopo: qñ. ſ. diſceptantibꝰ
adinuicẽ paulo ⁊ barnaba cũ cõuerſis a iudaiſ-
mo: q̃ erat antiochie circa obſeruationẽ legaliũ
Utrũ. ſ. fideles conuerſi ex gentilitate deberent
ſeruare legalia: qd̃ hec delata eſt ad apl̃os: qui
erãt hieroſolymis: ⁊ merito: q₂ de fidei negocio
agebat̃: ⁊ cõuenientes diſcipuli videre de v̄bo
hoc Petrus vt caput concilij ⁊ pontifex ſũmus
declarauit illos nõ eſſe ad hoc inducendos. Ex
inde iacobus apl̃us: quaſi in ꝑſona omniũ alioꝝ
congregatorum locutus eſt aſſentiens ei: qd̃ pe
trus declarauerat ⁊ determinauerat. vt ſanctum
⁊ iuſtum: ſicut ⁊ nũc in concilijs generalibus ob
ſeruat̃: vbi ꝓponit̃ aliquid inſtituendũ. Et ſi iu
ſtum vr̃. Rñt oẽs epiſcopi ⁊ ꝑlati placet: vt p₃. i.
q. 7. c. cõuenientibus. vbi ad ꝓpoſitã in cõcilio
conſtitutionem fiendam ſancta ſynodus rñdit.
Placet omnibus nobis: ⁊ ſic determinatione fa
cta in dicto concilio ſcripſerũt eccleſie antiochie
Uiſum eſt nobis ⁊ ſpiritui ſancto: actuum. 15.
Ex cõcilijs igitur generalibus quatuor dicũtur
ceteris ſolẽniora ⁊ antiquiora. ſ. nicenũ conſtan
tinopolitanum epheſinũ ⁊ chalcedonenſe. Hec
totam ꝑncipaliter conplectunt̃ fidem: quaſi qua
tuor euangelia vel totidem paradiſi flumina: de
quibus ait gregorius: ſicut ſancti euangelij qua
tuor libros: ſic quatuor concilia ſuſcipere ⁊ cele

brari alias venerari me fateor: quia in his ve-
lut in quadrato lapide fidei ſtructura conſurgit
⁊ cuiuſlibet vite atq₃ actionis norma exiſtit. ſ. in
conſtitutionibus eorum: di.15. ſicut. Horum cõ-
ciliorũ ꝑmum. cccxviij. epiſcoporũ ſub conſtã-
tino imperatore pactum: in quo arriane perfidie
blaſphemia condemnata eſt: quam de inequali
tate ſanctiſſime trinitatis idem arrius aſſerebat
ſcilicet patrem eſſe maiorem: filium minorem:
⁊ ibi etiam editum ſymbolum fidei: quod can-
tatur ſeu legitur in miſſa: in quo declaratum eſt
filium eſſe conſubſtantialem patri. Celebratum
autem fuit hoc concilium anno dñi. ccc. Se-
cunda ſynodus ſeu conciliũ generale fuit cõſtan
tinopoli ſub theodoſio ſeniore a centum quinq̃
ginta patribus: in qua condemnata eſt hereſis
macedonij dicentis: ſpiritum ſanctum minorẽ
filio ⁊ patre: ſed ibi declaratum eſt ſpiritum ſan
cium conſubſtantialem eſſe patri ⁊ filio. Ter-
tia ſynodus epheſina: prima. cc. patrũ ſub theo
doſio iuniore auguſto: in qua anathematizatus
fuit Neſtorius aſſerens in chriſto duas ꝑſonas
diſtinctas: humanam. ſ. ⁊ diuinam in vna perſo-
na domini noſtri ieſu chriſti. Quarta ſynodus
chalcedonenſis ſexcentum. xxx. ſacerdotum. i.
epiſcoporum ſub martiano principe: in qua Eu-
ticem abbatem conſtantinopolitanũ verbi dei
⁊ carnis vnam naturam pronunciantem ⁊ dioſ-
corum eius defenſorem cum alijs hereticis cõ-
demnauit: predicans ipſa ſynodus chriſtũ deũ
ſic natum de virgine: vt in eum ſubiecta diuine
⁊ humane confiteamur nature. De ſynodi pñci
pales quatuor fidei naturam pleniſſime predi-
cantes: ſed ⁊ ſi qua ſunt ſimilia concilia: que ſan
cti patres ſpiritu ſancto pleni ſanxerũt: omni ma
nent ſtabilita vigiore: hec di.15. c. i. Dicitur aũt ĩ
di.16. Sancta octo vniuerſalia concilia: vbi dicit
glo. q᷑ iſta concilia de quibus eſt ſermo: aliquã-
do dicuntur quatuor: vt patet ſupra ex eo: q᷑ in
quatuor locis diuerſis celebrata ſunt. Aliquan-
do dicunt̃ octo: vt ĩ dicto. c. ſancta octo. ex eo q᷑
octies fuerũt celebrata ⁊ in diuerſis temporibꝰ
ſed in vno ⁊ eodem loco vel ciuitate fuerũt plu
ries celebrata in diuerſo tempore: vt patet in di
cto. c. ſancta octo di.16. Beda etiam in libro de
temporibus poſt ꝑdicta cõcilia numerat ⁊ alia
. xxiiij. concilia celebrata ſub diuerſis tempori-
bus ⁊ in diuerſis locis ⁊ ſingulis ſtatuti ſunt di-
uerſi canones: vt patet di.16. c. ſexta. qui habent̃
diſperſi in diuerſis partibus corporis iuris: ⁊ ali
qui etiam abierunt in diſſuetudinẽ. De alijs con
cilijs celebratis vſq₃ ad annum domini milleſi
mum non ita patet. Circa annum vero domini
milleſimum Uictor genere alamanus florentie
concilium celebrauit: ⁊ multos epiſcopos pro-
pter ſimoniam ⁊ fornicationem depoſuit.
Non poſt multum temporis poſtea Gregoꝰ. 7.
concilium celebrauit: ⁊ henricum imperatorem
tertium excõmunicauit: quia ſe contra eccleſiã

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

erexit ⁊ ſciſma ꝓcurauit: alium papam faciens.
Poſt hunc vrbanus.2.conciliũ celebrauit apud
clarum montem: ⁊ ibi ordinatum fuit: vt dicerẽ
tur hore officijs virginis marie ordinarie: ſicut
dicit̃ officium domini noſtri. Exinde ſub nico/
lao papa.2.hic fuit p̃us ep̃s florentinus ſenis ele
ctus: congregatum eſt conciliũ cum.cxiiij.ep̃is
rome: in quo berengarius thuronenſis abiura/
uit hereſim ſuam coram nicolao circa hoſtiam
in qua dicebat ibi tantũ eſſe xp̃m: vt in ſigno: d̃
hoc de cõſecra.di.2.ego berengarius. ⁊ hoc ante
Inno.2.fuit. ¶ Anno dñi.M.cxxx. Synodus
ſub Innocentio.2.celebratur remis: ⁊ petr⁹ leo
nis: qui p contemplationẽ ⁊ ipſe ordinatus ẽ ſeu
factus papa: demũ repulſus eſt: ad q̃d ſciſma tol
lendum multum laborauit beatus bernardus:
⁊ ita ꝑfecit: q̃d extinctuʒ eſt in illo eiecto petro:
qui anacletum fecerat ſe nominari. Aliud conci
liũ in vrbe romana celebrauit. Anno dñi.M.
cxx. Floruit magiſter petrus lombardus ep̃us
pariſienſis.i.magiſter ſententiaꝝ ⁊ petrus come
ſtor: qui fecit hiſtoriaʒ ſcholaſticam. Anno dñi.
M.cxxxij. Gratianus monachus alias ep̃us de
claſſa ciuitate tuſcie. Dicit martinus in ſua croni
ca: ꝙ compilauit decretũ: vt nõ.hug.2.q.6.§.for
ma. Dicit enim ꝙ floruit alexandro in teologia
regente. ¶ Anno dñi.M.clix. Mortuo adria/
no electus canonice alexander.3.ſeneñ. ⁊ tenuit
cathedram annis.22.menſibus.xi.diebus.xv.et
alter p ſciſma creatus: qui dicebat̃ octauianus
quintus: immo etiam tres alij: ſʒ omnibus repul
ſis remanſit demũ alexander papa: qui duo con
cilia vniuerſalia celebrauit vnũ thuronis in frã/
cia anno dñi.M.clxiii.aliud rome dictum late/
ranenſe: ſciſma tunc fuit: q̃d durauit.xvi.annis:
⁊ diſſenſio magna inter alexandrũ ⁊ Federicuʒ
.ſ.imperatorẽ: q̃d tamen ablatuʒ eſt ⁊ facta pax
inter eos. Quatuor ergo antipape.ſ. victor paſ/
chalis calixtus ⁊ Innocentius defecerũt: ⁊ re/
manſit ſolus alexander. Tempore huius marty
rizatus eſt ſanctus thomas carturienſis archie/
piſcopus ⁊ canonizatus anno dñi.M.cc. Inno.
tertius ſub quo ceperũt ordines mendicantium
Et anno dñi.M.ccxv.conciliũ lateranenſe cele
brauit: in quo cõuenerũt fere.M.cc. p̃lati.ſ.pa/
triarche archiepiſcopi ep̃i ⁊ alij p̃lati: ⁊ multe ſa
luifere decretales ibi edite ſũt. ¶ Anno domini
M.ccxxxij. Grego.9.beatũ dominicũ canoni/
zauit a cõfirmatiõe ordinis.xviij. ⁊ a morte ipſi⁹
beati dominici annno.xiij.ac etiã beatum fran/
ciſcum: hic gregorius conuocauit conciliũ rome
ſed imperator impediuit: ⁊ cepit duos cardina/
les ⁊ multos p̃latos eos occidendo. ¶ Anno do
mini.M.cc.xl.vel circa Inno.4.ianuenſis ce/
lebrauit conciliũ in lugduno: ⁊ imperatorẽ Fe/
dericũ excõicauit: poſt quẽ fuit alexander.4⁹.
¶ Anno dñi.M.cclxij. Creatus eſt papa greg⁹.
.x.natione lombardus. Hic lugduni concilium
celebrauit: vbi fuerunt quingenti epiſcopi.lx.ab

bates: ⁊ alij prelati circa mille: in quo grecoruʒ
⁊ tartarorum nuncij interfuerunt: ⁊ greci ad vni
tatem redire eccleſie ꝓmiſerunt: in cuius ſignuʒ
confeſſi ſunt ſpiritum ſanctũ a patre ꝓcedere.
Poſt hunc honorius.4⁹. ⁊ eſt vltimus in marti
niana. Anno dñi.M.cc.lxxxiiij. Poſt hos fuit
celeſtinus: quem ſequitur boniſa.8⁹. ⁊ euʒ bene/
dic.xi. Demũ Clemens.v.ſub quo conciliũ vien
nenſe. Jo.22. vrbanus grego.xi.poſt quẽ ſciſma
inter duos.ſ. vrbanum ſub quo Italia vngaria
⁊ alamania fuerũt: ⁊ clementem: ſub quo francia
hiſpania ⁊ aragonia fuerunt. Urbano ſucceſſit
Bonifacius.8⁹.bonifacio Innocentius: innocẽ
tio grego⁹.12⁹. Ex alia parte clementis ſucceſſit
Bñdictus.xiij. Et ſub his duobus.ſ.grego.12.et
Benedicto.xiij. Factum eſt tertium ſciſma con
cilio celebrato piſis: vbi factus tertius papa di/
ctus alexander ordinis minorum: cui ſucceſſit
Jo.23. Et concilio generali congregato conſtan
tie Grego⁹.12.depoſitus propter contumaciam
nolens comparere: ⁊ cum magna concordia car
dinalium ipſorum.3.qui ſe pro ſummis pontifi/
cibus gerebant: ⁊ etiam adiunctis vocibus qui/
buſdam nationum canonice electus eſt martin⁹
.v.de domo columnenſiũ: cui ſucceſſit Eugeni
us.4.natione venetus: ſub quo celebratum eſt
concilium generale ferrarie: ſed propter peſtem
poſtea tranſlatum florentie: in quo concilio ge/
nerali reducti ſũt greci ad fidem ⁊ confeſſioneʒ
veram de proceſſione.ſ. ⁊ armeni etiam reducti
ſunt. Ad quod conciliũ venerũt patriarcha gre/
corum conſtantinopolitanus ⁊ imꝑator greco/
rum. Et in ipſo etiam concilio generali de baſi
lea in ferrariã: ⁊ de ferraria in florentiã tranſla/
to ab Eugenio ꝓpter reductionem grecoꝝ: illi
cõgregati baſilee facientes ſciſma temerarie de
poſuerũt Eugenium: ⁊ ducem ſubaudie dictum
amadeum creauerũt vocantes felicem: ſʒ anno
dñi.M.ccccxlix. de mẽſe aprilis renũciauit pa
patui dictus felix: ⁊ hoc mortuo Euge. ⁊ nico.5.
ſuccedẽte ei ĩ papatu. P⁹ quẽ ſucceſſit Calixtus
.3⁹.natione cathalanus.deinde pius ſecũdus ſce
nenſis: ⁊ nũc feliciter regnat paulus papa.2⁹.na/
tione venetus.

¶ Qr concilia generalia nõ poſſunt ꝑfigere le/
gem pape.

Notat ab.de ſici.ſu/

per.c.ſignificaſti de elec. ꝙ concilia ge/
neralia nõ poſſunt ſtatuendo ꝑfigere legẽ pape:
imo in omnibus ſtatutis concilij intelligitur ta/
cite excepta auctoritate pape: ⁊ tex. huius decre
talis ſignificaſti frequenter allegatur: p̃cipue in
materia vbi diſputatur de poteſtate cõcilij ⁊ pa
pe. Et vide de hoc bonũ tex.9.q.3.vbi dicit̃. Ne
mo iudicabit vel iudicare poteſt primam ſedeʒ
.ſ.papam: nec auguſtus nec populus nec clerus
⁊.c.alioꝝ. ⁊ multa alia.c. ibi poſita ad idẽ faciũt
Et p iſtum tex.arguit Jo.an.ꝙ ſententie pape ẽ

ſtandum: q̄n ꝯtradicit ſnīe totius concilij. Et remittit ad notata in. c. in iſtis di. 4. ⁊ c. ſicut. di. 16. Infert etiam Jo. an. ꝙ ꝑ iſtū tex. ſoluꝫ papa poteſt interꝑtari ſtatuta concilij: nec mirū cū ſm eū poſſit ⁊ tollere ⁊ limitare: vt. c. ſtatutū ꝺ reſcrip. li. vi. Uide bonā glo. i. c. vbi piculū ꝺ elec. li. vi. que dicit ꝙ licet nō ſit licitū: ꝙ papa reuocet ſtatuta concilij ſine ipſius concilij conſilio: poteſt tamen ſi vult: ꝓ quo facit tex. hic ⁊ ibi: ſꝫ tex. iſte ⁊ omnia predicta debent limitari ⁊ reſtringi ad ea: que pendēt a plena diſpoſitione pape. Nā in his que ſūt iuris poſitiui: indubitanter ē papa ſupra conciliū: qꝛ ipſe eſt caput eccleſie. Unde licꝫ poteſtas ſit data pape ⁊ toti eccleſie: pape tamen tributa eſt tanq̄ꝫ capiti. vnde dꝫ corpus moueri a diſpoſitione capitis. Uide bonū tex. ad ꝑdicta in. c. ita dn̄s di. 19. ⁊ in nouo teſtamēto. ⁊ c. q̄ꝫuis di. 21. c. q̄ꝫuis. ⁊. 14. q. i. loquit̄. ⁊ c. pudēda. Sed in his q̄ nō dependēt a plena poteſtate pape: nō eſt ſimpliciter dicendū: ꝙ papa ſit ſupra ſtatuta concilij: iō in cōcernentibus fidē conciliū eſt ſupra papā. Un̄ papa nō pōt diſponere cōtra diſpoſita ꝑ cōciliū in hiꝰ. vide bonū tex. cum glo. di. 19. anaſtaſius. Hinc eſt ꝙ conciliū pōt cōdemnare papaꝫ de hereſi: vt di. 40. ſi papa. Pōt enī eſſe hereticꝰ papa ⁊ de hereſi iudicari. Et dicūt doc. in. c. fidei fauorē de here. li. vi. ꝙ cōciliū ē iudex puta tantū ꝙ ſi papa moueret̄ melioribus rōnibus ⁊ auctoritatibus q̄ꝫ conciliū: ſtandū tūc eēt ſnīe pape. Nā ⁊ concilium pōt errare: ſicut alias errauit in facto matrimonij inter raptorē ⁊ raptam declarās nō poſſe eſſe matrimoniū: ⁊ dictum hiero. meliꝰ ſentientis fuit poſtea ꝓlatū ſtatuto cōcilij. 36. q. 2. tua iuncto. c. placuit. facit qđ notat̄ ⁊ legit̄ di. 20. c. i. Nā in cōcernentibꝰ fideꝫ dictū etiā vnius ꝑuati eſſet ꝑferendū ſnīe pape: ſi melioribus rōnibus ⁊ auctoritatibꝰ noui ⁊ veteſtamēti moueret̄ q̄ꝫ papa: nec ob. ſi dicat̄ ꝙ cōciliū nō poteſt errare: quia xp̄s orauit ꝓ eccleſia ſua ne deficeret: vt notatur in. c. maiores. extra de baptiſ. ⁊. 24. q. i. a recta. ⁊ c. pudenda. Nam licet conciliū generale totam eccleſiam vniuerſalem concernat: tn̄ ibi vere nō eſt vl̄is eccleſia ſꝫ repn̄tatiue: qꝛ vl̄is eccl̄ia conſtituit̄ ex collectione oīuꝫ fideliū. vn̄ oēs fideles terre cōſtituūt totam vniuerſalem eccleſiam: ſaltem cuius caput ⁊ ſponſus eſt ipſe chriſtus. Papa autem eſt vicarius ipſius chriſti: ⁊ nō verum caput eccleſie: vt nōt glo. ne romani de elec. in cle. que etiā dicit: ꝙ mortuo papa: eccleſia nō eſt ſine capite: quia nō eſt ſine chriſto: qui eſt caput eius: ⁊ iſta eccleſia eſt que nō poteſt errare: de cōſe. di. i. eccleſia. Unde poſſibile eſt ꝙ tota fides remaneret in vno ſolo: ita ꝙ verū eſt dicere: ꝙ fides nō deficit in eccleſia: ſicut ius vniuerſitatis pōt reſidere in vno ſolo: alijs peccantibus: hoc patuit pꝰ paſſionem chriſti: vbi remanſit in ſola virgine quia omnes alij ſcandalizati ſūt: ⁊ tamen chriſtꝰ orauerat ꝓ petro ante paſſionem: vt nō deficeret fides ſua: ergo nō dicitur eccl̄ia deficere nec errare: ſi remaneat fides in vno ſolo. Itē dico ꝙ in concernentibus vniuerſalem ſtatum eccleſie nō poteſt papa diſponere contra ſtatutum generalis cōcilij: ſi ſtatuendo decoloraretur ſtatus ipſius eccleſie: vt dicit tex. i. q. 7. c. ⁊ ſi illa. et in hoc caſu intelligo multas glo. que videnẗ velle ꝙ papa nō poteſt diſponere contra vniuerſalem ſtatum eccleſie: vt notatur in. c. litteras. de reſti. ſpol. ⁊ vide quod nōt Innocen. in. c. quanto de conſue. vbi dicit ꝙ nō eſt papa ꝑmittendꝰ venire contra ſtatum vniuerſalem eccleſie: ſi inde infamaretur eccleſia: ſecus ſi ex cauſa rationabili papa vult venire limitando ſtatum eccleſie ſeu tollendo ſtatutum concilij ſuper ſtatu eccleſie: ſic intelligo que nōt glo. in. c. que ad perpetuaꝫ. 25. q. i. hec ille. Pe. de ancha. videt̄ dicere: ꝙ papa poteſt tollere ſingula ſtatuta eccleſie. ſ. mere iuris poſitiui: quia iſtud vel illud: ſed nō omnia ſimul: quia hoc eſſet deſtruere ſtatū vniuerſalem eccleſie. Idem abbas de ſicilia inducit glo. ſuper. c. ſi papa. diſ. 40. vbi dicit̄ ꝙ papa poteſt etiam iudicari ꝓ quolibet mortali notorio: in quo eſſet incorrigibilis ⁊ ſcandalizaret eccleſiaꝫ: quia talis contumacia reputatur hereſis: ⁊ multum opi. illius glo. approbat: ſed vt ſupra in ti. de ſūmis pontificibus dictum eſt per pe. de pal. illa glo. non eſt vera: quia illa ꝑtinacia improprie dicitur hereſis. Sed cum dicitur in dicto. c. ſi papa. ipſum de hereſi poſſe iudicari: intelligitur proprie ⁊ ſtricte hereſis: prout importat errorem circa fidem: nō pro ꝑtinaci permanentia in aliquo crimine etiam notorio. Veruꝫ eſt ꝙ in concilio conſtantieñ. celebrato circa annos domini. M. cccc. xvij. in quodam decreto quod incipit frequēs: fuit ſtatutū ꝙ n̄ ſolū i cā hereſis ſꝫ i cā ſciſmatis cōciliū poſſꝫ de papa iudicare: ⁊ recte: qꝛ ſatis appropiquat hereſi: differēs ab eo ſicut diſpoſitio ad habitū. non videtur intelligēdum de omni ſciſmate: ſed de eo quod ortū eēt in electione ipſius ſummi pontificis: vt cum dubitaretur probabiliter: vtrum canonice eſſꝫ facta an per violentiam ⁊ huiuſmodi: ſicut accidit de ſciſmate: quod tunc in dicto concilio conſtantienſi fuit amotum: quod durauerat per annos xl. vel circa: ⁊ ortum habuit poſt mortē greg. xi. In creatione ſucceſſionis immediate qui dictꝰ eſt vrbanus. vi. ex eo ꝙ dicebatur illa electio facta per metum: qui cadere poterat in conſtantē virum: vnde a cardinalibus recedentibus poſt menſes aliquos ab eis creatus fuit alter in ciuitate fundorum in cōfinibus regni ſicilie: qui dictus eſt clemens. 6ꝰ. ſed non de ſciſmate: qđ oriretur habito ſeu preſidente vno indubitato ſummo pontifice: ex hoc ꝙ aliqui r̄cederent ab obedientia eius: ſtatuentes ſibi aliud caput: ſicut factum eſt in concilio baſilieñ. Effecto conciliabolo temerarie deponentibus Eugenium. 4. vnicum ⁊ indubitatuꝫ vicariū ieſu xp̄i: ⁊ erigentibꝰ

nepharie idolum: quē appellauerunt felicē pri⁹
ſabaudie ducem dictum amadeum.

¶ Qñ dicitur concilium legitime celebratum.

Quando concilium
dicit̄ legitime celebratum ꝛc̄. quod no
tandū ꝙ tūc ſit legitime generale concilium: qñ
ſit de mandato pape: ipſo interueniente: vel alio
de eius ſpeciali mandato: iuxta id quod legitur
ꝛ notat̄ di. 3. §. porro. ꝛ di. 17. c. i. ꝛ. z. idē tho. vt
ſupra patuit in ti. ꝑcedenti. Sciendū etiā ꝙ priſ
cis temporibus: in congregatione cōcilioꝝ ſem/
per interfuerunt impatores: vt pꝫ in. c. canones.
di. 15. ꝛ. di. 17. §. hinc etiā. dicitur de theodorico
rege conuocante conciliū: ꝛ multa concilia fuiſſe
ꝑ imperatores cōuocata: vt patet in diſcurſu hi/
ſtorie tripartite: ꝛ in libro concilioꝝ: ideo autē
antiquitus imperatores cōmuniter concilia cō/
gregabant: quia eccleſia tūc male poterat vti po
teſtate ſua ꝓpter aduerſitates ꝛ diuerſitates q̄s
patiebatur ab hereticis: quibus aliqñ fauebant
ꝛ adherebant magni ꝑncipes ꝛ reges: vnde ſta/
tim cū potuit hoc correxit: ꝛ nō ꝑ ꝑncipes ſed ꝑ
ſe cōcilia cōuocauit: ꝛ aliqñ ꝑ impatores ꝑcipie/
te eccleſia celebrata ſūt concilia: aliquando ipſa
rogante: ꝛ poſtea auctoriȝante: aliqñ ipſa ratifi/
cante: vt di. 17. ꝑ totuꝫ. ꝛ maxime in. §. hinc etiā.
ꝛ aliquando conſultu imperatoris ꝛ ſui ꝑſentia.
Dicunt aūt aliqui: ꝙ papa negligente ꝛ nolente
conuocare concilium ad locum idoneum ꝓ ali/
qua cauſa ardua īminenti: poteſtas congregan/
di conciliū ſpectat primo ad omnes cardinales
qui poſt papam ſūt maiores clerici omnib⁹ alijs
quibuſcūqꝫ: ar. eius quod legitur ď maio. ꝛ obe.
c. i. ꝑ Inno. ꝛ quia cenſent̄ vnum corpus cū eo
quaſi ſede vacante: videtur ad eos ſpectare tal̄
poteſtas. 2° ſpectat ad patriarchas: ꝛ ꝑcipue ad
conſtantinopolitanuꝫ: cuius ſedes eſt ꝑma poſt
romanam: vt pꝫ di. 22. de conſtantinopolitane ꝛ
alijs. c. Quod tamen intelligendū cum catholi/
cus eſt patriarcha. 3. ad imperatorē. 4. ad reges
5. ad alios ꝑncipes. nam poteſtas vnius deuol/
uitur gradatim ad alium ꝓpter negligentiaꝫ: ar.
de elec. c. cum in cunctis. ꝛ de conceſ. ꝑben. c. 2.
vel dicamus ꝙ due partes concilij in aliquo lo
co idoneo congregate poterunt ꝛ alios cōuoca/
re iuxta nō. ꝑ Inno. in. c. 2. de no. ope. nun. ſi aūt
due partes nō ſūt congregate: tūc videtur habē
locuꝫ ordo ſupra poſitus. Ubi aūt papa eſſet he
reticus vel de hereſi ſuſpectus: tunc ad eum nō
ſpectare videtur poteſtas congregandi conciliū
ar. di. 40. ſi papa. Sed queritur qui ſint vocan
di ſeu qui venire debeant ad concilium genera
le. Ad quod dicendum videtur: ꝙ ſolum epiſco
pi ꝛ ſuperiores ſūt de neceſſitate vocandi: vt no
tat Inno. ꝛ Jo. an. in. c. graue de ꝑben. ꝛ facit ad
hoc di. 18. epiſcopus non debet: ꝛ. c. propter cum
ſequenti. eſt tamen in poteſtate pape conuocare
etiā abbates ſi vlt: ar. 63. di. c. adrian⁹. vbi ſit mē
tio de abbatib⁹. Et de gregorio. x. legitur ꝙ ad
concilium generale quod congregari fecit lug/
duni vocauerat beatum Thomam de aquino: ꝛ
hoc ſue eminentis ſcientie ratione: qui tamē nec
epiſcopus nec abbas nec alius prelatus erat: im
peratorem vel alios ꝑncipes nō tenetur conuo
care per. §. hinc etiam. di. 17. pōt tamen ſi vult
vocare ſi ei videtur expediens ad ſcandala vi/
tanda: vt di. 63. §. verū. ¶ Et ſi querat̄ an papa
teneatur omnes epiſcopos ꝛ ſuperiores conuo/
care totius orbis: loquēdo de catholicis: rñdeo
ꝙ hoc videtur ex eo quod habetur di. 16. c. i. vbi
dicitur ꝙ ſancti patres in concilio niceno: quod
fuit ꝑmum ꝛ ſolennius de omni orbe terrarum
conuenerunt: ꝛ quia in concilio ꝓuinciali omnes
epiſcopi ꝓuincie ſunt vocandi ſub archiepiſco/
po ſuo: vt di. 18. per totum: ergo a ſimili in conci
lio vniuerſali omnes epiſcopi orbis: cum papa
dicatur archiepiſcopus vrbis: di. 25. in fi. ꝛ ꝓuin
cia eius ſit vniuerſitas orbis: qď quidem ſatis
iuſtum ibi agitur de maximo preiudicio ꝛ de re
bus arduis: facit quod legitur di. 19. anaſtaſius.
ꝛ di. 21. nunc autem. ſatis tamen videtur poſſe di
ci: ꝙ vbi nō agitur de fidei dubijs: vel de facto
pape poſſit numerus relinqui arbitrio: quot. ſ. ꝛ
qui ſunt vocandi: nam concilium generale vide
tur id quod pape mandato congregatur: ipſo in
tereſſente vel alio eius nomine: ꝛ de eius ſpecia
li mandato: iuxta id quod notatur di. 3. §. porro
ꝛ di. 17. c. i. ꝛ. 2. ꝛ in ſūma. nec curandum videtur
de numero diminuto prelatorum ibi exiſtentiū
propter verbuꝫ chriſti dicentis math. 18. vbi ſūt
duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ſum
in medio eorum. i. q. i. cum ſcriptura. ꝛ. 24. q. i.
alienus eſt. Cum tribus enim pueris. ſ. anania et
alijs ſimplicibus ꝛ vnanimibus ꝛ dei mandata
ſeruantibus dominus fuit: ꝛ eos irrorauit in me
dio ignis: vt patet di. 16. per totum. in multis cō/
cilijs congregatis in valde differenti numero cō
uenerunt epiſcopi: aliquando in maximo nume
ro: aliquando eniꝫ fuerunt. 600. aliquando. 300.
aliquando. 200. aliquando centū: aliquando. xl.
aliquando. xxx. aliquando. xx. aliquādo. xv. epi
ſcopi. ꝛ in omnibus facti ſunt canones: aliquan/
do plures vel pauciores: ꝛ aliquando papa fuit
preſens: aliquando legati ex parte ipſius. In ni/
ceno interfuit ſanctus nicolaus: in quodam car/
thaginenſi interfuit ſanctus auguſtinus: ꝛ cū au
reolio carthaginenſi archiepiſcopo ediderūt ca
nones: ſed quando de fide agitur ꝛ hereſib⁹ ex/
tirpandis vel ſciſmatibus: quia cauſa eſt cōmu/
nis omnibus catholicis: ꝛ omnes tangit: ab om
nibus epiſcopis catholicis tractari ꝛ terminari
debet: ꝛ omnes epiſcopi debent ad conciliū con
uocari ſm regulam: qď omnes tangit debet ab
omnibus approbari. de reg. iur. li. vi. ꝛ di. 56. c. i.
ꝛ de his que ſiunt a ma. par. ca. c. ſi. Reſidet au/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ctoritas tamen concilij penes vocatos venien/
tes ⁊ ſaltem ſi interſunt due partes omniū epiſco
porū orbis: p id qđ legit̃ de his que fi. a ma. par.
ca. c. i. p Io. an. vel forte ſufficeret ſi maior pars
epiſcoporum orbis interfuerit: vt nō. p compo.
in. c. quia propter. de elec. qui aūt vocati nō ve/
niunt: legitimo impedimēto ceſſante: vtiq̄ʒ pec/
cant: vt pʒ di. 18. ⁊ puniri debent. Qui aūt impe/
diti ſūt: excuſatorē mittere debent: vt patet ibi/
dem. In ſeſſione autē in concilio quis aliū inter
p̄latos eiuſdem dignitatis: puta epiſcopos vł ar
chiepiſcopos abbates ⁊ huiuſmodi debet p̄ce/
dere: notat gregoꝰ papa ſic ſcribēs: Epos ſm or
dinationis ſue tempus: ſiue ad conſedendum in
concilio: ſiue ad ſubſcribenduʒ: ſiue in qualibet
alia re ſua attendere loca decernimus: ⁊ ſuorūʒ
ſibi p̄rogatiuam ordinum vendicare: diſ. 17. §.
illud de clericis. ⁊ ſubdit Gratianus: ꝙ tempus
ordinationis non ad eccleſias ſed ad perſonas
refertur: ſicut ex conſuetudine ſancte romane ec
cleſie: ⁊ epiſcoporum vniuſcuiuſq̄ʒ ꝓuincie eui/
denter apparet.

Qr nō licet appellare a pontifice romano ad
ſucceſſorem ipſius.

Quoniaʒ quidam
hoſtes virtutis ⁊ vnitatis aduerſarij di
cere preſumpſerunt: ꝙ licet a romano pontifice
ad ſucceſſorem ipſius vel ad generale conciliūʒ
appellare: ideo cum correctione ſedis apoſtoli/
ce intendo ꝓbare: ꝙ ſentire ꝙ a romano pontifi
ce poſſit ad quēcūq̄ʒ appellari: eſt hereticū ma
nifeſte: ⁊ hoc probo vnica ratione que talis eſt.
Quicunq̄ʒ priuilegiūʒ romane eccleſie a chriſto
traditum auferre conatur: eſt hereticus: ſed di/
cens ⁊ tenens: ꝙ licet appellare a pontifice ro/
mano ad ſucceſſorem eius: aufert priuilegium
romane eccleſie a chriſto traditum: ergo talis
manifeſte hereticus eſt. maior ponit̃ in decretꝭ.
di. 22. c. omnis. vbi dicit̃ ſic. Non dubiuʒ eſt: qr
quiſquis cuilibet eccleſie ius ſuum detrahit: in/
iuſticiam facit: qui autem romane eccleſie priui
legium ab ipſo ſummo omniū eccleſiarū capite
traditum auferre conatur: hic procul dubio in
hereſim labitur: ⁊ cum ille vocetur iniuſtus: hic
eſt dicendus hereticus. fidem quippe violat qui
aduerſus illā agit: que eſt mater fidei: ⁊ ipſe con
tumax inuenitur: qui eam cunctis eccleſijs p̄tu/
liſſe cognoſcitur. Ad probationeʒ minoris pre/
mitto tria: primum eſt quid vocatur priuilegiū
romane eccleſie. ſecundū eſt que ſunt priuilegia
romane eccleſie a chriſto eidem tradita. tertiūʒ
eſt a quo ⁊ ad quem eſt generaliter appellandū

Quantum ad primum

Priuilegium romane eccleſie eſt dignitas vel
prerogatiua conceſſa romane vel vniuerſali ec
cleſie in perſona beati petri primi romani pon/
tificis ⁊ vniuerſalis vicarij ieſu xp̄i. hec proban
tur per illud quod habetur di. xxij. c. omnis. vbi
dicitur ſic: ipſam romanam eccleſiam ſolus ipſe
fundauit: ⁊ ſuper petrā fidei mox naſcentis ere/
xit: qui beato petro eterne vite clauigero terre/
ni ſimul ⁊ celeſtis imperij iura cōmiſit. nō ergo
quelibet terrena ſententia ſm illud verbūʒ quo
conſtructum eſt celum ⁊ terra: ⁊ per quod deni/
q̄ʒ condita ſunt omnia elementa: romanam ſun/
dauit eccleſiam: illius certe priuilegio fungitur
illius auctoritate fulcitur: ex his patet ꝙ priuile
gium romane eccleſie dicitur dignitas: que ei in
perſona collata eſt. Secundo videndum eſt
que ſunt illa priuilegia que habet romana eccle
ſia vel romanus pontifex: quod eſt idem: ⁊ quā
uis explicando dignitates ſūmi romani pontifi
cis: poſſent enumerari multa: tamen ad propo/
ſitum enumero quinq̄ʒ tantū. Primum eſt ꝙ
romanus pontifex eſt caput ſummūʒ ⁊ vnicum
vniuerſalis eccleſie: habens primatum ⁊ princi
patū ſuper totam eccleſiam: ⁊ nullus eſt eo ma/
ior vel ſuperior: ⁊ ipſa romana eccl̃ia: ⁊ per hoc
etiam dicitur caput ⁊ mater ⁊ princeps omniūʒ
eccleſiarum. iſta patent per multa. c. di. 12. c. non
decet a capite membra diſcedere: ſed iuxta ſcri/
pture teſtimonia omnia membra caput ſuū ſe/
quunt̃. Nulli vero dubium eſt: ꝙ apoſtolica ec
cleſia mater ſit omnium eccleſiarum: a cuiꝰ nos
regulis nullatenus conuenit deuiare: ⁊ ſicut filiꝰ
venit facere voluntatem patris: ſic ⁊ vos imple/
te voluntateʒ matris veſtre: que eſt eccleſia: cu/
ius caput vt predictum eſt romana exiſtit eccle/
ſia: vbi notandum ꝙ id quod prius dixerat ec/
cleſia apoſtolica: poſtea dixit vt predictum eſt
romana: ex quo patet ꝙ eadem eſt romana et
apoſtolica eccleſia: di. 19. ita dominus. Secū
dum priuilegium romane eccleſie vel romani
pontificis eſt: ꝙ romanus pontifex eſt generalis
princeps ⁊ p̄latus habens ſuper omnes plenitu
dineʒ poteſtatis: ⁊ ei ſubiecti ſunt omnes qui p/
tinent ad eccleſiam militantem: eiq̄ʒ in omnibꝰ
obedire tenentur: etiam ſi gratia videantur: pa
tet hoc. 2. q. 5. qui ſeipſa. nāq̄ʒ eccleſia que ſancta
eſt: ita reliquis eccleſijs vices ſuas ordinauit vł
credidit largiendas: vt in partem ſint vocate ſo
licitudinis nō in plenitudineʒ poteſtatis. Unde
cum in pallio conferatur pontificalis officij ple
nitudo: prout dicitur extra de aucto. ⁊ vſu pal.
ſolus romanus pontifex in miſſarum ſolennijs
pallio ſemper vtitur vt vbiq̄ʒ: quoniam aſſum/
ptus eſt in plenitudinem eccleſiaſtice poteſtatis:
que per pallium ſignificatur. Alij autem eo nec
ſemper nec vbiq̄ʒ: ſed in eccleſia ſua in iuriſdic/
tionem catholicam acceperunt: certis debēt vti
diebus: quoniam vocati ſunt in parteʒ ſolicitu/
dinis: ⁊ nō in plenitudinem poteſtatis: extra eo.
ad honorem. ꝙ ⁊ ſit vniuerſalis habens pote/
ſtatem ſuper omnes: habetur di. 93. c. benignus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tertium priuilegium eſt: ꝙ romanus pontifex poteſt condere ſtatuta perpetua firma ⁊ immutabilia. Unde di. xi. Conſequēs eſt vt ab huiuſmodi ſedis rectoribus plena auctoritate factus: nullius conſuetudinis prepediente occaſione remoueatur: ſed firmus ac inconcuſſe teneat̄ ⁊ hanc firmitatem in ſuis ordinationibus innuit chriſtus: cum dicit: tu es petrus ⁊c. math. 16. Et quāuis xp̄s dicatur fundamentum eccleſie: iuxta illud. i. Corinth. 3. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere preter id quod poſitum eſt: qd̄ eſt dominus ieſus: ⁊ petrus etiam dicatur fundamētum ſcd̄m illud. Super hanc petram edificabo eccleſiam meam. math. 16. aliter tamen ⁊ aliter.

Nam xp̄s eſt fundamentum quaſi naturale ſeu vniuerſale: quod ſuſtentat omnia: petrus autem eſt fundamentum quaſi primus lapis adherens fundamento naturali: quod eſt xp̄s: xp̄s ergo ē fundamentum eccleſie: quod ſuſtentat totū edificium ſpirituale: petrus vero ⁊ quilibet eius ſucceſſor ſeu apoſtolica ſedes fundamentum dicit̄ vt prima pars edificij: propterea vocatur petra vt di. 19. ita. hoc idē dicunt hiero. Chryſo. orige. ⁊ Tho. ſ. ꝙ petrus cum chriſto ⁊ poſt chriſtum eſt fundamentum eccleſie ⁊ petra. Quartum priuilegium eſt: ꝙ romanus pontifex dat auctoritatem ⁊ robur omnibus concilijs: ⁊ hec patent ex p̄miſſis: quia ſi eſt vnicum caput ⁊ princeps totius eccleſie: habens ſuper omnes plenitudinem poteſtatis: ⁊ ſolus potens facere ſtatuta firma ⁊ perpetua tanqꝫ eccleſie fundamentum: ſequitur ꝙ ſolus poteſt roborare ſtatuta conciliorum ⁊ firmare: hoc autem patet di. 17. per totuꝫ ⁊ 2. q. 5. ideo huic ſancte ſedi preſtita priuilegia ſpecialiter conceſſa ſunt tam de concilijs ⁊ iudicijs ⁊ inſtitutionibus epiſcoporum congregandis: qꝫ de ſūmis eccleſiarum negocijs. Item. 3. q. 6. ductum a ſanctis apoſtolis ſucceſſoribus qꝫ eorum in antiquis decretū eſt ſtatutis: ꝙ hactenus ſancta ⁊ vniuerſalis eccl'ia apoſtolica tenet: nō oportere: preter ſententiam romani pontificis concilia celebrari. Quintuꝫ priuilegiū romane eccleſie ⁊ romani pontificis eſt: ꝙ omnes iudicat: ⁊ a nullo poteſt iudicari: di. 40. ſi papa. vbi dicitur huius culpas redarguere p̄ſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus a nemine eſt iudicandus: niſi deprehendat̄ a fide deuius. 29. q. 3. c. conqueſtus. §. ſola eniꝫ romana eccleſia ſua auctoritate valet iudicare de omnibus: de ea autem nulli iudicare permittitur. Tertium principale: videnduꝫ eſt a quo ⁊ ad quem liceat appellare: ⁊ reſpondeo breuit̄: ꝙ a minori ad maioreꝫ: ab inferiori ad ſuperiorem appellari poteſt: ⁊ nō econuerſo: ⁊ hoc nomen appellationis importat: quia appellatio eſt p̄clamatio grauati ab iniquo iudice ꝑ iniquam ſententiam a qua petit releuari p eum: ad quem appellat. Releuare aūt nō poteſt aliquis iniuriam ab aliquo factam: niſi habeat iuriſdictioneꝫ ſup illum qui fecit iniuriam: iuriſdictionē auteꝫ nō habet qui ius dicere nō poteſt. Unde iuriſdictio dicit̄ quaſi iuris dictio. ſed poteſt dicere aliquis ius dupliciter: vno modo p modum cognitionis: ⁊ ſic ius dicere poteſt quicunqꝫ iuriſperitus vel doctus ſciens docere in aliqua materia quid iuſtum vel iniuſtum: ⁊ ad talem modū poteſt haberi recurſus pro conſilio: ſed nō ꝓ reclamatione auxilium impendendo. Sed. 2° modo poteſt ius dicere aliquis per modum ſententie obligantis. ⁊ hoc ꝓprie ⁊ ſolum pertinet ad iudicem iuriſdictionem habenteꝫ: qui poteſt eū contra quem ius dicit. i. ſententiam fert ad tenendum quod iudicatuꝫ eſt ſententialiter coercere: ⁊ talis eſt ſuperior eo contra quem iudicat̄: q2 inferior aut equalis ſuperiorē coercere nō pōt. Item cū appellatio fit ad releuandum grauatū: oportet vt ſit apud illum: qui poſſit ⁊ grauatum ⁊ poſſit grauantem a deſiſtendo grauamine cogere. Unde neceſſario ſequitur: ꝙ appellatio a minori ad maiorem: ab inferiori ad ſuperioreꝫ fieri debet: vt habet̄. 2. q. anteriorū. §. illo. ar. ad hoc di. 21. inferior. ⁊ 2. q. 6. placuit. 21. diſ. nunc autem. Patet ḡ ꝙ appellandum eſt a minori ad maiorem: ab inferiori ad ſuperiorem: a mēbris ad caput: a filijs ad matrem. Et ex his tribus p̄ambulis probatur predicta minor. ſ. ꝙ quicūqꝫ ſentit ꝙ a romano pontifice ad quēcunqꝫ alium liceat appellare: conatur quantum in ſe eſt: auferre priuilegia romane eccleſie: quod probat̄ ex omnibus premiſſis. primo ſic. Quicunqꝫ ſentit romanum pontificem nō eſſe ſūmum ſupremū ⁊ vnicum caput totius eccleſie: auferre conatur priuilegium romane eccleſie a chriſto conceſſū: ſed quicunqꝫ a papa eſſe appellandum ſentit: ſentit papā nō eſſe ſūmū ⁊ vnicū caput eccleſie: ergo ⁊c. Maior patꝫ ex p̄mo preambulo. Minor ex 3. patet ex quo ſequitur: ꝙ quicunqꝫ hoc ſentit: ſentit contra articulum nicene ſynodi: vbi dicitur: vnam ſanctam eccleſiam: quia eccleſia habet vnitatem ex vnitate capitis. Unde ⁊ Jo. x. dicit. Chriſtus fiet vnum ouile ⁊ vnus paſtor: ſed ſi licitum eſſet appellare a papa: ⁊ ille ad quem appellaretur eſſet caput: ſic papa nō eſſet caput: vel eſſent duo capita: qd̄ eſſet monſtruoſum et diſrumpens eccleſie vnitatem. Et hinc eſt: ꝙ felicis recordationis Bonifacius. 8. in extrauagānti que incipit: vnam ſanctam: probat ꝑ vnitatem eccleſie eſſe de neceſſitate ſalutis, omnem humanam creaturam romano pontifici eſſe ſubiectā.

Secundo arguitur idē

ex ſecundo priuilegio ſic. Quicunqꝫ aſſerit ꝙ romanus pontifex nō habeat plenitudinem poteſtatis ſuper omnes: auferre conatur priuilegiuꝫ eccleſie romane a xp̄o traditum: qd̄ pꝫ per ſecūdum priuilegiū ſupra poſitum: ſed ſentiens appellandum eſſe a papa ſentit ipſum non habere poteſtatis plenitudinem ſuper omnes: ergo ⁊c.

minoꝛ patȝ:qꝛ ille ad quem appellatur: habȝ po
teſtatem ſuper illum a quo appellatur: quia pōt
eius iudicium mutare ⁊ ſn̄iam retractare: ſed ſi
quis haberȝ poteſtatem ſupꝛa papā:papa carerȝ
illa poteſtate:eo ꝙ in hoc eſſȝ ei ſubiectus: ⁊ per
conſequēs non haberȝ plenitudinē ptātis.

Ex tertio priuilegio ar

guitur idē ſic:Quicunqȝ ſentit romanam eccl'iaȝ
non habere firmitatē immobilē ⁊ ꝑpetuam: au/
ferre conatur priuilegia romane eccl'ie ei a xp̄o
tradita: ſȝ ſentiēs ꝙ a romano pontifice poſſit
appellari:ſentit romanā eccl'iaȝ non habere per
petuam ⁊ immobilē firmitatē:ḡ ꝑdictum priui/
legium ei auferr̄ conatur.maioꝛ patȝ: qꝛ eccleſia
ſicut eſt vna ſic eſt firma: iō dicitur ī vtroqȝ ſym
bolo:vnam ſanctam eccleſiam. Sanctum autē
idem eſt qđ firmum.vnde ⁊ immutabilia ſtatu
ta vocantur ſanctiones.minoꝛ patȝ: quia iudex
ad quem appellatur pōt iudicia ⁊ ſentētias eius
a quo appellatur mutare ⁊ r̄tractare:ergo ſi a pa
pa ſit licitum appellari:iudicia ⁊ ſentētie pape ī/
mutabiles ⁊ firme non erunt.Et iō quicūqȝ ſta/
tuta pape crediderit violanda: p̄uaricatoꝛ fidei
reputatur ideſt hereticus.25.q.1.generali.

Ex quarto priuilegio

ꝓbatur idē ſic: quia ſi appellari poſſet ad aliū:
aut appellaretur ad alium papam aut ad concili
um generale:non ad papam ſucceſſoꝛem:tū qꝛ
non habȝ imperium par in parē:extra de elec.c.
ſnotuit.§.q̄uis.tum qꝛ romanus pontifex parē
poteſtatē habet cum precedente. Is autem ad
appellatur:debȝ eſſe ſuperioꝛ:tum ēt qꝛ abſens:
ſicut ille qui moꝛtuus eſt ex hoc mundo migra/
uit.tum'etiam quia poteſtas pape ſe extendit ad
illos:qui ſunt ſuper terram: vt patet ex foꝛma col
late poteſtatis.ſ.quodcūqȝ ligaueris ſup terram
erit ligatum ⁊ in celis. Sup terram autē non eſt
papa defunctus: ſȝ nec ad concilium generale a
papa appellari poteſt:qꝛ papa omni concilio ſu/
pioꝛ ē:nec robur habȝ quicquid agit̄: niſi aucto
ritate romani pōtificis roboꝛet̄ ⁊ confirmet̄:ſen
tire ergo:ꝙ ad cōcilium a papa appellari poſſit:
ē hereticum ⁊ cōtra illum articulum:ſanctā eccle
ſiam catholicam.Ex.5.priuilegio pȝ idē ſic. Qui
cunqȝ ſentit:ꝙ a papa poſſit ad alium appellari:
ſentit ꝙ romanus pōtifex ab alio poſſit iudicari
ſȝ hoc ē cōtra priuilegium romane eccleſie: er/
go talis ſic ſentiēs p̄uilegiū romane eccleſie au/
ferre conat̄. Itē hoc ſentire ē ſentiē ꝙ papa hēat
ſupioꝛē: ⁊ ꝙ ſit aliquis eo maioꝛ: quod ē dicere
romanum pōtificē non eē vnum caput ⁊ vniuer
ſale: ⁊ ꝑ cōſequens ſentit contra eccleſie vnitatē

Sed cōtra iſta ſūt due

obiectiones. Prima eſt:ꝙ romanus pontifex eſt
homo purus: ⁊ poteſt peccare. Deus autē q non
deficit neceſſariis non reliquit euȝ ſine remedio
ſue ſalutis:ſed ſi nō eſſet: qui poſſit eum coꝛrigē
inueniret̄ ſine remedio ſalutis ſue: vt igit̄ nō re/
maneat ſine remedio ſalutis: videt̄ ꝙ aliqs poſ
ſit eum coꝛrigere in caſu in quo peccaret mani/
feſte ⁊ enoꝛmiter. Sed ad hoc rn̄det̄: ꝙ licȝ pa/
pa vt ſingularis perſona ⁊ ex ꝓꝑio motu agens
peccare poſſit in moꝛibus: tamen a nullo hoīe
poteſt reprehendi.ſ.ꝑ modum iudicij: vt eū ſ.cō
demnare valeat: vt dicit̄ ī illo.c. ſi papa di.40.
nec ꝑ hoc remanet ſine remedio ſue ſalutis: vt
dicebat̄ in argumento. Nā habet ſacrā ſcriptu/
ram eius ⁊ omniū vicia coꝛrigentē: habet ratio/
nem ⁊ ſinderesim redarguentem: ⁊ licȝ non pōt
increpari vel iudicari: poteſt tamen admoneri ⁊
exhoꝛtari: iuxta illud.1.ad thi.4. Senioꝛem ne
increpaueris:ſed hunc obſecra vt patrem: nec fa
cile p̄ſumendum eſt ipſum eſſe in aliquo irreti/
tum crimine.vnde ſymmachus di.40.nō vos.
dicit. Quis enim ſanctū eſſe dubitet: quem apex
tante dignitatis attollit. Igit̄ q̄uis peccare poſ/
ſit: vt pſona ſingularis: tamen a nullo pōt redar/
gui.i.iudicari vel ab ipſo ad aliū appellare.

Secunda obiectio ē ta/

lis.Contingere poſſet ꝙ papa eſſet hereticus.et
vellet heretica ſtatuta condere: qđ ſi contigeret
deficeret fides petri: quia nō eſſet qui in hoc ca/
ſu poſſet reſiſtere: nec teneretur eccleſia ſtatutis
eius hereticis obedire. Videt̄ ḡ in hoc caſu ſal/
tem licitum eſſe ad aliquē appellare. Ad iſtud
dicendum ſicut prius: ꝙ lȝ vt pſona ſingularis
ex motu pꝛopꝛio agens errare poſſet in fide: ſi/
cut ſcribitur de leone contra quem hilarius pic/
tauienſis ad concilium generale venit: tn̄ ſuſtens
conſilio ⁊ requirens adiutoꝛium vniuerſalis ec
cleſie deo oꝛdinate: qui dixit. Ego rogaui pro te
⁊c̄.ideo poteſt errare: nec poteſt eſſe: ꝙ vniuerſa
lis eccleſia accipiat aliquid tanqȝ catholicuȝ: qđ
eſt hereticum: quia eccleſia vniuerſalis que eſt
ſponſa: ⁊ erit ſemper ⁊ eſt non habens maculam
nec rugam: ephe.c.5.hec eſt ⁊c̄. Item ſancta ro/
mana eccleſia: que ſemper immaculata perman
ſit domino pꝛocurante ⁊ beato petro apoſtolo
opem ferente: ī futuro ſeculo ꝑmanebit ſine vlla
hereticoꝛum inſultatione. Cantī.5.dicit ſponſus
de eccleſia: amica mea columba mea immacu/
lata mea. Cyprianus.24.q.1.c. loquitur in fine.
Adulterari non poteſt ſponſa chriſti incoꝛrupta
eſt ⁊ pudica. Si tamen papa vt ſingularis pſona
in hereſim laberet̄ notoꝛie: adhuc tn̄ non eſt ap/
pellandū a papa: qꝛ talis p̄mo monendus eſt ab
illis: qui in electione pape totum coꝛpus eccleſie
repn̄tant: qui ſunt modo eccleſie romane cardi/
nales: ⁊ ſi admonitus vellet ſe coꝛrigere: nō de/
berent eū iudicare: ſed ipſemet humiliter ab er/
roꝛe deſiſtens ſeipſuȝ deberet punire: ſicut ſupꝛa
dictum eſt de marcellino.21.di.⁊c̄. Si aūt vellet
in hereſim pertinaciter permanere: videretur a
papatu eo ipſo deiectus.24.q.1.audiuimus. et

minoꝛ ē quolibet clerico catholico: vt dicit glo .24.q.i.in pͥn. nec videretur habere poſſe ſūmi capitis dignitatē: ſi fidei nō tenuerit vnitatem.

Explicit tractatulus iſte. Sequitur de conci-lio ꝓuinciali ⁊ ſynodali.

Q Uia de concilio ſy-

nodali ⁊ ꝓuīciali nimis breuiter ſupra dictum eſt: hic aliqua addent̄ notata ꝑ anto. de butri. ⁊ Jo. de imo. ſup. c. graue de ꝓben. ⁊ ꝑ ſex membra. Et ꝑmum eſt. Qui ſūt vocandi ad hu° concilia. Ad qđ dicendū ꝙ vocādi ſūt ad conci liū ꝓuinciale epi oēs totius ꝓuincie: ⁊ nō alij ſūt neceſſario vocādi: ꝑ id qđ habet̄ di. 18. q̄ñ gdē. ⁊ c. ſe. Si tū alij venerint voluntarie: ſūt admit-tendi. ſ. ꝑlati eccleſiaꝝ dicte ꝓuincie: ⁊ ſic pōt in-telligi de his q̄ ſi. a ꝑla. c. ſi. ⁊ qđ ibi habet̄. Sȝ lȝ alij nō ſint neceſſario vocandi: tñ poterūt ex ho neſtate vocari: ex quo de eoꝝ factis agit̄. Et ſilr̄ alij quoꝝ conſiliū eſt neceſſariū: ar. di. 4. i. obeun tibus. Ad ſynodale aūt ſeu ēpale ꝯciliū vocādi ſūt abbates. ſ. nō exempti: nā exempti nō tenent̄ accedere: ⁊ ſacerdotes ⁊ clerus etiam ciuitatis ⁊ dyoceſis ſūt vocandi: di. 18. decernimus. qđ ſane intelligendū eſt: dūmodo talr̄ ꝓuideat̄: ꝙ eccl'ie nō patiant̄ magnū detrimentū in diuinis: ar. eo-rū q̄ habent̄ de cle. nō reſi. c. penul. Vñ poſſent aliq dimitti in diuerſis plebanatib°: ꝑcipue pro adminiſtratione ſacroꝝ: ꝑcipue pro infirmis q̄ñ eſſent. Ad conciliū vero vl'e vt dictū ē ſupra vocandi ſūt epi totius orbis: ⁊ ſupioꝛes ꝑlati et nō ꝑlati ꝓut pape videt̄.

Secundum mēbꝛum ē

q̄ expediri pñt in hu° cōcilijs. Et in cōcilio gdēȝ ꝓuinciali poterit cognoſci de cauſis: q̄ vertunt int̄ ep̄os ⁊ clericos. 2. q. 7. ſi ep̄s cū. 4. ſequētib° ⁊ etiā de oībus cāis clericoꝝ: q̄ deferunt̄: qđ in-telligit̄ q̄ñ factū eſt notoꝛiū vel nō diffideret̄ in breui poſſe liqdari. Quas cās diffinire poterit ep̄us vel archiep̄us. 6. q. 3. ſcitote. ⁊ di. 18. c. i. ⁊. 2. ⁊ hoc cū cōſenſu vel cōſilio alioꝝ epoꝝ vel maio-ris ptis eoꝝ: vt de tēpo. oꝛdi. c. ſi archiep̄us. ⁊ de accuſa. ſicut olim. De cauſis aūt archiepoꝝ con-ciliū ipſum cognoſcere nō poterit: cū conciliū nō habeat ptāte in archiep̄m: vt in capite: ſȝ talia re ſeruantur ſupioꝛis iudicio. Cauſas vero crimi-nales epoꝝ conciliū ipſū poterit audire: ſȝ nō dif finire abſq; ſnīa pape ſpāli. 3. q. 6. accuſatus. ⁊ de iudi. c. i. niſi repiat̄ aliud ī iure expreſſū: vt in di cto. c. grauem. Cauſas vero inferioꝛes ab ep̄is ⁊ criminales conciliū ipſū audire poterit ⁊ diffini re: vt habet̄. 15. q. i. c. i. ⁊. 2. In concilio vero ſyno dali ſeu ep̄ali poterunt tractari cauſe ciuiles: ⁊ ēt criminales clericoꝝ: dūmodo nō agit̄ ad penaȝ depoſitionis ab officio: cum ep̄s ſolus nō poſſit penā talem imponere ꝑ ea q̄ habent̄. 15. q. 7. felix ⁊ c. ſe. ⁊ de re iudi. c. nō pōt. In cōcilio vero ge-nerali ſi in eo pꝛeeſt papa: pōt ibi de oībus cauſa cognoſci: cū habeat plenitudinē ptātis ⁊ ſit oꝛdi narius omniū ⁊ totius oꝛbis. 9. q. 3. cūcta. ⁊ c. per ꝑncipalē. ſi vero ꝑſit in cōcilio generali alius lo-co pape: tunc idē quod dictum eſt de ꝓuinciali.

Tertium membꝛuȝ eſt

qualē ptātē habeāt ipſi cōgregati in concilio an oꝛdinariā vel delegatā ⁊ in q̄s. Et dicendū ꝙ in cōcilio ꝓuinciali archiep̄s ibi ꝑſidens habet oꝛ dinariā ad hoc. c. ſicut olim de accu. Epi vo ſeu ſuffraganei q ibi ſūt in ipſo cōcilio: ſiue ſūt ibi vt iudices: ꝓut ſūt ſȝ aliq̄s: ꝑ id qđ habet̄. 6. q. 3. §. ſcitote. ſiue ibi ſint aſſeſſoꝛes: ꝓut ſunt ſm̄ alios geſta ꝑ capl'm nō valebūt ſine cōcilio eoꝝ vl' eis irreq̄ſitis: vt hic dicit Jo. an. ꝑ ea q̄ habent̄. 15. q. 7. ſi q̄s. Sȝ d. Jo. đ imo. hic dicit ꝙ pōt dici ꝙ ipſi epi in cognoſcēdo ſūt oꝛdinarij: cū ipſi ꝑnci paliter cognoſcant: ſed in diffiniēdo ſūt vt aſſeſ-ſoꝛes: q2 ipſi ꝑncipalit̄ nō ſententiāt: ſed aſſiſtūt ſententiāti: vt ī cle. auditoꝛ de reſcrip. Et aduer-te ꝙ in ipſa ſnīa archiepi nō ſolū requirit̄ conſi-liū epoꝝ: ſed etiā cōſenſus eoꝝ: vel maioꝛis ptis eoꝝ: vt dicit Jo. de imo. hic. q2 ſi requireret̄ ſo-lū conſiliū: nō cenſeret̄ geſtū id qđ gerit̄ ꝑ ip'uȝ conciliū: ꝓut cenſet̄: ſed potius ꝑ ipſū archiep̄m ꝑ id qđ habet̄ de arbi. c. cū olim. vnde reqrit̄ cō ſenſus ſaltem maioꝛis partis ipſoꝛū epoꝝ: ⁊ hoc niſi ſit cauſa criminalis epi: in qua reqrit̄ cōſenſ° oīum: ſi tractat̄ ad finem: vt deponat̄ ab officio: vt ꝓbat̄ in dicto. c. ſcitote. ſed in cauſis criminali bus pꝛeſbyteri diaconi vel ſubdiaconi etiam ſi agitur ad finē depoſitionis: ſufficit cōſenſus ma-ioꝛis ptis: vt notat archi. in dicto. c. ſcitote. ⁊. 15. q. 7. ep̄s ſm̄ Jo. de imo. De concilio aūt ſynoda li dicendum: ꝙ ipſe epiſcopus ibi ꝑſidens habet oꝛdinariā poteſtatē: ſicut hȝ archiep̄us in ſyno-do ꝓuinciali: vt di. 18. decernimus. In concilio vero generali: vbi pꝛeeſt papa: alij nō vident̄ ha bere iuriſdictionē q. ſ. interſūt: ſed potius videntur conſultoꝛes cū papa habeat plenitudinē po-teſtatis: ⁊ oꝛdinarius ſit cunctoꝝ: vt. 9. q. 3. cūcta. ⁊ c. ꝑ ꝑncipalē. Si vero ī generali concilio ꝑeſt alius de mandato pape: ⁊ ille cenſet̄ habere de-legatā: vt de offi. dele. ꝑ totū. De alijs vero q ibi interſunt: dicendum videt̄ idem: quod de aſſi-ſtentibus in ꝓuinciali concilio.

Quartum membꝛum

eſt: quot requirantur in cognitione cauſaꝝ: q̄ ibi agitant̄. Et dicendū ꝙ in concilio ꝓuinciali vel ep̄ali: cū ꝓcedat̄ nō ex delegata poteſtate: ſed ex oꝛdinaria: ſi agat̄ cā ciuilr̄ contra ꝑſbyteruȝ vel alium in ſacris cōſtitutū: poterit contra ep̄m ꝓ-cedere archiep̄s in ꝓuinciali concilio conſtitut° vel ep̄s in ſynodali exiſtens: nec reqrit̄ numer° epoꝝ tūc: imo poterit ipſe ſolus ꝓcedere ſine nu mero epoꝝ: ad hoc qđ nō. de fur. c. ſi. ⁊ de vſur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

c.i.ſm do.anto.de butrio:imo ⁊ ſi cõtra eos aga
tur de crīe ad finē vt deponat ab eccleſia:pote/
rit ipſe ſolus de cā cognoſcere ⁊ eā diffinire.18.
q.2.ſiquis ⁊.c.eps.put voluit ipſe dñs anto.poſt
inno.⁊ io.an.qd itelligit:ꝙ poſſit ſolus procede
re ſine numero:ſed ñ ſine cõſilio eoꝝ ⁊ aſſēſu vl
maioris partis cõcilij prouĩcialis:vel ſine ꝯſēſu
maioris partis cõcilij ſynodalis:ad hoc vt ꝑ ipſ
cõciliū cēſeat factū:vt videt velle io.de imol.q
ēt dicit pꝰ ino.⁊ io.an.ꝙ talis numerus ẽpoꝝ
ñ requirit:ēt ſi tractet de ſñia excõis vel ſuſpen/
ſiõis ferēde ēt cõtra epm:cum archieps poſſit
talē ſñiam ferre cõtra epm ſine tali numero:vt pꝫ
ex his que hñt de cle.nõ reſi.c.ex tue.imo etiam
vicarius archiepi abſente eo põt tales ſñias fer
re:vt habet i.c.romana de offi.ordi.li.vi.⁊ hic
ita tranſit dñs anto.ſed certe vt cēſeant tales ſē/
tẽtie late ꝑ cõcilium:requirit ꝙ ſint late de cõſē
ſu eoꝝ vel maioris partis ſcdm Io.de imo.
Si vo velit ꝓcedere criãliter ad finē:vt depõat
ab ordīe ꝯ pſbros diaconos vel ſubdiaconos:⁊
tūc archieps vel eps ſolus ꝓcedere nõ pote/
rit cõtra eos:ſed requirit vltra ipſū epm in cā
preſbyteri numerus ſex epoꝝ:⁊ in cā diaconi
vel ſubdiacõi numerus trium epoꝝ:vt pꝫ ex
his q̄ hñtur i dicto.c.felix.⁊.c.nõ poteſt.In cau/
ſa vo epi ſi cõtra eum ꝓcedere velit archiepiſco
pus ad depoſitiõem ab ordine ſeu officio:⁊ tunc
requiritur vltra ipſū numerꝰ.12.epoꝝ.vt.15.q.7.
felix.Et ſi aliquis eoꝝ ſit ſuſpectꝰ:tūc de cõſēſu
accuſati ⁊ accuſatoꝝ eliget aliꝰ de illa ꝓuīcia ſi
hñi poterit:alias de ꝓpīqua.2.q.5.placuit.⁊ talis
eliget archiepm de cõſenſu accuſati ⁊ accuſato/
ris:put nõ.glo.3.q.9.i ſumma.⁊ talˀ numerꝰ ſꝫ q̄ſ
dā reqrit i litiſ cõteſtatiõe ⁊ allegatiõibꝰ audien
dis ⁊ i actu ſñie:imo ⁊ i libelli oblatiõe:ꝑ id qd
habet de libel.ob.c.i.ſm hoſti.qui ēt dicit:ꝙ ta
lis nūerꝰ requirit ⁊ i cõmiſſiõe faciēda:ꝑ ea que
habentur in autentico apud eloquentiſſimum.
.C.de fide inſtru.imo etiam in relatione faciēda
pape:ꝑ id quod habetur.i.q.6.dudū.imo ⁊ plꝰ
q: talis numerus erit neceſſarius:nõ ſolū ſi agi
tetur contra ipſum epiſcopū criminaliter:ſꝫ etiā
ciuiliter in modum exceptionis opponatur cri/
men contra eum:vt ſic ipſe confirmatus deijcia
tur ſm ea que habentur i.c.ſuper his de accu.q̄
uis autem Inno.dixerit ꝙ talis numerus requi
ritur:quando agitur de crimine ad finem vt de/
ponatur ab officio ſeu ordine:⁊ nõ qñ vt depo/
natur ab eccleſia:certe tamē ꝙ numerus requi/
ratur:qñ ꝓponitur crimen ꝑ viam exceptionis:
videtur di.24.illud.videtur ꝙ tūc ſufficiat nu/
merus ſex epiſcopoꝝ:vt videt ꝓbari in dicto ca
none:illud qd videtur velle ibi archi.ſm Io.de
imo.In cõcilio vero generali:vbi adeſt papa vl
alius de mandato eius in concilio exiſtens ꝓce/
dit:⁊ talis ꝓcedere poterit nõ ſolum contra preſ
byterū ⁊ inferiores:ſꝫ etiā contra epm ad finem
vt etiā deponatur ab ordine vel officio:⁊ de ipſa

cauſa cognoſcitur etiā criminaliter:⁊ tunc nõ re
quiritur etiam aliquis numerus epoꝝ:ꝑ id quod
habetur de do.⁊ contu.veritatis.⁊ de accu.c.cū
dilecti.Et hoc niſi aliud appareat in forma man
dati per id quod habetur.5.q.6.hoc quippe.

Quintum membrū eſt

an exiſtentes in concilio habent ius reuocandi
domum.i.redeundi domum ad placitum ſuū.
Et dicendum ꝙ aut concilium fuit ſpecialit con
gregatum pro aliquibus cauſis:⁊ exiſtentes ibi
tenentur pro illis reſpondere:nec quo ad illas
habent ius reuocandi domum:ex quo pro illis
ſpecifice congregatum eſt concilium.Et ſi pro
alijs cauſis ibi conuenirentur:nõ tenerentur:cū
habeant ius reuocandi domum:per id quod ha
betur de foro compe.c.ſi.Si autem concilium
ſit congregatū generaliter pro correctione mo/
rum ⁊ ſubditoꝝ:tunc nõ habent ius reuocan
di domum ſm Innocē.qui dicit hoc habere lo
cum in ciuilibus cauſis:alias ſi in criminalibus
quis accuſaretur:tunc videt ꝙ habeat ius re/
uocandi domum:quia oportet ꝙ in cauſa crimi
nali quis ſpecifice vocet:⁊ etiā ſpecialiter crimi/
na exprimant:pro quibus vocat:ad hoc.5.q.2.c.
ſi.Et ita hic tranſit Io.an.ꝑ id qd dicit hic anto.
de butri.inferri poſſe ad intellectum.c.i.de iudi.
Quare facta fuit ibi illa interrogatio an vellet i
concilio reſpondere:quia forte ſm eum habe/
bit ius reuocandi domum:⁊ etiam quia nõ fue/
rat vocatus pro crimine illo:pro quo accuſaba/
tur:put hic refertur ꝑ Io.de imo.qui dicit:ꝙ li
cet hec opi.Inno.quē ſequit hic Io.an.⁊ anto.
de butri.ſeruetur in practica:tamē ſuſtineri poſ/
ſet alia opi.quam tenet Pe.de ancha.dicens:ꝙ
quando concilium eſt generaliter conuocatum
nõ habet quis ius reuocandi domum:vt hic ple
ne ꝑ Io.de imo.Et vt dictū eſt ſupra poteſt ar/
chiepiſcopus facere concilium ſine primate vel
patriarcha:quando illi ſubeſt:vt di.18.c.i.Et ea/
dem ratione epiſcopus ſynodale ſuum ſine ar/
chiepiſcopo:⁊ multo fortius patriarcha vel pri/
mas facere concilium cū epis ⁊ ſuffraganeis ſue
ꝓuincie:cum ſit in maiori dignitate:ꝑ id quod
habet in.c.duo ſimul de offi.or.⁊ de ma.⁊ obe.
.c.ſi.ſm Io.de imo.qui etiam dicit:ꝙ ad tale cõ/
cilium nõ tenebitur accedere archiepiſcopꝰ ſub/
iectus primati vel patriarche:cum non repiatur
hoc iure cautum:ad hoc quod habetur di.18.c.
.i.licet ipſe archiepiſcopus coram eo conueniri
poſſit patriarcha vel primate de offi.or.c.paſto
ralis.⁊ ad eum appellari poſſit:vt de appel.c.di
lecti filij.¶ Sexto queritur an ſtatutū factum ꝑ
archiepiſcopū ⁊ ſuffraganeos ſuos in cõcilio ꝓ/
uinciali ⁊ ſup criminibus eccleſiaſticis laicoꝝ
etiā nõ vocatis laicis valeat:⁊ an laici ſint vocā
di ad concilia hrꝰ.Rñdetur ꝑ Io.cal.cõſilio.8.
ꝙ vtiq; tenet ⁊ ligat:qd ꝓbat multipliciter ꝑ.c.i.
de offi.or.⁊ de iudi.c.nouit.Et ad hoc bene fa/

cit de pur.c.i.c.nos inter cū glo.ſua. Nam ſi hoc
pñt ꝑ viam iudicii vt ibi nō.ꝗ ⁊ pñt ꝑ viam ſta
tuti: qꝛ par eſt ratio eoꝝ in ꝑdictis: imo forſitan
maioꝛ: qꝛ ꝓ futura culpa vel exceſſu nō pñt fer/
re ſniam excōicationis: ſꝫ ꝑ viā ſtatuti pñt: vt in
.c.romana de ſen.excō.li.vi.cōiuncto.c.vt aīarū
de cōſti.li.vi. Nō ob.ꝙ nō interfuerint: ꝗſi ipſo/
rū interſit vt ſic vocari debeāt.63.di.c.i.⁊ de re.
iur.c.qd̄ oēs tangit li.vi. qꝛ nō eſt verū ꝙ ipſoꝝ
interſit. Poſito eni ꝙ interfuerint pñtes: non tñ
pñt ꝯdicē: cū apd̄ ipos obſeq̄ndi māet neceſſitas
nō auctoritas impandi di.96.bene ꝗdem. Item
ſatis eſt ꝙ nō eſt expreſſū: ꝙ debeāt vocari.2.q.
.5.conſuluiſti. Ad hoc ſingulariter facit glo.in.c.
fi.de his ꝗ fi.a pla. vbi dicit̄. ꝙ laici in cōſtitutio
nibus ⁊ cōcilijs epoꝝ intereſſe nō debēt: niſi ſpe
cialit̄ inuitent̄: vt diſ.63.adrianus. Nec ob.ꝙ in
dicta glo.videt̄ ꝯtrariū dicere: qꝛ vult ꝙ interſint:
qꝛ ipſis intereſt: qꝛ loquit̄ in alio caſu. Nec etiāz
ob.c.ad ſedē.35.q.5.vbi dicit̄: ꝙ ī materia mr̄i/
monioꝝ: qꝛ eos tangit: pñt intereſſe: non tñ dicit
laicos ad ſynodū vocandū: lꝫ ꝓbet mr̄imoniuꝫ
foꝛe laicoꝝ. Poſito eni ꝙ poſſint intereſſe ñ ſūt
tñ vocandi. Unde ⁊ doc.dicūt ibi ꝙ pñt inteſſe:
vt audiāt: nō aūt vt iudicēt ⁊ doceant: vt.62.diſ.
docendū. Et ſubdūt: ꝙ imo ad illa vocari ñ de/
bent: qꝛ pñt ea ꝗ ſtatuūt̄ in cōcilijs in ꝑdicatio/
nibus publicari: ꝗ.ſ.concernūt eos: pñt etiā veni
re laici ꝓ petenda vel defendenda iuſticia: vt de
iudi.nouit.hec Io.cal. Precipue aūt reges ⁊ pn
cipes interſunt in cōcilijs generalib᷒: qñ ibi agit̄
de dubijs fidei: ⁊ ad tollendū hereſes ⁊ ſciſmata
ſicut factum eſt ſub conſtantino impatoꝛe ꝓpter
arrianos.⁊ ſub ſigiſmūdo impatoꝛe ad tollendū
ſciſma diebus noſtris. Nō aūt interſūt: vt ſtatu/
ant vel doceāt: ſꝫ vt acquieſcāt ⁊ defendāt. Unī
nicolaus papa di 96.ait. Ubi nam legiſtis impe/
ratoꝛes anteceſſoꝛes veſtros ſynodalib᷒ cōuen/
tibus interfuiſſe: niſi foꝛte in quib᷒ de fide trac/
tatum eſt: ꝗ vlis eſt: ꝗ oīuꝫ eſt cōis: ꝗ nō ſolū ad
clericos: ſꝫ etiam ad laicos ⁊ ad oēs oīno ptinet
xpianos: ⁊ in.c.ꝑcedenti: dicit martianus impa/
toꝛ exiſtens in cōcilio chalcedonenſi. Nos ad fi
dem cōfirmandā: nō ad potentiā oñdendā exē/
plo religioſiſſimi ꝑncipis conſtātim ſynodo in/
tereſſe volum᷒: vt inuenta veritate nō vltra mul
titudo prauis attracta doctrinis diſcoꝛdet. hec
ibi.

Notandum autem

ꝙ ī di/
cta de/
cretali graue. vbi notat̄ ꝑ doc.iſta materia de cō
cilijs ſunt plura aduertenda. ¶ Et ꝑmo repꝛhen
ditur exceſſus ꝑlatoꝛum conferentiū beneficia
indignis: in quibus.ſ.nec eſt moꝛum honeſtas:
nec litterarū ſcientia: carnalem ſequentes effec/
tum nō iudicium rationis. ¶ 2°huic exceſſui ꝓ/
uidet per penas: vꝫ ꝙ in cōcilio ꝓuinciali annua
tim fiendo taliter delinquentes poſt primam et
ſecundam coꝛrectionē eis factam: nō ſe emēdan
tes: ſuꝑ quo in ipſo concilio fiat diligens inqui/
ſitio debēt ꝑ concilium ſuſpendi a collatione be
neficioꝛuꝫ: inſtituta ꝑ ipſum conciliū ꝑſona ido/
nea ꝓuida ⁊ honeſta: que ſuſpendij ſuppleat de
fectum in beneficijs conferendis. Et hoc ipſum
circa capitula eccleſiarū: que in hoc deliquerint
obſeruetur. Metropolitani vero delictuꝫ ī hoc
ſupioꝛis iudicio relinquant ex parte concilij id
nunciandꝰ. ¶ Huiuſmōi aūt ſnīa ſuſpenſionis
nō pōt relaxari: niſi ꝑ romanū pontificē vel vnū
ex.4.patriarchis ꝑncipalib᷒: vbi ꝑmo nō.doct.
.ſ.pe.⁊ Io.de imo.ꝙ pꝛelatus pꝛomouens indi/
gnum: ſi ille male adminiſtrat: ⁊ non reperiatur
poſtea ſoluendo: talis pꝛelatus tenetur ipſi eccle
ſie ſatiſfacere de elec.nihil. ¶ 2°ar.contrario ſen/
ſu oſtenditur: ꝙ conſanguineus pꝛelati ſi ſit di/
gnus poterit pꝛelatus eum alteri preferre: vt de
cohabi.cle.c.i.ſed ſi alter eſſet multo magis ido
neus: tunc ſecus videt̄: ar.8.q.i.licet. ¶ 3°nō.ꝙ ex
eo qd̄ dicit̄ in concilio ꝓuinciali annuatim fien/
do: ꝙ hi᷒ concilium ꝓuinciale ſingulis annis ar/
chiepiſcopi cum ſuffraganeis ſuis facere tenent̄.
Et videtur hoc eis eſſe pꝛeceptum: vt pꝫ de ac/
cuſa.c.ſicut olim. vbi dicitur in fi. ꝙ ſi quis hoc
ſalutare ſtatutum neglexerit adimplere: a ſui ex
ecutione officij ſuſpendatur: ſed tamē grauis pe
na nō imponitur niſi ꝓ moꝛtali.⁊ in dicto.c.ſicut
olim dicitur: ꝙ de coꝛrigendis exceſſibus ⁊ mo
ribus refoꝛmandis: pꝛeſertim in clero diligentē
habeant tractatum: canonicas: vt eas faciant ob
ſeruari: debitam penam tranſgreſſoꝛibus infli/
gendo: ⁊ vt valeat efficacius adimpleri per ſin/
gulas dyoceſes ſtatuant ꝑſonas honeſtas ꝓui/
das ⁊ idoneas: que per totum annū ſimpliciter
⁊ de plano abſqꝫ vlla iuriſdictione ſolicite inue
ſtigent: que coꝛrectione vel refoꝛmatione ſunt
digna: ⁊ ea fideliter ꝑferant ad metropolitanum
⁊ ſuffraganeos ⁊ alios in concilio ſubſequenti: ⁊
ſuper his et alijs prouida deliberatione pꝛoce/
dant: ⁊ que ſtatuunt faciant obſeruari: publican/
do eas in epiſcopalibus ſynodis annuatim per
ſingulas dyoceſes celebꝛandis. Hec omnia in
dicto.c.ſicut olim de accuſa. ¶ Nō.4.ex tex.c.
graue de pꝛeben.ꝙ diligens inquiſitio fieri de/
bet in concilio pꝛouinciali de pꝛomotione facta
ad beneficia. Item ꝙ concilium pꝛouinciale ha
bet iuriſdictionem ſuper pꝛelatos pꝛouincie: et
ipſos coꝛrigere ⁊ ſuſpendere poteſt: non tamen
deponere epiſcopum: niſi auctoꝛitas pape inter/
ueniat: vt patet.3.q.3.accuſatus. Item tale con/
cilium metropolitani non poteſt coꝛrigere deli/
ctum metropolitani: ſed ſolum de eo inquirere
⁊ ſuperioꝛi denunciare: vt patet ex.c. graue. Et
ratio eſt quia ipſe pꝛeeſt ipſi concilio. Unde ab
ipſo tanqꝫ ab inferioꝛi non poteſt damnari: diſ.
.21.inferioꝛ.ſed ſi concilium celebꝛaretur per pa
triarcham vel pꝛimatem: ſub quo eſt metropo/
litanus: tunc bene poſſet per concilium puniri:
quia tunc ceſſat ratio pꝛedicta: vt de appella.c.

cum ceſſante ſm Jo. de imo. Item prelato ſuſ/
penſo a collatione beneficiorum propter delictū
capitulū nō ſuccedit in poteſtate cōferendi ipſa:
⁊ hoc niſi in iure aliud caueat̄: ad hoc quod no/
tatur de conceſ. pben. c. quia diuerſitatem. ¶ 5°
nō. quia ſicut a tali ſuſpenſione facta p conciliū
ꝓpter conferenda beneficia indigno non poteſt
concilium ipſum abſoluere: ſed ſolus papa vel
patriarcha proprius hic deſcriptus ſm Johā.
de imo. poſt Jo. an. ita a contrario ſenſu a ſuſpen
ſione concilij ꝓuincialis pōt conciliū ipſum ab/
ſoluere: niſi p iūs ei expreſſe ꝓhibeat̄: vt hic.

Notanda ſuper glo. di

cti. c. graue. Prima inquiſitio ſup hiꝰ fienda eſt:
cum per famam vel clamorem peruenit hoc ad
ſupiorem: immo ex officio ſuo poteſt inquirere
ſupior ſemiplene: etiā nō precedente aliqua infa
mia ſm goſ. quod ⁊ placet Inno. ⁊ hoc q2 n̄ agi
tur ſpecialiter: vt de crimine pena imponat̄ ordi
naria: ſed quia conciliū fit ꝑncipaliter ad correc
tionem morū: vt in. c. ſicut olim de accu. ſm In/
nocē. q̄ ratio placet hoſti. poſt quā addit ⁊ alias
rationes. Prima eſt quia ꝓceditur ex mero ⁊ pu
ro officio: que ratio ſola p ſe ſufficit: vt de officio
or. c. i. ¶ 2ª ratio eſt quia cum congregati in con
cilio paucis diebus morent̄ ſimul: illi dies non
ſufficerent forte ad faciendum ſolum inquiſitio
nem infamie: ⁊ ideo talis inquiſitio fit ſemiple/
ne ⁊ ſūmarie ad correctionem peccatorum: qui
hoſtiē. dicit predicta ꝓcedere in his q̄ nunciant̄
concilio: vt notoria: vel q̄ delinquētes nō cōfitē
tur vel diffitent̄: vel de quibꝰ plana ſūt indagine
⁊ pōt ſtatim fieri fides: nō autē in dubijs cū talia
nō poſſint corrigi. ii. q. 3. graue. ſed ſūt cōmitten/
da: vt de cen. c. romana li. vi. Et ita refert ⁊ reſi/
det Jo. an. ⁊ doc. cōiter qō dicit̄ in. 2ª glo. nō vi/
det̄ bona ſcil. ⁊ ideo aliter dicendū ſm Jo. an. vz
ꝙ conferens ſcient̄ beneficiū indigno reſpectu
beneficij collati: ſtatim priuatus eſt ptāte cōferē/
di illud: ad hoc qō habet̄ de elect. l. c. quāq̄ li. vi.
ſed reſpectu ptātis cōferendi alia beneficia ꝓce/
dit qō hic dicit̄. ſ. ꝙ eſt neceſſe ꝙ procedat bina
admonitio ſeu correctio. ⁊ ſi poſtea cōfert indi/
gno: tūc poteſt ſuſpendi p conciliū a ptāte cōferē
di: etiā alia q̄ nondum contulit. Nec ob. ſi dicat̄
ꝙ pena duplex imponit̄ p eodem delicto: ſed ex
diuerſo. Nā prima imponit̄ ratione collationis
facte indigno. ¶ 2ª ratione cōtumacie in nō obe
diendo concilio. ſed nec eſt mirū: ꝙ ex vno deli
cto qō qs cōmiſit in plures pati poſſet plures pe
nas: p id qō habet̄ de reiudi. c. i. li. vi. ſm hoſtiē.
⁊ cōiter doc. in glo. 3. ſuſpendant̄ etiā ordinati: ſi
nō ſūt idonei: ſed verius videt̄ ꝙ iſti nō remo/
uent̄ niſi ſint irregulares. Dicit dn̄s an. īmo ⁊ ipſi
ordinati ſeu ꝓmoti remouebunt̄: ſi ſunt inhabi/
les: qō verius eſt ſm Benedictū: p ea que habē
tur de elec. c. nihil. Nec ob. qō dicit glo. de mo
nitione: q2 illa nō reſpicit ꝓmotum: ſ3 ꝓmouentē

qui nō debet generalit̄ ſuſpendi a collatione be/
neficiorum: niſi poſt binam admonitionē. Et q̄uis
hoſti. hic variauerit dicens: poſt binam correc/
tionem addendā ⁊ tertiā: p id qō habet̄ de ſen.
excō. c. ſacro. Nō ⁊ l3 tutius ſit ſm Jo. an. in. c. ab
eo de appel. li. vi. verius tn̄ videt̄: ꝙ in hoc caſu
ſufficit bina admonitio: vt p3 ex tex. ipſū nō ca/
uillando ſm. d. flo. Et qō dicit hoſti. habet locū
in excōicatione: ſecus in hac ſuſpenſione in glo.
. 4. pſona. hec ſo. glo. nō videtur bona: cū videa/
tur violare tex. dicti. c. cum in cunctis. qō videt̄
generaliter loqui: ſic etiam de beneficio ſimpli/
ci: vt hic. vnde dici pōt ſoluendo contrarium: ꝙ
illud loquit̄ de poteſtate conferendi illud bene/
ficium collatū indigno: vt talis poteſtas deuol
uatur ad capitulum: vt ibi dicitur. Hic dicit̄ aūt
de poteſtate generali cōferēdi alia beneficia du/
rante illa ſuſpenſione: cū3 hec nō deuoluatur ad
capitulum: ſed potius ad concilium ſeu pſonam
inſtituendam p concilium: vt hic patet: pro quo
facit: quia cum dicta ꝓuiſio cum in cunctis ſit ex
orbitans: ex quo inferior ſupplet defectum ſupe
rioris: nō eſt extendenda ſed trahenda extra ca/
ſum dicti. c. cum in cunctis. vt in regula q̄ a iure
cōmuni ⁊c̄. de reg. iur. li. vi. ſed ſtricte intelligen/
da: ⁊ p conſequens nō extendenda ad ca. ū iſtū:
⁊ tenendum eſt ⁊ dicendum: quicquid hic dicāt
Jo. an. do. ⁊ an. dicentes: ꝙ ꝓ ſolutione hꝰ con/
trarij quod notat glo. recurrendū eſt ad ea que
habent̄ de elec. c. quāq̄ li. vi. ⁊ nō bene cum ibi
loquatur cum poteſtas deuoluitur ad ſuperiorē
ꝓpter delictum ⁊ negligentiam: nō autem econ/
uerſo: vt hic loquitur ſm Jo. de imo. Qui imo.
etiam dicit ꝙ decre. iſta locū habet in cōferenti
bus indignis beneficia ſimplicia ſeu prebendas
licet maior idoneitas requirat̄ in alijs per id qō
habetur eo. ti. c. cum in illis li. vi. Beneficia enī
quecunq3 conferenda ſūt: ſūt conferenda dignis
⁊ idoneis: ſi tamen digni ⁊ idonei nō reperiantur:
ꝓuidendum eſt de his que haberi poſſunt: dū/
modo ipſa ꝓuiſio fieri poſſit ſine peccato morta
li: p hoc quod habet̄ de pben. c. penulti. Et dicit
hic Jo. an. poſt hoſti. ꝙ hoc ꝓcedit quando nul
lus ibi repitur idoneus ⁊ dignus: alias ſi in dyo
ceſi vnus reperiatur idoneus: ſaltem ad regimē
multarum eccleſiarum: tunc erūt ei conferenda. 21.
q. i. c. i. ſm quos nō ob. qō habetur de pben. c. cū
nō ignores. quia illud habet locum: niſi neceſſi
tas īmineat: que legem non habet: vt de conſue.
c. quanto. Et ita reſident hic cōmuniter doc ſm
Jo. de imo. In glo. vltima mouetur dubiū: an
ordinarius ſeu archiepiſcopus qui preeſt ipſi cō/
cilio potuiſſet abſoluere: ſi talis reſeruatio fuiſ/
ſet facta: ſicut concilium ipſum potuiſſet ab hu/
iuſmodi ſuſpenſione abſoluere: ſi nō fuiſſet facta
reſeruatio pape: vt dicit iſta glo. ſuper quo rñ
dit hoſti. p diſtinc. q2 aut ſn̄ia fundat̄ in pſona cꝰ
concilij: vt quia dixit: nos talis archiepiſcopus
cū cōcilio ⁊ conſenſu concilij ⁊ cetera. ⁊ tunc nō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poterit abſoluere:ex quo in ſnīa fuit facta mentio
de concilio:aut fundat̃ in pſona archiepi: qꝛ di/
rit. Nos talis archieps cū cōſilio ſuffraganeoꝝ
rc.ꝛ tunc poterit abſoluere:ex quo nō fuit facta
mētio d̃ concilio ſm hoſti.cū quo videt̃ tranſire
Jo.an.quoꝝ dictum lꝫ ſit nō.nō tn̄ videt̃ ꝓcedē
ſine dubio:qꝛ ex q̃ talis ſnīa ꝓfertur: qn̄ conciliū
eſt congregatū: quod conſiſtit in ipſis ſuffraga/
neis cum archiepo ſuo: videt̃ talis ſnīa lata de
conſenſu concilij:ꝛ per ipſū cōciliū: vt videt̃ ſen
tire hic Inno.ſm Jo.d̃ imo. Circa quod tamen
vide nō.de preſcrip.c.cū ex officij. Et hoc qn̄ ta
lis ſnīa fuit lata ab hoīe:ꝛ nō p viaꝫ ſtatuti. Nā
ſi p viam ſtatuti eſt lata ſnīa: poterit archiepus
abſoluere:qualitercūqꝫ verba ſtatuti ſonēt:etiaꝫ
ſi faciāt mentionē de concilio:ꝓut voluit Jo.an.
hic ꝛ an.de butri.ꝛ Jo.de imo.ꝛ hoc ex eo:quia
ſicut qlibet ordinarius pōt abſoluere a ſnīa ſta/
tuti pape:vbi nō ſit reſeruatio: vt in.c. nuper de
ſen.excō.ita ꝛ multo fortius poterit abſoluere a
ſtatuti ꝓuincialis ſnīa: quia nō debet eſſe maio
ris auctoritatis ſnīa ſtatuti ꝓuincialis:q̃ꝫ ſnīa ſta
tuti pape. Et lꝫ aliqui dicāt hoc nō eſſe ſine du/
bio:qꝛ.ſ.alia ratio in vno q̃ꝫ in altero:ex eo qꝛ n̄
ita de facili pōt adiri ad papaꝫ:ſicut ad archiepiſ
copū:dicit tn̄ dn̄s anto.ꝙ hoc dictū Jo.ſic prac
ticatur. Dn̄s flo.fatetur dictū Jo.verū in ſe. Nā
ſi ordinarius abſoluere poteſt a ſnīa cōcilij ꝓuin
cialis:vt dictū eſt:poterit etiam pariformiter ab
ſoluere a ſnīa generaliter lata p cōciliū vel p ar/
chiepm: cuꝫ ſnīa generaliter lata equiparet̃ ſnīe
late p viam ſtatuti:quo ad poteſtatē abſoluendi
p ea que habent̃ ex.c.frequentib⁹.lꝫ quo ad alia
nō equiparent̃.vbi aūt ſnīa hꝰ ſpāliter lata ſit:tūc
ab ea inferior eo abſoluere non poterit:imo nec
eius ſupior:ſaluo tamen eo quod habet̃ de offi.
ordi.c.cū ab eccleſiaꝝ. Circa hoc tn̄ aduerte:qꝛ
ſi fuiſſet p archiepm de conſilio vel conſenſu cō
cilij:nihilominus ipſe archieps poterit abſoluē:
ex quo preeſt illi concilio:ꝛ p euꝫ lata eſt ſnīa: ꝛ
hoc niſi fuiſſet reſeruatum:vt in iſto.c.graue ſm
Jo.de imo.qui poſt do.flo.hic dicit:p̄dicta ꝓce/
dere nō ſolū in ſnīa excōicationis de q̃ loquit̃.c.
nup.ſꝫ ēt in ſnīa ſuſpenſionis:de qua hic:cū tales
ſnīe veniant noīe cenſure:vt de ver.ſig.c.querē/
ti.ꝛ cōiter equiparant̃. Et hoc etiā voluit pau.ſ
cle.i.de ſen.excō. Prelati nihilominus ꝛ epi de/
linquētes in cōferendo beneficia indignis puni/
ri pn̄t p archiepm eoꝝ:etiā ſine cōcilio ſm Inno
ꝛ Jo.an.de eta.ꝛ quali.c.2.ſi tn̄ p ipſū nō puniā/
tur:puniunt̃ p conciliū ſm hoſti.

De perſonis que dicant̃ eccleſiaſtice.

QUe dicantur per/

ſone eccleſiaſtice. Nota p̄mo qd̓ ait
hiero.12.q.2.duo ſūt genera xp̄ianoꝝ.eſt vnū ge
nus qd̓ mancipatū diuino officio ꝛ deditū con/
templationi ꝛ orationi ab oī ſtrepitu tpaliū ceſ/
ſare cōuenit:vt ſūt clerici:ꝛ iō deuoti:vꝫ cōuerſi
Et.ſ.hi victu ꝛ veſtitu cōtenti:nullā int̃ ſe ꝓprie
tate hn̄tes oīa debēt hr̄e cōia:aliud gen⁹ xp̄iano
rū eſt:vt ſūt laici. Laicos.n.grece latine populus
His lꝫ tpalia poſſidere:ſꝫ nō niſi ad vſū.i.nō ab/
utendo ſm glo. His cōceſſum eſt vxorē ducere
terrā colere inter virū ꝛ virū iudicare:cās agere
oblationē offerre:decimas reddere:ꝛ hi ſaluari
poterūt:ſi tn̄ vicia benefaciēdo euitauerint.hec
ibi. Ubi p̄mo nō.ꝙ hic dicit hiero.clericos nul/
lā ꝓprietatē hr̄e:intelligit̃ ſm illa tpa:cū viuebāt
in cōi clerici:vel de illis q ſūt religioſi. Nā cleri/
cos ſeculares nūc licite hr̄e ꝓpriū certuꝫ ē: vt pꝫ
.12.q.1.ſ mltis.c.ꝛ.ex̄ de pecu.cle.p totū. Nō.2⁹
ꝙ cū ſm hiero.p iſtā diſtictionē n̄ ſit dare tertiū
genus xp̄ianoꝝ:oꝫ dicē:ꝙ qcūqꝫ nō cōprehēdit̃
ſub gnē laicoꝝ:ptineat ad gen⁹ clericoꝝ.i.deuo/
toꝝ:ꝛ hi dicūt̃ pſone eccleſiaſtice gaudētes ꝓui
legio clericoꝝ duplici. Primū ē pſonale.ſ.ꝙ in/
ijciens ī eos man⁹ violentas ſeu temerarias ē ex
cōicat⁹ p.c.ſi qs ſuadēte.17.q.4. Scōm ꝓuile
giū eoꝝ ē reale.ſ.ꝙ cōueniri nō pn̄t in cāis ciuili
bus vel criminalib⁹ ſub iudice ſeculari ſꝫ eccl'ia/
ſtico.11.q.1.c.de pſona. ꝛ qꝛ de bonis eoꝝ patri/
monialib⁹ vel eccleſiaꝝ ſuaꝝ: ꝛ locoꝝ ſuoꝝ n̄ de
bent talliari ſꝫ eſſe liberi ab onerib⁹ laicoꝝ:vt ī/
poſitionib⁹ pſtantijs gabellis pedagijs ꝛ hꝰ:vbi
ēt notandū ꝙ religioſi ꝛ ſi efficiant̃ apoſtate vel
eijciant̃ a religione:vel lnīam habeant manē ex̄
clauſtrū.aut in domo laicali:ſi ſūt ꝓfeſſi tacite ſi
ue clerici ſiue cōuerſi aut moniales vel clerici ſe
culares ī ſacris cōſtituti:n̄ incedētes ī hītu ꝛ ton
ſura:cū ſciūt̃ eſſe tales:gaudēt nihilomin⁹ vtroqꝫ
ꝓuilegio tā reali q̃ꝫ pſonali. Sed cū ſit multiplex
gen⁹ pſonaꝝ:q̃ ſūt vel vident̃ eē eccl'iaſtice:vidē
dum q̃ ſint certitudinalit̃: ꝛ q̃ nō ꝛ q̃ ſub dubio
ſūt p varias ꝛ contrarias opi.doc.

Et primo quidem ordi/

nati ī ſacris ordinib⁹.ſ.ſubdiaconatu: ꝛ ſupra ac
ēt canonici regulares monachi mēdicātes:q di/
cunt̃ frēs: ceteriqꝫ de religionib⁹ approbatis ab
eccl'ia obligātes ſe ad tria vota ſubſtātialia reli/
giōis:ex̄ de ſta.mo.cū ad monaſteriū.hi ſine du
bio ſūt pſone eccl'iaſtice:de qbus habet̃.27.q.1.
vt lex cōtinentie. Cōuerſi ēt in hꝰ religionibus
ſtricte ſūpto vocabulo ꝓ obligatis ad ipſa vota
ſicut clerici eorūdem certū eſt eſſe pſonas eccle
ſiaſticas:vt exp̄ſſe notat̃ in dicto.c.vt lex conti/
nentie:ſꝫ ꝛ nouitij taliū religionū clerici vel con
uerſi:q̃uis nō ſint ꝓprie ꝛ cōplete religioſi:quia
liberi ad egreſſum:necdū rebus ꝓprijs ſpoliati:
tn̄ vt pſone eccleſiaſtice cenſent̃: indubie gaudē
tes dictis priuilegijs:vt de ſen.excō.religioſo li.
vi. Idem de monialibus ꝛ earum nouitijs ꝛ cō/
uerſis : vt in dicto .c. vt lex continentie.27.q.1.
ſed ſuper dicto.c. querit glo. quid de conuerſis
ad eccleſiam ſecularem id eſt clericoruꝫ ſecula/

riū:ꝑtta ad ſeruiendū ibi: vtrum .ſ. cenſeantˀ perſone eccleſiaſtice: gaudentes eoꝝ priuilegijs. Et rn̄dit ꝑ diſtinctionem: quia aut retinēt ſibi ſua: ⁊ tunc nō gaudent hiꝰ priuilegijs: aut tradunt ſe ⁊ ſua alicui determinate eccleſie: ⁊ ſi ſeculari eccleſie: ⁊ tunc gaudent hiꝰ ꝑuilegijs. Et ex hoc tn̄ nō tollitur: quin ſi contraheret matrimoniuꝫ teneret: ⁊ filij ex hoc matrimonio nati: pn̄t petere legitimā portioneꝫ de rebus oblatis eccleſie: vt .19. q. 3. ſi qua mulier. ⁊ c. ſequēti. Sꝫ Jo. an. ſup cle. i. de decimis dicit de his conuerſis: quos ibi tex. vocat oblatos: etiā ſecularis eccleſie dantes ſe ⁊ ſua etiā eccleſie regulari: quos etiā dicit ꝓprijs abrenūciare ⁊ continentiaꝫ vouere ex ipſa cōuerſione ⁊ oblatione: ⁊ hoc niſi realiˀ faciat: ⁊ cū effectu ⁊ ſine fraude nō gaudere hiꝰ ꝑuilegijs vt ſi hoc faciant nō ob deuotionē: ſꝫ ad fugiendū onera cōitatis: qꝛ fraus ⁊ dolꝰ nemini debent patrocinari: extra de ꝑſcrip. c. ſedes. Dicit etiā ꝙ ꝑ illud verbū cū effectu tolluntˀ nō ſolū fraudes ⁊ fictiones: ſꝫ ⁊ conditiones: ⁊ pacta que ſuſpenſum tenerent taliū oblationū effectū: nō ſufficit ḡ ꝙ ſua donaſſent remanentes in ſeculo: retento ſibi uſufructu. Oportet ḡ vt dent ſe ⁊ ſua cū effectu: ⁊ tunc ſiue eccleſie regulari .i. religioſoꝝ ſiue ſeculari ſe ⁊ ſua dent: gaudent ꝑuilegio clericali vt de ꝑuile. c. ſi ꝑuilegia. In verbo mutato habitu ſeculari dicit glo. ita ꝙ habitus diſtinguatˀ ab habitu ſeculari: ſꝫ ex toto nō habeat habituꝫ monachalē: ar. 33. q. 5. qō de eo. Et archi. ſuper glo. c. duo ſunt .12. q. i. dicit. ꝙ tales ex quo habitū mutāt ꝑſone eccleſiaſtice habentˀ: ⁊ ꝑuilegiati intelliguntˀ: ar. 12. q. 2. c. eccleſiaꝝ ſeruos. Si autē dant ſua donantes ſine fictione eccleſie vel religioni: tūc cū illa efficiantˀ bona eccleſie vel monaſterij: gaudēt īmunitate eccl'aſtica: ſicut ⁊ alia bona eccleſiaꝝ: nō aūt alia bona donātes: ſi qua haberēt: ſꝫ ſi ſe dat retento ſibi vſufructu bonorū: nō cenſetˀ ꝑſona eccleſiaſtica ꝑuilegio gaudēs eccleſiaſtico: hn̄dic. De hoſpitalarijs dicit Jo. de imo. pꝰ anto. de butri. ꝙ ex glo. 7. ſup. c. litteras ꝺ ꝓben. in cle. eo ipſo. ꝗ hoſpitalia ſūt cōſtructa auctoritate epi ſūt eccleſiaſtica religioſa ⁊ ſpiritualia eis accedere pn̄t: ⁊ gaudēt ꝑuilegio pie domꝰ ⁊ eoꝝ rectores etiā cōiugio vtentes: aliqō tamē ſignū ferentes: vt crucis vel beate marie imaginē vel alterius ſancti: gaudent ꝑuilegio clericali: ⁊ in rebus que hoſpitali applicarentˀ: ⁊ de his intelligenda eſt glo. 17. q. 4. quiſqs. Nā in rebus ꝓprijs ⁊ ſeparatis ꝑſonalibus nō gaudēt ꝑuilegio: nā nō ſūt clerici nec religioſi cum nō voueant tria ſubſtantialia vota: nec ſint legati alicui de religiōibꝰ approbatis: vt de reli. do. ſcḿ laud.

Secundo ſciendū. ꝙ nomine clericorū: qui vt ꝑſone eccleſiaſtice gaudēt ꝑuilegio eccleſiaſtico reali ꝑſonali: intelliguntˀ nō ſoluꝫ in ſacris cōſtituti .ſ. ſubdiaconatꝰ ⁊ ſupra: ſꝫ etiam in minoribꝰ ordinibꝰ: vt pꝫ. ii. q. i. c. de ꝑſona. etiam excōicati ſuſpenſi ⁊ depoſiti ⁊ irregulares niſi eſſent ſolenniˀ degradati: vt qui tradūtˀ curie ſeculari exuti cū ſolenitate ꝑuilegio clericali gaudēt vt in. c. degradatio de penis li. vi. Quinimo etiā ꝑ pſalmiſtatū: q idē eſt qō ꝑma tonſura ſcḿ theologos: ꝗ nō ē ordo: ſꝫ diſpoſitio ad ordines: efficitˀ qs clericus ⁊ gaudet ꝑuilegio clericali: ita ꝙ inijciens manū violentā in eū: incidit in canonē ſi qs ſuadente. 17. q. 4. hoc expſſe ponit glo. diſ. 21. c. i. ⁊ ꝓbat ꝑ. c. non dubiū. ⁊ ꝑ. c. parochianos de ſen. excō. ſed in hoc eſt dr̄ia inter clericos cōſtitutos in ſacris ⁊ ordinatos in minoribus tm̄: qꝛ in maioribus ſeu ſacris cōſtituti ſemꝑ retinēt ꝑuilegium clericale: nec pn̄t ei renūciare vel dimittere: ⁊ ſi de facto dimittēdo tranſeūdo ad actus oīno cōtrarios: vt cōtrahēdo vel negociationibus ⁊ milicie vacando ⁊ alijs huiuſmodi inſiſtendo: debēt cogi redire ad clerum ⁊ viuēdū clericaliter: dū aūt ignorantˀ tales: qꝛ incedūt ſine habitu ⁊ tonſura: capiētes vel ꝑcutientes hiꝰ nō incidūt in canonē: ſꝫ poſtq̄ꝫ ſufficientˀ conſtat ex tūc inciderēt nō dimittēdo aut ſuo ꝑlato remittendo: ſꝫ in minoribꝰ cōſtituti clerici ſeculares: pn̄t libere ⁊ abſq̄ꝫ peccato clericatū dimittē cōtrahendo matrimoniū vel alijs exercitijs oīno laicalibꝰ inſiſtēdo: ⁊ habitū ⁊ tonſurā ex ꝓpoſito dimittēdo: ⁊ tūc nō gaudēt ꝑuilegio clericali: ſꝫ ſi retinere intendit: ⁊ tn̄ nō incedit ī habitu ⁊ tonſura pꝰ trinaꝫ admonitionē a ꝑlato: ſi nō reſumit habitū ⁊ tonſurā: ex tūc exuitur ꝑuilegio clericali. Idē in ſynodo ꝑ cōſtitutionē ſynodalem fit trina admonitio vel vna ꝓ tribꝰ ſuꝑ hoc: vt ē in cōſtitutionibꝰ ſynodalibꝰ florentinis: de qua materia vide. ĵ. in ti. de excō. c. i. ioculatores qꝫ. q gallicano vulgariˀ dicunt goliardi: tuſchoꝝ aūt vulgari dicūtˀ buffones: ſi ꝑ annū ipſā arteꝫ exercēt: ipſo facto ſūt exuti ꝑuilegio clericali: ac ſi etiā tꝑe breuiori ter admoniti nō reſpuerint: ꝺ vi. ⁊ ho. cle. c. i. li. vi. vbi dicit glo. Jo. an. ꝙ intelligitur hoc de illis ioculatoribus: q hec faciūt in publico ſpectaculū corporis ſui exercētes: ſecus ſi in ꝑuato vel infirmitatis vel alicuius honeſte rei cā hoc fieret: clerici ēt ſi cōtraxerint cū vnica ⁊ virgine ſi deferant tonſurā ⁊ veſtes clericales ꝑuilegiū retinēt canonis: ſi qs ſuadēte. 17. q. 4. nec ad iudiciū trahi pn̄t ſeculare ī ciuilibꝰ vel criminalibꝰ: aut pecuniariˀ ab eo. i. iudice ſeculari condēnari. Reali aūt nō gaudent: vt in tallijs ⁊ hiꝰ: vt de cle. cōiu. c. i. li. vi.

Tertio notandum. ꝙ ille ꝑſone: que vel dicūtˀ deo deuoti: cōuerſi cōꝑhenſi ſub ꝑmo genere xp̄ianoꝝ a hiero. 12. q. i. duo ſūt: multas ⁊ varias ſpēs honuꝫ vtriuſq̄ꝫ ſexꝰ cōplectūtˀ: ibi. n. maſculinū genꝰ cōcipit femininū: ꝗ dicūtˀ ꝑſone eccleſiaſtice: gaudentes priuilegio hiꝰ: quibus inferre iniuriam ꝑſonis vel rebus ſacrilegium reputatur: vt. 17. q. 4. quiſqs. Cuius aliqui vel alique ex his nō renunciēt ꝓprijs ex ꝓfeſſione ſua

nec contineant a matrimonio:nec ꝓfiteantur ali
quā regulā:ꝛ p̄mo mulieres:que canonice ſecu
lares nuncupant̄:eximunt̄ p p̄uilegium apoſto/
licū a poteſtate iudicis ſecularis:ꝛ ſi nō ſūt exem
pte in ꝑticulari:ſubſūt dyoceſano loci vbi ſunt:
ſiue exempte ſiue nō viſitant̄ a dyoceſano:vt ꝑ/
ſone eccleſiaſtice. Et hoc contingit ꝓpter muta/
tionē ſtatus.ſ.de laicali ad eccleſiaſticū:q̄uis re
tineant ꝓprium:ꝛ aliq̄ de ſubſtantialibꝰ religio/
num approbatarū nō ꝓfiteant̄:nec tamē ex hoc
ſtatus eorū:vt ordo legit̄ approbatꝰ:de quibus
habet̄.c.īdēnitatibꝰ de elec.li.vi.ꝛ.c.attendētes.
de ſta.mo.in cle.īmo talis ſtatus videt̄ q̄ſi repro
bari ꝛ redargui p.c.ꝑniciosā.18.q.4. De p̄dictis
etiā in.c.delicta de ma.ꝛ obe.in glo. Itē penitē/
tes ſolenniter dicunt̄ ꝑſone eccleſiaſtice:vt dicit
glo.17.q.4.quiſqs.ꝛ hoc ꝓbat p.c.aliud.xi.q.i.
vbi leo papa dicit:ꝙ melius talis.ſ.ſolēniter pe/
nitens expectabit iudiciū eccleſiaſticū q̄ꝫ foren/
ſe:ſꝫ qꝛ iſta ſolennis pn̄ia:de cuius forma agitur
di.50.in capite hodie nō imponit̄:ſꝫ quaſi ꝓhi/
beri videt̄ de pe.di.i.q̄uis.iō nō ē hic inſiſtēdū.
Itē gaudēt tēplarij hꝰ p̄uilegio:vt nōt glo.17.q.
.4.quiſqs.ꝛ archi.ibi. Et de tēplarijs ſancti Io
hannis hieroſolymitani: qui vulgariter dicunt̄
freri:certū eſt:cū ꝓfiteant̄ regulā aug.ꝛ teneant̄
ad caſtitatē:ꝛ vſum ſeu adminiſtrationeꝫ habēt
ſuorū beneficiorū nō ꝓprietatē. De militibꝰ gau
dentibꝰ licet habeāt ꝓprietatē ꝛ ſint vxorati:di/
cit Io.de lig.ſe cōſuluiſſe ꝛ bar.etiaꝫ ſe hoc no/
taſſe in.l.ſemper.ff. de iure īmu.ꝙ gaudent hoc
p̄uilegio:niſi appeat ꝙ ī fraudē hoc egerit.ſ. ad
vitandū onera cōitatis ſuſceperint talē habitū ō
reſcrip.ex tenore. Milites etiā q dicūt̄ de ſpata
portantes ſignū ſpate rubee in pectore:etiā gau
dent hꝰ p̄uilegio: vt religioſi:ꝛ vide de hoc pri
uilegiū eorū renouatū p nicolaū.v. De heremi/
tis dicit canon.16.q.i.q vere.ꝛ pure ſolitariā eli/
gūt vitā:digni ſūt cōuenienti honore. Ex q̄ tex.
elicit glo.hanc cōcluſionē:ꝙ heremite gaudent
p̄uilegio clericali:vt ꝑſone eccleſiaſtice non ob/
ſtante ꝙ habeāt ꝛ habere pūt ꝓpriū: vt.18.q.3.
.§.econtra.pau. Et q̄ ſit regula eoꝝ nō inuenit̄
Et q̄uis vt locuſte ſine rege tn̄ negandū nō eſt:
ſi ſūt ꝑſone eccleſiaſtice: qui ſubſint dyoceſano
loci:vt diſ.93.nulla ratione. ꝛ ſic cōiter tenetur.
Ludouicus de roma videt̄ tenere contrariū:qđ
forte poſſet intelligi de illis: q a ſeipſis habituꝫ
recipiūt:vel ab alio valente conferre: nec alicui
r̄gule vl̄ ſupiori repitur aſtrictꝰ vagus ꝛ ꝓfugus
hinc inde. De geſuatis q̄uis nō ꝓfiteant̄ aliquaꝫ
regulā: tamen quia deferunt habitū religioſum
in cōi viuunt:ꝛ continent̄ ſm quaſdā eoꝝ obſer
uantias deuotas. Anto.de butri. tenet ꝙ vt ꝑſo
ne eccleſiaſtice gaudeant hꝰ p̄uilegio. Dicit eni
in.c.nullus de fo.cōpe. ꝙ generaliter oēs ꝑſone
q̄ regulariter viuunt:ſunt ꝑſone eccleſiaſtice:q̄ꝫ/
uis nō faciant ꝓfeſſionem:vt nō. glo.ꝛ tex.in.c.
indēnitatibus de elec.li.vi.ꝛ de ma. ꝛ obe.dile/
cta.glo.ꝙ facit.ꝛ ſubdit idem anto.pro geſuatis
maribus ꝛ feminis: ꝛ idem dicit de muliere in/
cluſa:allegat.xi.q.i.de ꝑſona: quod videt̄ intelli
gendum de incluſa ſponte ob deuotionē: ꝛ mu/
tato habitu.

Quarto notandum de

fratribus ꝛ ſororibus.3.or.b.fran.qui dicuntur
continentes ſeu pinzochari:vtrū gaudeāt p̄uile
gio clericali ꝑſonali vel reali:glo.ſup.c.cū ex eo
de ſen.excō. in cle. videtur dicere ꝛ paulus ibi ꝛ
laudul.ꝛ Io.cal.in quodā conſilio:ꝛ federicus ī
alio conſilio:ꝙ talens nō gaudent p̄uilegio:ſed
ſunt nudi eo:qꝛ nō ſūt ꝓprie religioſi nec clerici
.12.q.i.duo ſūt. ſed zen.in dicto.c.cum ex eo.te/
net contrarium:inducens ꝓ ratione:quia ſūt de
ordine approbato p apoſtolicam ſedē:cū etiam
heremite nō ſint alicuius ordinis: ꝛ tn̄ gaudent
tali p̄uilegio:vt in.c.qui vere.16.q.i.cū glo. Ideꝫ
lapus dicens:qđ negari non pōt:quin illi de.3.
or.b.fran. ſint ꝑſone eccleſiaſtice ꝛ religioſe lar
go modo ſūpto vocabulo. Idē dicit Io.de lig.
aſſerens ſe hoc cōſuluiſſe:ꝛ ideꝫ tenet bar.q̄uis
enim habeāt ꝓprium ꝛ vxores: tn̄ quendā mo
dum viuendi tenent ab eccleſia approbatū: vt ī
cle.i.de reli.do.ꝛ ſic ſunt ꝑſone deo deuote.12.q.
.i.duo ſūt.ꝓpter quod ſūt exempti a iuriſdictio/
ne ſeculari ꝛ a muneribus ꝛ alijs:a quibus cleri
ci ſunt exempti:ꝛ ita dicit cōſuluiſſe multos ad/
uocatos:ꝛ archi.ꝛ bon̄.ꝛ hug. ꝛ dinum: quo ad
milites gaudēteſ. Dicit tamen ibi bar.contrariū
ſeruari ī ciuitate peruſina: quia.ſ.tales pinzocha
ri.ſ.franciſci cōueniunt̄ ſub iudice ſeculari:ꝛ ſol
uūt collectas:qđ ꝓcedere poſſet ſm eum:qn̄ di
ctum habitū aſſumpſiſſent in fraudē:qꝛ tunc eis
nō ꝓdeſſet. Et addit Io.de imo.ꝙ ſi conſtat de
fraude illa:nō ꝓderit talis ordo vel habitus: ſi
aūt de illa nō cōſtat: ꝛ tūc ſi appareat p̄uilegiuꝫ
exēptionis hꝰ ꝛ tūc eſt claruꝫ ꝙ ſūt liberi ab hꝰ
vexationibꝰ laicoꝝ:dūmodo tn̄ tali p̄uilegio nō
ſit derogatū pꝰ cōſuetudinē vel p̄ſcriptionē:vt ō
p̄uile.c.ſi de terra.ꝛ.c.accedentibꝰ.ſi de p̄uilegio
n̄ appareat:tūc verior ē opi.zen. Io.de lig.ꝛ bar.
p rōnes p̄dictas:ꝛ facit etiā ad hoc.c.cū ad mo/
naſterium de elec.ſm Io.de imo.ſꝫ fran.za.per
notata in cle.per litteras de preben.dicit eſſe cō
ſiderandum ſtatum horum. Nam ſi ſunt aſtricti
ordini perpetuo:vt non poſſint egredi:tunc vi/
dentur cenſeri perſone eccleſiaſtice:quia depu/
tati perpetuo ad vſum pium:alias nō. hic adde
ꝙ in regula eoꝝ qualis illa ſit: tamen eſt appro
bata ab eccleſia ille modus viuendi:ꝛ ſi non ſit
cōpleta religio: habet̄ ꝙ nulli tali pꝰ ꝓfeſſioneꝫ
dicte regule lꝫ ad ſeculū redire:ſꝫ ad artiorē trā
ſire religionē. Ipſe aūt fran.videt̄ magꝭ firmare
opi.zen. ꝛ ſeq̄ciū.ſ.ꝙ ſint ꝑſone eccl̄iaſtice:cū nō
ſolū ſit certꝰ modꝰ viuēdi.ſꝫ ꝛ certꝰ ordo deo de/
uotus ꝛ a papa approbatꝰ:ꝛ ſic gaudet p̄uilegio
cl̄icali ī ꝑſona ꝛ rebꝰ:qđ ēt tꝫ an.ō bu.ī.c.nullus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de ſo.compe.ꝛ Pe.de ancha.ꝛ pe.de pu.ꝛ abb.
ſicu. Idem ꝛ Joh.de capiſtrano ordi.minorum
peritus in theologia ꝛ in iure in quodaʒ ſuo trac
tatu hꝰ materie. Et potiſſima eiꝰ rõ ꝛ alioꝝ doc.
videt̃ eſſe:qꝛ talis modꝰ viuendi ẽ a pluribꝰ ſũ/
mis pontificibꝰ approbatꝰ:ꝑcipue p Euge.9.ĩ ꝑ
uilegio qđ incipit nimis.vbi mandat epis ꝛ alijs
ꝑlatis:ne ꝑmittant eos in grauaminibus ciuita/
tũ cõitatũ a laicis moleſtari: ſʒ ĩmunes eos ſer/
uent in ſuis bonis:niſi talia eſſent alijs obligata
vt cenſuaria tributaria vl' legata cũ certo onere
ꝛ hiꝰ etiã Inno.4. dedit eis ꝑuilegiũ exemptio
nis:et incipit ꝑuilegiuʒ illud.nec p ſecularia. Et
ex his pʒ ꝙ dictum laud.fede. Jo.cal.in cõſil.ꝛ
pan.ſ.ꝙ tales nõ ſũt pſone eccleſiaſtice:nec gau/
dent ꝑuilegio clericali nõ ẽ tenendũ:ꝛ hoc forte
quia nõ viderũt eoꝝ regulã vel ꝑuilegiuʒ:ideo
ſic conſuluerunt.

De veſtitis de penitẽ

tia ſeu pinzocharis vt vtriuſqʒ ſexus.b.dñici:idẽ
dicendũ:qꝛ de ſimilibꝰ idẽ eſt iudiciũ:vt de trã
ſlat.inter corpalia. habent etiã ꝛ ipſe regulã ap
probatã a papa:quã ꝓfitent̃.illũ modũ viuẽdi ꝛ
cũ tali habitu inſtituit.b.do. ꝛ dicebant̃ frẽs de
milicia:qꝛ militabãt contra hereticos in partibꝰ
frãcie ꝛ hiſpanie:vbi.b.dominicꝰ ꝑdicabat: quẽ
habitũ album in tunicis: nigruʒ in chlamydibꝰ
ꝛ caputeis geſtant tam mares ꝗ̃ʒ mulieres hꝰ ter
tij ordinis: ꝛ regulã ſuã approbatã ab honorio
papa:qui ordinẽ ꝑdicatoꝝ approbauit: ꝛ pꝰ re/
confirmationẽ p bonifa.9.ꝛ Inno.ꝓfitent̃ con/
tinentẽ certas obſeruantias:ad quas tenent̃:qua
rum tamẽ tranſgreſſio non obligat ad mortale.
In qua regula cõtinetur: ꝙ poſt ꝓfeſſionẽ eius
nõ liceat eis ad ſeculũ redire:nec cõiugati talem
ſtatum aſſumere poſſũt: niſi de licentia ꝛ cõſen
ſu mutuo amboꝝ:qui cõiugati matrimonio vti
poſſũt:ſʒ ſoluti ĩ dicto ſtatu cõtrahere nõ poſſũt
tñ ſi cõtraherẽt teneret matrimoniũ:ſʒ peccarẽt
mortalit̃:qꝛ aſſumptio talis ſtatus cũ ꝓfeſſione
habet vim voti ſimplicis:qđ impedit cõtrahen
dum:ſʒ nõ dirimit cõtractum: vt di.27.c.i.ꝛ per
totum. Manere aũt poſſũt in domibus ꝓprijs ꝛ
habere ꝓpriũ:ac etiam collegialiter ꝛ in cõi vi/
uere: ſi volunt propria ſponte non ex vi regule
Et fran.zab.hoc aſſerit de illis de tertio ordi.b.
fran.ſ.ꝙ poſſunt vti matrimonio cõtracto: ideo
aũt doc.nõ loquũt̃ de tertio oꝛ.b.dñici.ſicut de
tertio ordine beati fran.qꝛ pauci ſũt in partibus
iſtis:ꝛ pene nulli in ſexu maſculino:ſed multiꝰ in
vtroqʒ ſexu de.3°ordĩe.b.fran.ꝛ heremite ꝛ hoſ
pitalarij ꝛ in congregatione viuẽtes ſub tali ha/
bitu ꝛ regula militant: ꝗ̃uis aũt hi de.3°oꝛ.ſiue
.b.fran.ſiue beati dñici a quibuſdaʒ nuncupent̃
bichine:quaruʒ ſtatus reprobat̃ ꝓpter errores
eaꝝ de here. ad noſtrũ in cle. cũ nõ habeant er/
rores eaꝝ:qđ quidẽ declaratum fuit p Jo.22.in
extrauaganti.ſ. ꝙ nõ includunt̃ ſub nõie illaruʒ
reprobatarũ: habent quoqʒ iſte veſtite ſeu pin/
zochere de.3.oꝛ.b.dñici ꝑuilegium:qđ ipſe vidi
ꝙ tempore interdicti poſſũt admitti ad diuina
fratrum ꝑdicatoꝝ:qđ quidem ꝑuilegium nõ ha
bent ille de.3.oꝛ.b.fran.quinimo incurrerẽt ex/
cõicationẽ:tam ipſi fratres admittentes ad diui
na ſua:ꝗ̃ʒ ipſi de.3.oꝛ. accedentes ſeu participan
tes in eoꝝ diuinis:vt habetur de ſen.excõ.ex eo
in cle. Et hoc niſi eo tempore admitterent̃ int̃/
dicti: quo admittunt̃ etiaʒ omnes laici vt in ſe/
ſtis reſurrectiõis natiuitatis dñi ꝛ penthecoſtes
aſſumptionis.b.ma.vt de ſen.excõ.c.alma.li.vi.
Et in feſto corporis xp̃i p extrauagantẽ martini
.v. Cauſa aũt illius cõſtitutionis.ſ.ne admittant̃
ad diuina tempore interdicti hi de.3.oꝛ.b.fran.
fuit ne vileſceret cenſura eccleſiaſtica: ſi nõ ſer/
uaret̃ a talibus. Nam multi ꝛ multe ſũt ſub tali
habitu.3.oꝛ.in Italia. De mãtellatis ꝗ̃ʒ ſeu ꝛ pin
zocheris de.3.oꝛ.heremitaꝝ. dicenduʒ eſt qđ ꝛ
de ꝑfatis. Et vidi ego ꝑuilegium in bulla plũba
ta ꝯceſſũ ꝑmo a bonifa.9.in ſua obedientia:po/
ſtea cõfirmatũ a martino.v. ꝛ a ſucceſſore eius
Eugenio.4.in quo datur facultas ꝑſidentibus
dicti ordinis heremitarum:ꝙ poſſunt tam virgi
nibus ꝗ̃ʒ matronis ꝛ viduis tradere talem ha/
bitum.ſ.pinzocherarũ:quale habent ille de ter/
tio ordine beati dominici ꝛ fran. qui tamen eſt
coloris nigri:ꝛ ꝙ dicte mantellate ſint exempte
ꝛ gaudeant priuilegijs ꝛ ĩmunitatibus dicti or/
dinis heremitarum.

Que autem hoſpitalia

vel oratoria dicant̃ religioſa ꝛ eccleſiaſtica gau
dentia eccleſiaſtica immunitate ꝛ ꝓphana ꝛ nõ
ſubdita dyoceſanis: plene tractat̃ p ludouicum
de roma in quodam conſilio ſuo. Circa quoruʒ
declarationẽ ſciendũ ꝑmo:ꝙ licet de iure ciuili
locus efficiat̃ religioſus:ex hoc ſoluʒ ꝙ cadauer
hominis ſepelit̃ ibi ꝑcipue chriſtiani:vt.ff.de re.
diui.l.intantũ.§.religioſum. tamen iure canoni
co derogatũ eſt in hoc ciuili: vt notat glo.oꝛ.13.
.q.2.in eccleſiaſtico.ſicut ꝛ illis iuribus deroga/
tum eſt ciuilibus:quibus dicebat̃ loca ſacra ca/
pta ab hoſtibus deſinere eſſe ſacra:quod expreſ
ſe dicitur.ff.de reli.do.cuʒ loca.cuius contrariũ
ponit glo.ſingularis.7.q.i.c.paſtoralis.arguens
hoc ex.c.quod quidam.i.q.i. ¶ Secũdo notan
dum ꝙ ad hoc ꝙ hoſpitale vel oratorium ſit lo
cus religioſus gaudens immunitate eccleſiaſti/
ca:oportet ꝙ in conſtructione eius interueniat
auctoritas epiſcopi: vt de religio.do.c.ad hoc.
Et cum hoc conſtat:certum eſt ſꝫm omnes doc.
locum talem hoſpitalis vel oratorij eccleſiaſti/
cum eſſe. Simplicia enim hoſpitalia ad paupe
res recipiendos ſine altari cimiterio vel alio iu
re epiſcopali poſſunt conſtrui per quaſcũqʒ pri/
uatas pſonas ſine auctoritate epiſcopi ꝛ Inia:vt
notat Inno.in dicto.c.ad hoc.ꝛ glo.in.c.quedã
.18.q.2.ꝛ in cle.quia contingit de religio.domi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quinimmo ꝛ ibi ſine cuiuſcūq3 auctoritate conſtrui pōt oratoriū ſimplex: vt oretur: licet ñ poſſit ibi miſſa celebrari: ñ accedente epi conſenſu: vt de conſe. di. i. vnicuiq3. ꝛ c. clericos. qḋ etiam notat hoſti. ꝛ Jo. an. de cen. c. ſi. quinimo nec in tali oratorio pōt fieri erectio cāpanaꝝ: vt expſſe habet de ꝑuileg. c. patentibus. glo. etiā in cle. qꝛ contingit de reli. do. dicit ꝙ q domū ad hoſpitalitatē pauperū dedicauit. i. deputauit ſine auctoritate epi pōt penitere ꝛ ad vſus ꝓphanos cōuertere: qḋ minime foret: ſi locus religioſus eēt effectus: vt de reg. iur. c. ſemel deo. ¶ 3° aduertendū ꝙ ſi hoſpitale. vel oratoriū non conſtat eſſe epi auctoritate cōſtructū ad iudicandū de eo: vtrū ſit auctoritate epi cōſtructū: ꝛ ꝑ cōſequens cenſendū eccleſiaſticū vel nō cū auctoritate epi: recurrendū eſt ad ꝓſumptionē ex q̄litate circūſtātiaꝝ talis loci. Nam vbi repiunt̄ oēs circūſtantie loci ꝓphani ꝛ nō eccleſiaſtici: vt ſi nō h3 cimiteriū vel ſepulture ſignū. Et ſi inſtitutio vel oratio talis hoſpitalis ſit ꝑ laicos nō requiſita lnīa dyoceſani vel auctoritate: ꝛ ſi ex bonis illi⁹ hoſpitalis ſolu int̄ collecte cōitate laicoꝝ. ¶ Si oratorium ibi poſitum regat̄ ꝑ laicos: ꝛ ſi nō habet cāpanile vel campanā ſup tectū ei⁹: cū cōcurrūt oīa iſta ſimul: erit vtiq3 ꝓphanus locus: q̄uis talis locus eſſet celebrationi ꝛ orationi deputat⁹: put fere ē ī oībus palatijs magnaꝝ ꝑſonaru3: vt capelle formā habeant ꝛ oratorij: nec cenſeri locū religioſū: nec ad curā epi ptinere: cū non habeat cōſueta ſigna loci eccleſiaſtici. Si aūt hoſpitale hr̄et oratoriū edificatū in forma eccleſie ꝛ cāpanile erectū ſup tectū cū cāpana: que pulſatur cū ibi celebrat̄: ꝛ altare in forma lapidea: ſicut habēt alie eccleſie: ibiq3 ꝑ ſacerdotes ꝛ alios clericos celebrat̄ publice: ꝓſumendū eſt locū religioſū eſſe: ꝛ ꝙ ipſa auctoritas interuenerit: oīa q̄ legittime cōcurrerint: ita notat ꝛ determinat archi. de cōſe. di. i. nemo. ꝛ eū ſequit̄ Jo. cal. in cōſilio ſuo. ar. c. qḋ interrogaſti. diſ. 27. ꝛ. 27. q. i. c. vidua. ꝛ de regu. c. vidua. Non eñ pn̄t hec ſine epi auctoritate fieri. Similit̄ ſi ſit ibi cimiteriu3 vel ſignū ſepulture: ꝓſumit̄ locus eccleſiaſticus. Q̄uis eñ pceptio decimaꝝ oblationū ꝛ onus baptizandi ꝛ ſepeliendi nō cenſeant̄ facere eccleſiā curatā: vt eleganter tenent hoſtiē. ꝛ Jo. an. in nouel. in. c. qꝛ nōnulli. de cle. nō reſid. quos ſeq̄t̄ federicus in conſilijs ſuis: nihilominus arguūt locū ipſū eccleſiaſticū ꝛ religioſū: vt notat glo. ī cle. qꝛ contingit de reli. do. ꝟ. altare. Hec oīa eleganter inducit Jo. cal. in conſi. ſuis. Qḋ aūt dicit archi. in. c. diffiniuit. 27. q. 4. quē referēdo ſequit̄ bal. in. l. ſi quis ad declinandū. C. de epi. et cle. ſ. ꝙ fugiens ad hoſpitale tutus eſt a iudice ſeculari: ſicut ſi fugiſſet ad eccleſiā: intelligi debet de hoſpitali auctoritate iudicis eccleſiaſtici ſcilicet epiſcopi conſtituto. Illud eñ ꝑuilegijs omnibus vti poterit: vt eccleſia: vt. C. de epi. ꝛ cle. l. omnia. licet ergo aliqua pia opera in aliquo loco exerceant̄: vt eccleſie ꝛ orationes: ꝛ tñ ibi nō ſunt clerici officiantes nec campane nec altare. ſ. fixum: nec epus eſt in poſſeſſione exercēdi cōit epalia: tūc cū plura cōcurrant ad iudicandū ad que etiam accedāt: que notant̄ ꝑ cle. ꝑ litteras ō ꝑben. iudicari pōt locus ꝓphanus. Pro illo eñ potius iudicandum eſt: ꝓ quo faciūt plures rationes: vt de deci. c. ſuggeſtum in fi. federicus in conſilio. 125. Et ex ꝓdictis ſatis colligi pōt: ꝙ ex hoc ſolo: ꝙ hoſpitale non h3 cāpanile ſupra tectum vel nomen laici: vt dñi Bonifacij vel legini ꝛ nō nomen ſancti: vel quia datur ꝑ laicos ꝛ adminiſtrat̄ in temporalibus: debeat cenſeri ꝓphanus: quando v3 cu3 his officiatur ꝑ clericos in horis celebrantur ibi cōtinue miſſe: habet cimiteriū vel ſepulturam. Na3 tūc ex potioribus circūſtantijs cenſebit̄ religioſa domus: ꝛ viſitabitur a dyoceſano: niſi ſit exemptū: ꝛ tūc ſeruandum qḋ habet̄ in cle. quia contingit de reli. do. Idem ludouicus in ſuis ſingularibus dicit. ꝙ ſi in hoſpitali: de quo dubitat̄: vtrū ſit conſtructū auctoritate epi: eo ipſo ꝙ miſſe celebrant̄ ꝓſumitur auctoritate epi edificatum: dictum eſt ſingulare: archi. de conſe. di. 5. nemo. ſed hoc ſolū non videtur ſufficere: cū in aliquibus locis ꝓphanis dicant̄ aliqñ miſſe: ſed qñ cōtinuarent̄: ꝛ ꝑ clericos in horis officiaret̄: vel alijs adminiculis de quibus ſupra. ¶ Querit idem dominus ludouicus de roma in dicto conſilio: vtru3 de relictis huiuſmodi hoſpitalibus ſeu fraternitatibus: que non ſūt conſtructe auctoritate epi: debeatur ipſi epo canonica portio. i. 4ᵃ ꝛ rñ. ꝙ nō. ¶ Et ꝑma rñſio eius eſt: quia ad hoc vt debeat̄ epo de relictis canonica portio. ſ. 4. neceſſe ē loca illa eē religioſa ꝛ pia atq3 ſibi ſubiecta. Vñ exēpta ad ſoluendū huiuſmodi onus nō tenent̄: vt cōcludunt Inno. ꝛ Jo. an. in. c. officij de teſtamētis. ꝛ federicus in cōſilio. 6. ſ3 tale hoſpitale nō eſt ſubiectū epo: qꝛ ꝓphanū: ḡ nō tenet̄. ¶ 2ᵃ rñſio eſt qꝛ q̄uis de relictis paupibus certi hoſpitalis religioſi: qꝛ. ſ. conſtructū eſt auctoritate epi: debeat̄ epo canonica portio: vt determinat Jo. an. in. c. dudū de cōuer. cōiu. in nouel. qſi videat̄ eis relictū cōtēplatione hoſpitalis illi⁹. ff. de an. le. l. annuā. tñ de relictis pauperib⁹ certi hoſpitalis non religioſi nec epo ſubiecti: nō debet̄ ei canonica portio: qñ de relictis ꝓ aīa alicui⁹ pijs ac miſerabilib⁹ ꝑſonis nō ſolū noīatim: qꝛ tunc eſſet clarum: ſ3 etiā in genere: vt nō. bal. in autentico. Similit̄ epo canonica portio nō debet̄: vt nō. glo. ordi. c. 2. de ſepul. ¶ 3ᵃ rñſio eſt: qꝛ canonica portio debet̄ epo rōne ſpūalis iuriſdictionis ꝛ cure quā h3 epus in eccleſijs ſuis: vt tradit Jo. an. in dicto. c. officij. ac etiā rōne cōionis: quā h3 in eccleſijs ſuis: in quib⁹ fit relictū: vt in. c. in noſtra ō ſepul. Sed in huiuſmodi hoſpitalibus ꝓphanis nullā h3 iuriſdictionem ſpiritualē nec onus nec cōionē: igit̄ ſibi nō debetur. ¶ Vltimo accedit ad hoc determinatio fede. ī cōſilio. cxlv. dicētis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ de relictis domui: i q̄ moꝛãtur lepꝛoſi ad hoc
nõ fũdata auctoꝛitate epi: ſ; mera laici volũtate
Item de relictis loco mulierum de.3.oꝛ.b.ſ. ſine
auctoꝛitate dyoceſani inſtituto nõ debet̃.4ᵃ ſeu
canonica poꝛtio epõ: ⁊ hoc qꝛ oĩno ſũt libera ab
epali iuriſdictione. Notandũ aũt ꝙ iſta canoni/
ca poꝛtio debita epõ de relictis eccleſijs ſibi ſub
ditis in aliquibus dyoceſibus nõ dat̃: vt floꝛen
tie: ⁊ in illis locis contraria cõſuetudo excuſat a
ſolutione huiuſmodi.

¶ Titulus.xxv.de excõmunicatione maioꝛi.q̃/
dam p modũ ꝓlogi: ⁊ deinde de ſingulis excõi/
cationibus: q̃ habentur in coꝛꝑe iuris ⁊ extraua
gantibus.

Excõmunicatio
dicit̃ excluſio.ſ.a cõione: ſicut
aũt eſt triplex cõmunio fideliũ
.ſ. in cõuerſatione vel loq̃la ci
bo ſalutatione ⁊ hꝰ: in ſacroꝝ
ſuſceptione: in bonoꝝ ſpũalium participatione: q̃
fiũt in eccleſia: iuxta illud. Participẽ me fac deꝰ
omniũ timentiũ te: ps.iis.⁊c. Sic triplex põt di
ci excõicatio alijs omiſſis. Et pꝛima excõicatio
maioꝛ: q̃ etiã dicit̃ anathema: ⁊ excludit a p̃dic/
ta triplici cõmunione: de hac.3.q.4.engeltrudã
⁊.z.q.3.ſicut apoſtoli.⁊.c.nihil. ¶ 2ᵃ eſt excõicatio
minoꝛ: q̃ excludit a participatione ⁊ a cõione ſa
cramentoꝝ paſſiua: tñ ſ̓m Jo.de lig.vt de cle.ex
cõ.mi.c.ſi celebꝛat.⁊ de hac.xi.q.3.cũ excõicato
⁊.3.q.4.engeltrudã. ¶ 3ᵃ eſt excõicatio data a
deo.ſ.inflicta p quodlibet moꝛtale: ⁊ de hac.z.q
.1.audi. ¶ Iſta q̃.4ᵃ.pars tractat de cenſuris ec
cleſiaſticis: ⁊.6.titulos habet. ¶ In p̃mo tracta/
bitur de excõicatione maioꝛi. ¶ In 2º de mino
ri excõicatiõe. ¶ In tertio de interdicto. ¶ In
quarto de ſuſpenſione. ¶ In quinto de irregu/
laritate. ¶ In ſexto de penis in genere.

Quantum ad pꝛimum
ſciendum: ꝙ excõicatio maioꝛ qñq; infertur ab
homine ſiue a iudice: ⁊ quia iſta põt inferri ꝓ va
rijs ⁊ innumeris caſibus etiã iniuſtis: iõ poni nõ
pñt caſus ipſius: qñq; infert̃ a iure pticulari per
conſtitutiones: v; ſynodales alicuius dyoceſis
vel ꝓuinciales factas.ſ. in concilio ꝓuinciali vel
p legatũ alicuius ꝓuincie: que nõ extendunt̃ ad
alia loca extra ꝓuinciã vel dyoceſim. Et qꝛ hec
variantur etiã multis modis: qꝛ quot dyoceſes
tot quodãmodo cõſtitutiones: ideo ipſe etiam
omittant̃. qñq; vero infert̃ excõicatio a iure cõi
ſ̓m cõſtitutiones factas in cõcilijs vniuerſalibꝰ:
vel a ſũmis pontificibus: que aſtringũt ⁊ ligant
vbiq; terraꝝ fideles: quarũ quedã habent̃ i coꝛ
poꝛe iuris. Unde Hoſti.de ſententia excõicatio
nis in pꝛin.30.enumerat excõicationis collectas
ex decre.⁊ decretalibus. Jo.vero an.in.c.eos.ꝺ
ſen.excõ.li.vi.in glo.numerat.32.que habent̃ in
ipſo vi.li.⁊ idẽ in cle.i. de ſen.excõ.numerat.52.
que habent̃ in cle. Quedã alie ſunt p extrauagã/
tes diuerſoꝛũ ſummoꝛũ pontificũ. Et iterũ que/
dam alie ſũt que annuatim fiũt in curia a ſũmo
pontifice contra quaſdã pſonas ſeu cõmittentes
quedã vicia: vt.j.patebit. Igitur circa iſtam ma
teriam excõmunicationis maioꝛis: ſic ꝓcedet̃.
¶ Pꝛimo ponent̃ caſus ipſi: ꝓpter quos icurrit̃
ipſa excõicatio maioꝛ: quoꝝ quidã ſũt ſedi apo
ſtolice reſeruati: quantũ ad abſolutionem. ¶ 2º
tractabit̃ de ipſa excõicatione. ¶ 3º de ipſa ab/
ſolutione. Imponẽdo aũt ipſos caſus excõmu/
nicationis iuris: pꝰs aget̃ de illis: in quibus fre/
quentius incurritur excõicatio cu; aliquali de/
claratione: ſ̓m notata p doc.⁊ exinde ꝺ alijs bꝛe
uiſſime expedietur. ¶ Demum ponent̃ de ver/
bo ad verbum quedam extrauagantes: ⁊ ipſe ꝓ
ceſſus qui fit annuatim in curia p papam conti/
nens plures excõmunicationes.

¶ De excõmunicatione contra iniicientes ma/
nus violentas in perſonas eccleſiaſticas. ¶ Ca.i.

Si quis ſuadẽte dia
bolo hꝰ ſacrilegij viciũ vel crimen in/
currerit ꝙ in clericũ vel monachũ manus violẽ
tas iniecerit: anathematis vinculo ſubijciatur: ⁊
nullus epiſcopoꝝ preſumat illum abſoluere: ni/
ſi moꝛtis vrgente periculo: donec apoſtolico cõ
ſpectui pñtetur: ⁊ eius mandatũ ſuſcipiat. Inno.
.z.17.q.4.ſup hoc decreto ſunt quinq; notanda
¶ Pꝛimũ eſt ꝙ ſub noĩe ſi quis compꝛehendit̃
etiã femina vt dicit ibi glo.⁊ archi.⁊ patet exem
plum in.c.de ſen.excõ.mulieres. ¶ 2º notandum
eſt quis clericus vel religioſus gaudeat iſto pꝛi
uilegio ⁊ quis nõ. Sup quo Jo.de lig.in tracta
tu de cenſu.eccle.dicit ꝙ monachus nõ clericus
gaudet iſto pꝛiuilegio.ſ.ꝙ inijciens manũ violẽ
tam in ipſum eſt excõmunicatus. Itẽ canonicus
regularis nõ clericus. Item nouitius religioſus
gaudet hoc pꝛiuilegio: vt in.c.ſi religioſo eo ti.
li.vi. Item moniales ⁊ cõuerſe earum: extra de
ſen.excõ.c. de monialibus. Item conuerſi reli/
gionum: ſed de conuerſis ſeculariũ remanet du
bium. Hoſti.aũt in.c.nõ dubium de ſen.excõ.di
cit ꝙ conuerſus qui remanet in domo ſua viues
vt laicus nõ gaudeat hac immunitate.27.q.z.vt
lex continentie. Si vero ſit conuerſus tradens
ſe ⁊ ſua conſecratus incedens: hoꝛas audiens:
honeſte viuens: talis gaudet hac imunitate.17.
.q.4.ſi quis.pꝛobatur hec ſo.in.c.vt pꝛiuilegia.
de pꝛiuilegijs.§.hoc autem.⁊ hanc credo verã
Jo.de lig. ¶ Item clericus coniugatus nõ biga
mus incedens in habitu clericali ⁊ tonſura: gau
det hac immunitate: vt in.c.vno.de cle.cõiu.li.
vi.⁊ hoc quo ad duo.ſ. quia pcutiens eum inci/
dit in canonẽ: ⁊ rñdere nõ h; in iudicio ſeculari

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf